

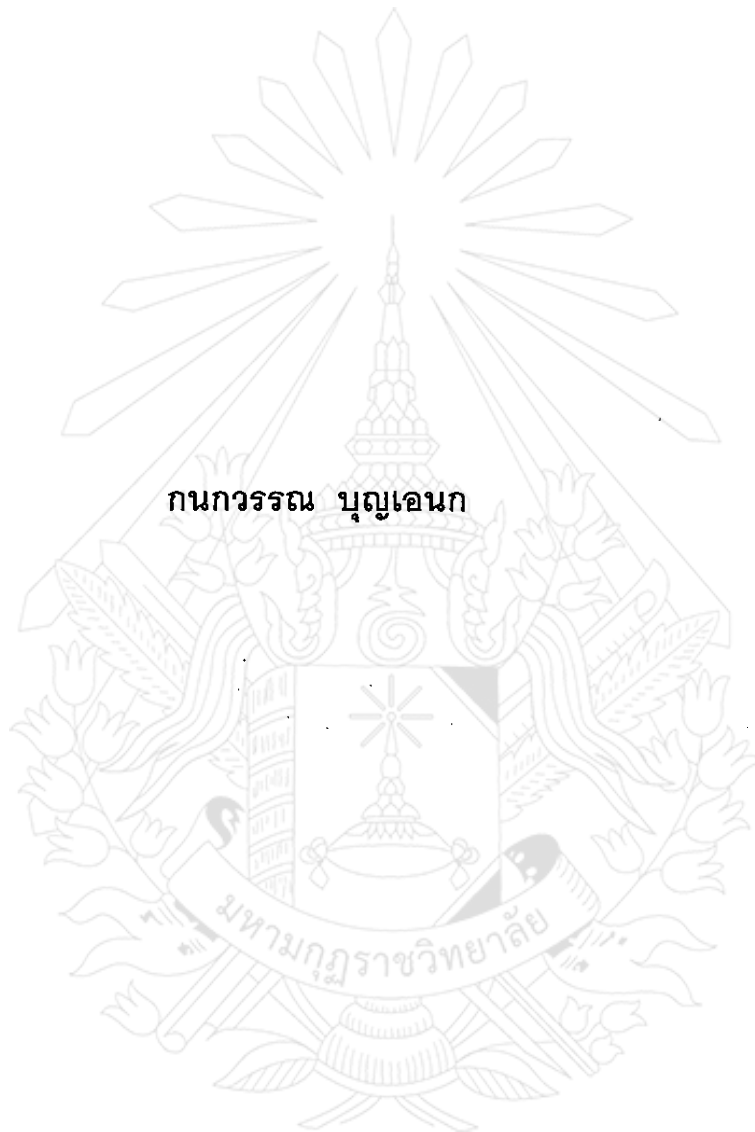

การบริหารโดยโรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต ๑

กนกวรรณ บุญเอนก

สารบัญชานี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย
มกราคม ๒๕๕๗
(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย)

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต ๑

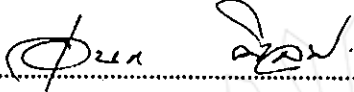

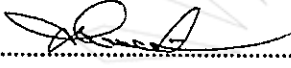
สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
มกราคม ๒๕๕๗
(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย)

B 16229

คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์และคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ ของนางกนกวรรณ บุญเอนก ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้

คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์

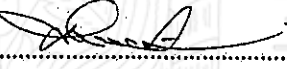

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผศ.ดร.เอนก ศิลปนิลมาลย์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ดร.สัมฤทธิ์ แก้วสมบัติ)

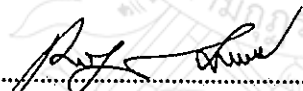
คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

..... ประธาน
(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ดร.)

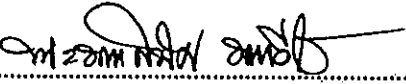

..... กรรมการ
(ผศ.ดร.เอนก ศิลปนิลมาลย์)

..... กรรมการ
(ดร.สัมฤทธิ์ แก้วสมบัติ)

..... กรรมการ
(ดร.จันทน์ กมลศิลป์)

..... กรรมการ
(ดร.กุลศัล ศรีสารคาม)

คณะศึกษาศาสตร์ อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

..... รักษาการแทนคณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(พระมหาสมัคร มหาวีโร)

วันที่ 30 เดือนตุลาคม พ.ศ. 2556

5520750532006: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; ศษ.ม.(การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: การบริหารโรงเรียนเป็นฐาน/สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

กนกวรรณ บุญเอนก: การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 (SCHOOL-BASED MANAGEMENT IN BASIC SCHOOL, UNDER THE OFFICE OF ROI-ET PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 1) คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์: เอนก ศิลปนิลมาลย์, ค.ด., สัมฤทธิ์ แก้วสมบัติ, ป.ร.ด., 165 หน้า., ปี พ.ศ. 2556.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และศึกษาข้อเสนอแนะการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา 151 คน และครูผู้สอน 337 คน รวมทั้งสิ้น 488 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า มีความเชื่อมั่น ด้านสภาพ การบริหาร .96 และค่าความเชื่อมั่นด้านปัญหาการบริหาร .95 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบที (t - test แบบ Independent samples) และทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (F - test แบบ One way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล รองลงมาคือ ด้านการบริหารตนเอง และด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านการกระจายอำนาจ
2. ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ด้านที่มีปัญหาสูงสุด คือ ด้านการกระจายอำนาจ รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วม และด้านที่มีระดับปัญหาค่ำสุด คือ ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล

3. ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามสถานภาพ โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่ผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติมากกว่าครูผู้สอน

4. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามสถานภาพ โดยภาพรวมและรายด้าน มีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่ผู้บริหารสถานศึกษามีปัญหาน้อยกว่าครูผู้สอน

5. ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่บุคลากรในสถานศึกษาขนาดเล็กมีการปฏิบัติมากกว่าขนาดกลางและขนาดใหญ่

6. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านมีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่บุคลากรในสถานศึกษาขนาดกลางมีปัญหามากกว่าขนาดใหญ่และขนาดเล็ก

7. แนวทางในการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 มีดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับหลักสูตรการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนควรมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในการจัดการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนควรระดมทรัพยากรและทุนจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา สถานศึกษาควรมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ และสถานศึกษาควรจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนเพื่อรายงานความสำเร็จของการดำเนินงานด้านต่าง ๆ

5520750532006: MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION; M.Ed.(EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: SCHOOL-BASED MANAGEMENT PRIMARY EDUCATIONAL

KANOKWAN BOONANAKE: SCHOOL-BASED MANAGEMENT IN BASIC SCHOOL, UNDER THE OFFICE OF ROI-ET PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 1 ADVISOR COMMITTEE: ANAKE SILPANILMALAYA, Ph.D., SUMRITH KAEWSOMBAT, Ph.D., 134 P., B.E. 2013.

The purposes of this research were to study and compare situation and problems of the administration by using school based, and to study the guidelines to develop the administration by using school based in Basic School, under the Office of Roi-Et Educational Service area 1. The sample were 151 school administrators and 337 teachers, total of 488 persons, selected by stratified random sampling. The instruments using in this research were rating scale questionnaires, with reliability for situation administration as .96 and reliability for problems of administration as .95. Data were analyzed by computer program. The static for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test (Independent Samples) and F-test (One - way ANOVA)

The research results were found as follows:

1. The situation on the administration by using school based in Basic School under the Office of Roi-Et Educational Service Area 1, the overall and each aspect, the practice were at high level. The highest practice was the checking and balance aspect, follow by the self management aspect. The lowest practice was the decentralization aspect.
2. The problems of the administration by using school based in Basic School, under the Office of Roi-Et Educational Service Area 1, in overall and each aspect, the problems were at low level. The highest problem was the decentralization aspect, followed by the participation aspect. The lowest practice was checking and balance aspect.

3. The comparison of situation on the administration by using school based in Basic School, under the Office of Roi-Et Educational Service Area 1, classified by status, in overall and each aspect, the practices were statistically significant different at .01 level. The school administrators had more practices than teachers.

4. The comparison of problems concerning the administration by using school based in Basic School, under the Office of Roi-Et Educational Service Area 2, classified by status, in overall and each aspect, the problems were statistically significant different at .01 level. The school administrators had less problems than the teacher.

5. The comparison of situations on the administration by using school based in Basic School, under the Office of Roi-Et Educational Service Area 2, classified by school sizes, in overall and each aspect, the practices were statistically significant different at .01 level. The personnel in small sized school had more practices than medium sized and large sized schools.

6. The comparison of problems concerning the administration by using school based in Basic School, under the Office of Roi-Et Educational Service Area 2, classified by school sizes, in overall and each aspect, the problems were statistically significant different at .01 level. The personnel in medium sized school had more problems than large sized and small sized schools.

7. The guidelines to develop the administration by using school based in Basic School, under the Office of Roi-Et Educational Service Area 2 were as follows: The school administrators should give the importance of the curriculum by emphasizing learner center. The school administrators and teachers should have good relationship with community in educational management. The school boards and community should mobilize fund and resources from many sources to develop educational quality management. The school should have systematic management and the schools should arrange the parents meeting to report of the achievement for works implementation of the schools.

ประกาศคุณูปการ

การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี โดยได้รับความกรุณาอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก ผศ.ดร. อเนก ศิลป์นิลมาล อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และ ดร.สมฤทธิ แก้วสมบัติ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมสารนิพนธ์ ที่ได้ให้ความรู้ทางด้านวิชาการและแนวคิดที่เป็นประโยชน์ต่อสารนิพนธ์ให้คำชี้แนะแนวทางในการจัดทำจนประสบความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

ขอขอบกราบพระคุณ ดร.ประพิศ โบราณมูล อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด นายอดุลย์ศักดิ์ บุญอเนก รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 นายสุกิจ กลางสุข ผู้อำนวยการโรงเรียนไพศาลวิทยาคม ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญ ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือในการศึกษา

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์และอนุญาตให้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษา

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ที่ได้ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษาครั้งนี้อย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ เจ้าหน้าที่สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัยทุกท่าน ที่ให้ความสะดวกเป็นกันเองในการติดต่อประสานงานด้วยดีตลอดเวลา และขอขอบคุณผู้ที่อยู่เบื้องหลังทุกท่านและท้ายที่สุดนี้ คุณค่าและประโยชน์ของการศึกษาฉบับนี้ ผู้ศึกษาขอมอบเป็นเครื่องบูชาบิดามารดา และบูรพาจารย์ที่ให้การศึกษาอบรมสั่งสอนให้สติปัญญาและคุณธรรม อันเป็นเครื่องชี้นำความสำเร็จของผู้ศึกษา

กนกวรรณ บุญอเนก

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
ประกาศคุณูปการ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฐ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
สมมติฐานของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา.....	10
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	14
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน.....	20
การบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	25
บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1.....	37
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	43
สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	57
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	59
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	59
เทคนิควิธีสุ่มตัวอย่าง.....	59
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	60
การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	61
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	63
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	63

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	64
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล.....	68
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	110
สรุปผล.....	111
อภิปรายผลการวิจัย.....	115
ข้อเสนอแนะ.....	123
บรรณานุกรม.....	126
ภาคผนวก.....	134
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ.....	135
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ.....	137
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล.....	141
ภาคผนวก ง แบบสอบถาม.....	143
ภาคผนวก จ คุณภาพเครื่องมือ.....	156
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	165

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 แสดงจำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา.....	60
4.1 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	69
4.2 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยรวมและรายด้าน.....	70
4.3 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการกระจายอำนาจโดยภาพรวมและรายข้อ.....	76
4.4 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการมีส่วนร่วม.....	73
4.5 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านหลักการคืนอำนาจและการจัดการศึกษาให้กับประชาชน.....	75
4.6 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการบริหารตนเอง.....	76
4.7 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล.....	77
4.8 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของปัญหาบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยรวมและรายด้าน.....	79

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.9 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการกระจายอำนาจ.....	80
4.10 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการมีส่วนร่วม.....	82
4.11 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านหลักการคืนอำนาจและการจัดการศึกษาให้กับประชาชน.....	84
4.12 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการบริหารตนเอง.....	85
4.13 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล.....	86
4.14 เปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามสถานภาพ โดยภาพรวมและรายด้าน.....	88
4.15 เปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน.....	89
4.16 เปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน.....	90
4.17 ผลทดสอบความแตกต่างของรายคู่เปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน.....	91

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.18 ผลทดสอบความแตกต่างของรายคู่เปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็น ฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการกระจายอำนาจ.....	92
4.19 ผลทดสอบความแตกต่างของรายคู่เปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็น ฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วม.....	93
4.20 ผลทดสอบความแตกต่างของรายคู่เปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็น ฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านหลักการคืนอำนาจและการจัด การศึกษาให้กับประชาชน.....	94
4.21 ผลทดสอบความแตกต่างของรายคู่เปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็น ฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการบริหารตนเอง.....	95
4.22 ผลทดสอบความแตกต่างของรายคู่เปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็น ฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการตรวจสอบและการถ่วงดุล.....	96
4.23 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับทางการบริหารโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและ รายด้าน.....	97
4.24 เปรียบเทียบปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามขนาด สถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน.....	98
4.25 ผลทดสอบความแตกต่างของรายคู่เปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็น ฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวม.....	99

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.26 ผลทดสอบความแตกต่างของรายคู่เปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็น ฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการกระจายอำนาจ.....	100
4.27 ผลทดสอบความแตกต่างของรายคู่เปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็น ฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วม.....	101
4.28 ผลทดสอบความแตกต่างของรายคู่เปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็น ฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านหลักการคืนอำนาจและการจัด การศึกษาให้กับประชาชน.....	102
4.29 ผลทดสอบความแตกต่างของรายคู่เปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็น ฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการบริหารตนเอง.....	103
4.30 ผลทดสอบความแตกต่างของรายคู่เปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็น ฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการตรวจสอบและการถ่วงดุล.....	104
4.31 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนก ตามขนาดสถานศึกษา ด้านการกระจายอำนาจ.....	105
4.32 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนก ตามขนาดสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วม.....	106
4.33 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนก ตามขนาดสถานศึกษา ด้านหลักการคืนอำนาจและการจัดการศึกษาให้กับ ประชาชน.....	107

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.34	ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนก ตามขนาดสถานศึกษา ด้านการบริหารตนเอง.....	108
4.35	ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนก ตามขนาดสถานศึกษา ด้านการตรวจสอบและการถ่วงดุล.....	109

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	58

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพราะการศึกษาเป็นการสร้างทักษะให้ทรัพยากรมนุษย์ได้นำไปใช้ประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมอันจะทำให้ประเทศ มีความเจริญก้าวหน้า โดยเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนา ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาประเทศของตนให้ทัดเทียมกับนานาประเทศ ดังนั้นการศึกษาจึงต้องมีการพัฒนาความพร้อมให้กับทรัพยากรมนุษย์ เนื่องจากเป็นเหตุปัจจัยและผลลัพธ์ที่สำคัญของการพัฒนาประเทศ และเป็นปัจจัย ซึ่งขาดของความสามารถแข่งขันในโลกยุคใหม่และสังคมที่ประกอบด้วยทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีงาม ย่อมจะพัฒนาสังคมให้มีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544, หน้า 5)

การพัฒนาการศึกษาของไทยเป็นไปตามแนวนโยบายระดับชาติที่ปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และได้มีการจัดทำรัฐธรรมนูญที่เกิดจากความต้องการของประชาชนทั่วทั้งประเทศเป็นการเปลี่ยนแปลงชีวิต สังคม และการปกครองเป็นอันมาก ทั้งนี้เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคโลกาภิวัตน์ สำหรับการศึกษานั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในมาตรา 49 ที่กำหนดให้บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาพยากลำบากต้องได้รับสิทธิและการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น และมาตรา 80 ได้กำหนดนโยบายด้านการศึกษาไว้ว่า พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรทางศาสนา และเอกชนจัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ การบริหารกิจการใด ๆ ที่เกี่ยวกับสาธารณะในยุคโลกาภิวัตน์ มีความจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารมืออาชีพ จึงจะทำให้ธุรกิจต่าง ๆ เหล่านั้น

ดำเนินการไปด้วยดี และบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เพราะการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็วอย่างไร้พรมแดน และกระทบกระเทือนไปทุกประเทศทั่วโลกในด้านการจัดการศึกษาก็ไม่มีเว้น มีความจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพจึงจะทำให้การบริหารและการจัดการศึกษาประสบความสำเร็จและเป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ ธีระ รุญเจริญ (2545, หน้า 1)

การปฏิรูปการศึกษามีความมุ่งหมายที่จะจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีความสามารถ และมีความสุข การดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีพลัง และมีประสิทธิภาพจำเป็นที่จะต้องมีการกระจายอำนาจ และให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และเป็นไปตามหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งจัดให้มีระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาของไทยมีเอกภาพเชิงนโยบาย และมีความหลากหลายในทางปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา และสถาบันการศึกษาดังปรากฏในบทบัญญัติมาตรา 39 ที่ว่า "มาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง" การกระจายอำนาจดังกล่าวจะทำให้สถานศึกษามีความคล่องตัว อิสระในการบริหารจัดการเป็นไปตามหลักการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School based management : SBM) ซึ่งจะเป็นการสร้างรากฐานและความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษา สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและสามารถพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546, หน้า 7) การปฏิรูปการศึกษาจะประสบความสำเร็จย่อมต้องอาศัยปัจจัยหลักหลายอย่างโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยในระดับปฏิบัติคือ สถานศึกษาซึ่งมีผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาอื่น รวมทั้งทรัพยากรที่จำเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษา ซึ่งจำเป็นต้องมีศักยภาพ สมรรถภาพและคุณลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้ ความสามารถและคุณธรรมจริยธรรมเพื่อจัดดำเนินการให้บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายและจุดมุ่งหมายของการบริหาร ธีระ รุญเจริญ (2545, หน้า 4)

อุดมการณ์สำคัญของการจัดการศึกษา คือการจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิตและสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ การศึกษาที่สร้างคุณภาพและสังคมบูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรม เป็นการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนไทยทั้งปวง มุ่ง

สร้างพื้นฐานที่ดีในวัยเด็ก ปลูกฝังความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมตั้งแต่วัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ โดยให้สังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้ตรงความต้องการของผู้เรียน และสามารถตรวจสอบได้อย่างมั่นใจ การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาชีวิตและสังคม เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน สามารถพึ่งตนเองและพึ่งกันเองได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ, 2547 : <http://www.go.th/>) ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และแนวการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, มปป., หน้า 5 – 13)

การจัดการศึกษาของไทยที่ผ่านมามีปัญหาต่าง ๆ ที่ส่งผลให้การจัดการศึกษาขาดคุณภาพสามารถสรุปได้ดังนี้ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2543, หน้า 50) การจัดการศึกษาของไทยมีโครงสร้างการจัดการที่รวมอำนาจเข้าสู่ส่วนกลางทำให้มีการกระจายอำนาจงานทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปสู่โรงเรียนน้อย ทำให้เกิดความล่าช้าในการบริหารจัดการ การขาดการมีส่วนร่วมของครู อาจารย์ ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารและจัดการศึกษา คุณภาพการจัดการศึกษาโดยรวมค่อนข้างต่ำโดยเฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในรายวิชาต่าง ๆ ปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตรคือ กระบวนการจัดการเรียน การสอนยังไม่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนซึ่งมีหลากหลายได้ การวัดประเมินผลเน้นการวัดความรู้ความจำมากกว่าการวัดความรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติจริง ปัญหาการขาดแคลนงบประมาณ และทรัพยากรทางการศึกษา ทั้งนี้เพราะปัญหาเศรษฐกิจของประเทศที่กำลังเผชิญอยู่ ความเข้าใจผิดในบทบาทหน้าที่การจัดการศึกษา ที่เคยให้ความสำคัญกับสถานศึกษามากกว่าผู้ปกครองและชุมชน

สภาพและปัญหาดังกล่าว จึงทำให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาทั้งในด้านการบริหาร และการจัดการของประเทศไทย โดยมุ่งเน้นการกระจายอำนาจทางการศึกษา และการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องเป็นหลัก ตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับ อุตัยบุญประเสริฐ (2545, หน้า ๘) ศึกษาแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่าปัญหาสำคัญของการบริหารการศึกษาในภาพรวมของกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ มีการรวมอำนาจไว้ที่

ส่วนกลาง การขาดเอกภาพในการบริหาร ขาดประสิทธิภาพในระบบการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ขาดการพัฒนา นโยบายอย่างเป็นทางการและเป็นระบบและต่อเนื่อง ขาดความเชื่อมโยงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานอื่น ผู้ปกครองและประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาน้อยมาก ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการโรงเรียนซึ่งเป็นเพียงคณะกรรมการที่ปรึกษา แนวคิดการปฏิรูปการศึกษาดังกล่าวนี้ ซึ่งหากนำมาพิจารณาประกอบมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่ระบุให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังสถานศึกษาโดยตรง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งจะสอดคล้องกับหลักการและแนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หรือเป็นศูนย์กลาง การบริหารโรงเรียนเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและรัฐธรรมนูญ จึงมีการตรากฎหมายขึ้นใหม่ เรียกว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 สำหรับใช้เป็นกรอบการดำเนินงานเพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ปฏิรูประบบ และโครงสร้างการศึกษาของไทย ในมาตรา 39 ที่กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง และในการบริหารสถานศึกษานั้น ในมาตรา 40 ของพระราชบัญญัติฉบับเดียวกันนี้ บัญญัติให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำหน้าที่กำกับและส่งเสริม สนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา และผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ หรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่ และผู้ทรงคุณวุฒิ และให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการสถานศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยีในปัจจุบันนี้ได้รับการหลอมรวมในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน และกฎหมายการศึกษาฉบับใหม่ แล้วแปลเป็นกระแสหลักแห่งการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา โดยเฉพาะในด้านการบริหารและการจัดการศึกษา สังคมไทยกำลังดำเนินไปสู่สิ่งที่ดีกว่า ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกในการขับเคลื่อนให้การปฏิรูปการบริหารไปในทิศทางที่ ต้องมีการบริหารตนเอง การรับผิดชอบตนเอง มีความเป็นอิสระในการบริหารที่เป็นงานหลักหรือภารกิจหลักของโรงเรียน เป็นการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

ผู้วิจัยปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 มีความคิดเห็นว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งเป็นเป้าหมายหรือตัวชี้วัดนโยบาย

จุดเน้น การพัฒนาคุณภาพการจัดการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 โรงเรียนต้องปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์การหรือแบบการทำงานของโรงเรียน จากที่เคยได้รับหรือรอคำสั่งจากหน่วยงานระดับสูงกว่ามาเป็นการบริหารตนเอง และการมีส่วนร่วมโดยโรงเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา โดยตรงมากขึ้น และผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ ในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนไปสู่เป้าหมายปลายทางตามความคาดหวังของสังคม ชุมชนผู้ปกครองและนักเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1, 2552, หน้า 9)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 เพื่อที่จะได้ใช้ข้อมูลและผลการศึกษาค้างนี้เป็นข้อเสนอแนะสำหรับการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 และเขตอื่น ๆ ในจังหวัดร้อยเอ็ด ตลอดจนจังหวัดอื่น ๆ ให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล เพื่อผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา

1.2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

1.3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 แตกต่างกัน

1.3.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 แตกต่างกัน

1.3.3 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 แตกต่างกัน

1.3.4 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 แตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยมีขอบเขตของการวิจัยดังต่อไปนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากร

ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวนทั้งสิ้น 2,952 คน จำแนกได้ดังนี้

1. สถานภาพ จำแนกเป็น

1) ผู้บริหารสถานศึกษา	จำนวน 246 คน
2) ครูผู้สอน	จำนวน 2,706 คน

2. ขนาดของสถานศึกษา จำแนกเป็น

1) ขนาดเล็ก	จำนวน 686 คน
2) ขนาดกลาง	จำนวน 1,086 คน
3) ขนาดใหญ่	จำนวน 934 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวนทั้งสิ้น 488 คน กำหนดขนาดโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) และได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามสถานภาพและหาสัดส่วนกับประชากรตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา ได้กลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่ายของแต่ละกลุ่ม บุญชม ศรีสะอาด (2545, หน้า 184 - 193) จำแนกได้ดังนี้

1. สถานภาพ จำแนกเป็น

1) ผู้บริหารสถานศึกษา	จำนวน 151 คน

2) ครูผู้สอน	จำนวน 337 คน
2. ขนาดของสถานศึกษา จำแนกเป็น	
1) ขนาดเล็ก	จำนวน 144 คน
2) ขนาดกลาง	จำนวน 206 คน
3) ขนาดใหญ่	จำนวน 138 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรตาม ได้แก่ สถานภาพและขนาดของสถานศึกษา

3.1 สถานภาพ จำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษา
- 2) ครูผู้สอน

3.2 ขนาดของสถานศึกษา จำแนกเป็น 3 ขนาด คือ

- 1) ขนาดเล็ก
- 2) ขนาดกลาง
- 3) ขนาดใหญ่

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ได้แก่ สภาพและปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ตามแนวทางของ อุตัยบุญประเสริฐ (2549, บทคัดย่อ) มากำหนดเป็นตัวแปรตามที่ศึกษาสภาพและปัญหา 5 ด้าน คือ

- 1) ด้านการกระจายอำนาจ
- 2) ด้านการมีส่วนร่วม
- 3) ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้กับประชาชน
- 4) ด้านการบริหารตนเอง
- 5) ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล

1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่ สถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 เป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพและปัญหา การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 สำหรับผู้บริหารนำไปใช้เป็นแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานในสถานศึกษา

1.5.2 เป็นข้อสนเทศเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 สำหรับผู้บริหารนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาครูและบุคลากรในสถานศึกษา

1.5.3 เป็นข้อสนเทศเกี่ยวกับ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 สำหรับผู้บริหารนำไปใช้เป็นแนวทาง ในการพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารงานในสถานศึกษา

1.5.4 เป็นข้อสนเทศสำหรับบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ นำไปใช้เป็นแนวทาง ในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาบุคลากรและปรับปรุงการบริหารงานของสถานศึกษาต่อไป

1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ผู้วิจัยกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะเพื่อให้เกิดความเข้าใจในงานที่วิจัยในครั้งนี้ คือ

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการหรือกลไกใด ๆ ที่ทำให้สถานศึกษาดำเนินการบริหารและจัดการได้อย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับสภาพ และความต้องการ ซึ่งสภาพกลยุทธ์ที่ใช้ในการบริหารโรงเรียนยึดหลักการ 5 ด้าน ดังนี้

1) ด้านการกระจายอำนาจ หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษามีอำนาจ มีอิสระในการตัดสินใจในการบริหารและจัดการศึกษาด้วยตนเองในรูปแบบของคณะกรรมการ

2) ด้านการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ช่วยเหลือและมีอิทธิพลต่อการบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษา

3) การคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้กับประชาชน หมายถึง การบริหารการศึกษาของสถานศึกษาที่อยู่ภายใต้การบริหารของคณะบุคคล ตามกรอบหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา

4) ด้านการบริหารตนเอง หมายถึง การที่สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบให้โรงเรียนบริหารและจัดการศึกษาด้วยตัวเอง ตามความพร้อมและสถานการณ์ของสถานศึกษา

5) ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล หมายถึง การตรวจสอบคุณภาพการบริหาร และการจัดการศึกษาเพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นไปตามกำหนดและนโยบายการจัดการศึกษา

สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึง สภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับการปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ในทั้ง 5 ด้าน คือ การกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม การคืนอำนาจ และการจัดการศึกษาให้ประชาชน การบริหารตนเอง และการตรวจสอบและถ่วงดุล

ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึง อุปสรรคในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ในทั้ง 5 ด้าน คือ การกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม การคืนอำนาจและการจัดการศึกษาให้ประชาชน การบริหารตนเอง และการตรวจสอบและถ่วงดุล

บุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

สถานภาพ หมายถึง ตำแหน่งตามบทบาทหน้าที่ของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งหรือผู้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

ครูผู้สอน หมายถึง ครูที่ทำการสอนอยู่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

ขนาดของสถานศึกษา หมายถึง การแบ่งสถานศึกษาที่ใช้นักเรียนเป็นเกณฑ์กำหนดจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจำแนกเป็น 3 ขนาด ได้แก่

สถานศึกษาขนาดเล็ก หมายถึง สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีนักเรียนจำนวน 1 - 120 คน

สถานศึกษาขนาดกลาง หมายถึง สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีนักเรียนจำนวน 121-300 คน

สถานศึกษาขนาดใหญ่ หมายถึง สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีนักเรียนจำนวนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง หน่วยงานทางการศึกษาที่มีหน้าที่จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงการศึกษาภาคบังคับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 หมายถึง หน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา รับผิดชอบในการบริหารจัดการการศึกษาของสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ทฤษฎี แนวความคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิจัยตามลำดับดังนี้

- 2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา
- 2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
- 2.4 การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2.5 บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.7 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา

2.1.1 ความหมายของการบริหาร

คำว่า การบริหาร สามารถใช้คำ 2 คำ ทดแทนกันได้ ได้แก่ คำว่า การบริหาร (Administration) และ การจัดการ (Management) แต่ในความหมายที่แท้จริง คำว่า การบริหาร (Administration) จะเน้นในเรื่องการจัดการที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย และการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งมักจะใช้กับการบริหารงานทุกชนิดที่เกี่ยวข้องกับภาครัฐ ส่วนคำว่า การจัดการ (Management) มักจะใช้ใน งานที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจเอกชน แต่ทั้ง 2 คำ ต่างก็มีความหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของผู้บริหารทั้งสิ้น จันทรานี สงวนนาม (2545, หน้า 9)

คำว่า การบริหาร ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายประการ ซึ่งขอนามากล่าวไว้ดังนี้

จันทรานี สงวนนาม (2545, หน้า 11) กล่าวว่า การบริหารเป็นเรื่องของการทำกิจกรรม โดยผู้บริหารและสมาชิกในองค์กร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการ ใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุด

เกตเซลและคูบา (Getzels and Guba, 1968, p. 15 ; อ้างถึงใน จันทรานี สงวนนาม, 2545, หน้า 10) ให้ความหมายว่า การบริหารเป็นกระบวนการทางสังคม 3 ประการ คือ

1. ทางโครงสร้าง ได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาตามลำดับขั้นตอนของสายการบังคับบัญชา

2. ทางหน้าที่ ได้แก่ ขั้นตอนของหน่วยงานที่ระบุบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อให้การบริหารสำเร็จตามเป้าหมาย

3. ทางปฏิบัติ ได้แก่ กระบวนการบริหารที่บุคคลและกลุ่มบุคคลต้องร่วมกันทำปฏิริยาซึ่งกันและกัน

จากคำจำกัดความเบื้องต้นพอจะสรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึงกระบวนการทำงานร่วมกับบุคคลและกลุ่มบุคคล เพื่อให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือสำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งมีส่วนสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ คือ

1. การกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กร
 2. ทรัพยากรทางการบริหาร ซึ่งรวมถึงกลุ่มบุคคลในองค์กร
 3. กลไกการดำเนินงานหรือการจัดกิจกรรมขององค์กร
- ลักษณะเด่นที่เป็นสากลของการบริหาร

1. การบริหารต้องมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย
 2. ต้องอาศัยปัจจัยเป็นองค์ประกอบสำคัญ
 3. ต้องใช้ทรัพยากรการบริหารเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน
 4. ต้องมีลักษณะการดำเนินการเป็นกระบวนการทางสังคม
 5. ต้องมีลักษณะการดำเนินการร่วมกันระหว่างกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป
 6. ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจ เพื่อให้การปฏิบัติตามภารกิจบรรลุวัตถุประสงค์
 7. เป็นการร่วมดำเนินการอย่างมีเหตุผล
 8. มีลักษณะเป็นการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้
 9. การบริหารมีตัวตนแต่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์
- ปัจจัยทางการบริหาร

การบริหารงานทุกประเภทในทุกองค์กร จำเป็นต้องมีปัจจัยหรือทรัพยากรพื้นฐานทางการบริหาร โดยทั่วไปถือว่เป็นปัจจัยที่สำคัญของการบริหาร มีอยู่ 4 ประการซึ่งรู้จักกันในนาม 4M's ได้แก่

1. คน (Man) ได้แก่ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลในองค์กรที่ร่วมกันทำงาน
2. เงิน (Money) ได้แก่ งบประมาณที่ใช้ในการบริหารทุก ๆ ส่วนขององค์กร
3. วัสดุสิ่งของ (Material) ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ เทคโนโลยีต่าง ๆ
4. การจัดการ (Management) ได้แก่ การบริหารงานขององค์กรที่ทำโดยผู้บริหาร

2.1.2 ทักษะที่จำเป็นในการบริหาร

การบริหารโดยทั่วไปนั้น ผู้บริหารมักจะประสบปัญหาต่าง ๆ สาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาอาจมาจากการขาดทักษะในการบริหารงานของผู้บริหาร การขาดประสบการณ์และความเข้าใจใน

สิ่งต่าง ๆ อันเป็นทักษะที่จำเป็นของผู้บริหาร ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ทักษะที่จำเป็นของผู้บริหารมี 3 ทักษะคือ ทักษะด้านเทคนิควิธี ทักษะด้านมนุษย์ และทักษะด้านความคิดรวบยอด ทั้ง 3 ทักษะนี้เป็นแนวคิดของ เคต (Katz, 1955, p. 205 ; อ้างถึงใน จันทรานี สงวนนาม, 2545, หน้า 14) ได้อธิบายไว้ ดังนี้

1. ทักษะด้านเทคนิควิธี (Technical skills) คือความสามารถในการใช้ความรู้ วิธีการ เทคนิค และเครื่องมือที่จำเป็นเพื่อผลสำเร็จของงานที่ได้มาจากประสบการณ์การศึกษา และการฝึกอบรมให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ทักษะด้านมนุษย์ (Human skill) คือความสามารถในการตัดสินใจทำงานร่วมกับผู้อื่น และทำให้คนอื่นให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน ซึ่งได้แก่ การจูงใจคนและการประยุกต์ภาวะผู้นำในการบริหารงาน

3. ทักษะด้านความคิดรวบยอด (Conceptual skill) คือความสามารถในการมององค์กรได้อย่างทะลุปรุโปร่ง เพื่อให้องค์กรมีความสมบูรณ์โดยส่วนรวม ด้วยการทำให้การทำงานของแต่ละบุคคลเหมาะสมกับองค์กร ทักษะด้านความรู้ความสามารถเป็นการยอมรับวัตถุประสงค์ขององค์กรมากกว่าที่จะคำนึงถึงความต้องการของบุคคลโดยบุคคลเพียงหนึ่งเดียวในองค์กร

ทักษะทั้ง 3 ประการเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการบริหาร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในองค์กร ทั้งทางองค์กรธุรกิจ องค์กรรัฐกิจและการบริหารการศึกษา นอกจากนี้ผู้บริหารยังต้องมีความรู้ในหลาย ๆ ด้านประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยี สังคมวิทยา จิตวิทยา การเมือง การปกครอง ชีววิทยาและภูมิศาสตร์ เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าการบริหารองค์กรให้มีประสิทธิภาพได้นั้น ผู้บริหารจะต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ พัฒนาตนเองอยู่เสมอ มีความรอบรู้รอบด้าน ทันโลกทันเหตุการณ์ ตลอดจนเป็นผู้ที่มีการฝึกอบรมอยู่เสมอ จึงจะสามารถพัฒนาและเป็นผู้นำองค์กรให้บรรลุเป้าหมายหรือภารกิจขององค์กรได้

กระบวนการบริหาร

เฮนรี ฟาโย (Henry Fayol, 1916, p. 425 ; อ้างถึงใน จันทรานี สงวนนาม, 2545, หน้า 20) ซึ่งเป็นชาวฝรั่งเศส ผู้ได้ชื่อว่าเป็นบิดาแห่งการบริหารเชิงการจัดการ มีความเห็นว่า การบริหารเป็นศาสตร์อย่างหนึ่งและเป็นหลักการสากลที่สามารถนำไปใช้ได้กับการบริหารทุกประเภท ได้กล่าวถึงกิจกรรม ทางการบริหารธุรกิจของโรงงานอุตสาหกรรมทั้งหมด ออกเป็น 6 กลุ่มกิจกรรม ได้แก่

1. กิจกรรมทางเทคนิค (Technical activities)
2. กิจกรรมด้านการค้าขาย (commancail activities)
3. กิจกรรมด้านการเงิน (Financial activities)

4. กิจกรรมด้านความมั่นคงปลอดภัย (Security activities)
5. กิจกรรมด้านการบัญชี (Accounting activities)
6. กิจกรรมด้านการบริหารจัดการ (Managerial activities)

กิจกรรมใน 6 ข้อนี้ ด้านการบริหารจัดการ แสดงให้เห็นถึงส่วนสำคัญพื้นฐานของ การบริหารงาน เรียกว่า The element of management ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรม 4 ประการ คือ

1. การวางแผน (To plan)
2. การจัดองค์กร (To organize)
3. การบังคับบัญชา (To coordinate)
4. การควบคุมงาน (To control)

นอกจากนี้ กุลิคและยูวิก (Gulick and Urwick ,1989, p. 234 ; อ้างถึงใน จันทรานี สงวนนาม, 2545, หน้า 21) ได้นำแนวคิดของ Henry Fayol ในการบริหารราชการ ได้ขยายส่วนสำคัญพื้นฐานที่เรียกว่า The elements of management 5 ประการ มาใช้ในการจัดองค์การทางราชการ โดยขยายกิจกรรม ทางการบริหารออกเป็น 7 ประการ ได้แก่

1. Planning หมายถึง การวางแผนล่วงหน้าว่าองค์การจะต้องทำอะไรบ้าง เพื่อให้ บรรลุเป้าหมาย
2. Organizing หมายถึง การจัดองค์การ การกำหนดโครงสร้าง การแบ่งส่วนราชการ การจัดสายบังคับบัญชาและการกำหนดตำแหน่งหน้าที่
3. Staffing หมายถึง การบริหารงานบุคคล ได้แก่ การจัดอัตรากำลัง การสรรหา การพัฒนา การสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน การประเมินผลงาน การพิจารณาความดี ความชอบ การให้สวัสดิการและให้พ้นจากงาน
4. Directing หมายถึง การอำนวยการ การตัดสินใจ การวินิจฉัยสั่งการและการควบคุมบังคับบัญชา
5. Coordinating หมายถึง การประสานงานเพื่อให้เกิดความร่วมมือ เพื่อดำเนินการไปสู่เป้าหมายเดียวกัน
6. Reporting หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงานขององค์การ เพื่อให้สมาชิกขององค์การทราบความก้าวหน้าของการดำเนินงาน
7. Budgeting หมายถึง การงบประมาณ การใช้จ่ายเงิน การควบคุมการใช้จ่ายและการตรวจสอบด้านการเงิน

กิจกรรมทั้ง 7 ประการนี้ รวมเรียกว่า POSDCORB ที่ถือว่าเป็นงานในหน้าที่ของ ผู้บริหารองค์การโดยทั่วไป

อดเวย์ เทด (Ordway Tead, 1997, p. 412 ; อ้างถึงใน จันทราณี สงวนนาม, 254, หน้า 22) ได้เขียนหนังสือ ชื่อว่า The art of administration (ศิลปะของการบริหาร) โดยกล่าวว่า กระบวนการบริหารจะต้องประกอบด้วยกิจกรรม 10 ประการ ต่อไปนี้ คือ

1. Goal and objectives การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของหน่วยงานให้ชัดเจน
2. Board plan การจัดทำแผนการปฏิบัติงาน
3. Recruit staff การจัดหาคนเข้าทำงาน และกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ
4. Clear delegation and allocation of authority การกระจายงานและมอบหมายอำนาจหน้าที่แก่ผู้ร่วมงานให้เป็นสัดส่วนและชัดเจน
5. Direct and oversee การควบคุมการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงาน
6. Standardization การควบคุมมาตรฐานและคุณภาพงาน
7. Good coordination จัดให้มีการประสานงานที่ดีทุกฝ่าย
8. Stimulation การบำรุงขวัญ ให้กำลังใจและกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ
9. Evaluation of the total outcome กระบวนการประเมินผลรวมของผลผลิต
10. To look ahead การเตรียมวางแผนในอนาคต

จากกระบวนการบริหารที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ในการบริหารงานองค์กรต่าง ๆ โดยเฉพาะองค์กรทางราชการนั้น พอสรุปได้ดังนี้

1. การวางแผน กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กร
2. การกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่และมอบหมายงาน
3. การควบคุมงานและควบคุมมาตรฐาน
4. การประสานงานและดำเนินงาน
5. การประเมินผลการดำเนินงาน
6. การรายงานผลการดำเนินงาน
7. การวางแผนปรับปรุงและพัฒนางาน

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจบริหารและจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการ

และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง และมาตรา 40 กำหนด ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อทำหน้าที่กำกับ และส่งเสริม สนับสนุน กิจกรรมของสถานศึกษา ประกอบด้วยผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนภิกษุสงฆ์และหรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่ และผู้ทรงคุณวุฒิ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2544, หน้า 27) ดังนั้น โครงสร้างการบริหารงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545

1. โครงสร้างการบริหารงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547, หน้า 13-16) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ไว้ดังนี้

ด้านวิชาการ

1. ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่น

2. ให้ข้อเสนอแนะและส่งเสริม สนับสนุนในการจัดบรรยากาศกระบวนการเรียนรู้ สภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3. รับทราบและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดระบบและการดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ด้านงบประมาณ

1. ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดตั้งและการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา

2. ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะในการออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารการเงินและการจัดหารายได้จากทรัพย์สินของสถานศึกษาหรือปฏิบัติ หน้าที่อื่นเกี่ยวกับเรื่องนี้ตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ กำหนด

ด้านการบริหารบุคคล

1. กำกับ ดูแลการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์และวิธีการตามที่ ก.ค.ศ. และ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่ศึกษากำหนด

2. เสนอความต้องการจำนวนและอัตราตำแหน่งของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาเพื่อเสนอ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาพิจารณา

3. ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาต่อผู้บริหารสถานศึกษา

4. ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ที่กฎหมายอื่นหรือตามที่ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษามอบหมาย

ด้านการบริหารทั่วไป

1. ให้ความเห็น เสนอแนะ และให้คำปรึกษาในการจัดทำนโยบายแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย และแผนของกระทรวงศึกษาธิการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งความต้องการของชุมชน และท้องถิ่น

2. รับทราบ ให้ความเห็นและขอเสนอแนะในการปรับปรุง พัฒนาคุณภาพการศึกษาและกิจการของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง ตลอดจนนโยบายและแผนของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น และรายงานสำนักงานเขตพื้นที่เมื่อสถานศึกษาไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง ตลอดจนนโยบาย และแผนของกระทรวง ศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

3. ให้ความเห็น ขอเสนอแนะ ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนเกี่ยวกับการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา รวมทั้งปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้ และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษาตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ กำหนด

4. ให้ความเห็น เสนอแนะ และให้คำปรึกษาในการออกระเบียบ ข้อบังคับประกาศ แนวปฏิบัติ ฯลฯ ในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ กำหนด

5. ให้ความเห็น เสนอแนะ และให้คำปรึกษาในการส่งเสริม ความเข้มแข็งในชุมชนและสร้างความสัมพันธ์กับสถาบันอื่น ๆ ในชุมชนและท้องถิ่น

6. ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการของสถานศึกษาตามที่กฎหมาย ระเบียบประกาศ กำหนด ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในกรณีที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเห็นว่าการดำเนินงานของสถานศึกษาไม่สอดคล้องหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หลักเกณฑ์ นโยบาย ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเสนอความเห็นดังกล่าวให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รับทราบเพื่อพิจารณาสั่งการให้สถานศึกษาปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ต่อไป

บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547, หน้า 13-16) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรับผิดชอบดำเนินการไว้ดังนี้

ด้านวิชาการ

1. พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่น

2. จัดการเรียนการสอน สภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ บรรยากาศการเรียนการสอนที่เหมาะสม และส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตลอดจนการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3. จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและรายงาน ผลการประเมินให้คณะกรรมการสถานศึกษารับทราบ

ด้านงบประมาณ

1. จัดตั้งและรับผิดชอบการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษาตามที่กฎหมายระเบียบประกาศ กำหนด

2. ออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศและแนวปฏิบัติ เกี่ยวกับการบริหารการเงินและการจัดหารายได้จากทรัพย์สินของสถานศึกษา ทั้งนี้ตามที่กฎหมาย ระเบียบ กำหนด

ด้านการบริหารบุคคล

1. ควบคุม ดูแลให้การบริหารบุคคลในสถานศึกษาสอดคล้องกับนโยบาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์และวิธีการตามที่คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา กำหนด

2. พิจารณาความดีความชอบของข้าราชการครูและบุคลากร ในสถานศึกษา

3. ส่งเสริม สนับสนุนข้าราชการครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

4. จัดทำมาตรฐาน ภาระงานสำหรับข้าราชการครูและบุคลากร ในสถานศึกษา

5. ประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา

6. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามกฎหมายกำหนด และตามที่คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษามอบหมาย

ด้านการบริหารทั่วไป

1. จัดทำนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

2. ดำเนินการ และกำกับ ติดตาม ประเมินผลงานตามแผนงาน งานโครงการของสถานศึกษา

3. ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษารวมทั้งปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษาตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด

4. ออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ แนวปฏิบัติ ในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ กำหนด

5. ส่งเสริมความเข้มแข็งในชุมชน และสร้างความสัมพันธ์กับสถาบันอื่น ๆ ในชุมชนและท้องถิ่น

6. ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการของสถานศึกษาหรือตามที่ได้รับมอบหมาย และตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ กำหนด

อำนาจหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษา พุทธศักราช 2546 มาตรา 35 กำหนดให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีฐานะเป็นนิติบุคคล และมาตรา 39 กำหนดให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการนั้น ๆ โดยมีผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาและมีอำนาจหน้าที่ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2544, หน้า 345-347) ดังนี้

1. บริหารกิจการของสถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการและของสถานศึกษา รวมทั้งนโยบายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา

2. ประสานการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษารวมทั้งควบคุมดูแลบุคลากร การเงินพัสดุ สถานที่ และทรัพย์สินอื่นของสถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ

3. เป็นผู้แทนของสถานศึกษาในกิจการทั่วไป รวมทั้งการจัดทำนิติกรรม สัญญาในราชการของสถานศึกษาตามวงเงินงบประมาณที่สถานศึกษาได้รับตามที่ได้รับมอบหมาย

4. จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับกิจการของสถานศึกษา เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา

5. อำนาจหน้าที่ในการอนุมัติประกาศนียบัตรและวุฒิปัตถ์ของสถานศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

6. ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวง เลขาธิการสภาการศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งงานอื่นที่กระทรวงมอบหมาย

จากบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา สถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา ที่กล่าวมาแล้วนี้ จะเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตัวจักรสำคัญในการบริหารงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามกรอบภาระหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้การกำกับ ส่งเสริม สนับสนุน ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษานั้น ๆ ดังนั้น การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพนั้น จึงเป็นการทำให้สถานศึกษามีคุณลักษณะที่จะสนองเจตนารมณ์ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งสำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2543, หน้า 3) ได้กล่าวถึงไว้ดังนี้

1. สถานศึกษาควรมีบทบาทหลักเป็นหน่วยบริการทางการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของท้องถิ่น และควรเป็นหน่วยนำสังคมของชุมชนนั้นโดยอาศัยกรอบนโยบายที่กำหนดในระดับชาติเป็นแนวทาง ไม่ควรกำหนดบทบาทให้เป็นหน่วยงานรองรับนโยบายและสนองความต้องการของศูนย์อำนาจส่วนกลางเพียงอย่างเดียว

2. สถานศึกษามีคุณภาพ และศักยภาพเพียงพอที่จะดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาได้ด้วยตนเอง ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาที่จะต้องพัฒนาสถานศึกษาทุกแห่งให้มีคุณภาพและศักยภาพเพียงพอที่จะดำเนินการได้ด้วยตนเองอย่างมีคุณภาพ สถานศึกษาใดที่พัฒนาไม่ได้คุณภาพตามมาตรฐาน จำเป็นต้องยุบ รวม หรือแปรสภาพเป็นแหล่งบริการการศึกษาในรูปแบบอื่น

3. สถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการสถานศึกษาภายใต้กรอบนโยบายที่กำหนดด้วยตนเอง ดังนั้น การตัดสินใจโดยสมบูรณ์ในการบริหารงานวิชาการ งบประมาณ บริหารบุคคล และบริหารทั่วไป ที่เป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษาจึงควรเบ็ดเสร็จอยู่ที่สถานศึกษา

4. สถานศึกษาทุกแห่งสามารถประกันคุณภาพได้ ดังนั้น สถานศึกษาจึงมีวิสัยทัศน์พันธกิจ เป้าหมาย แผนการดำเนินงานและการปฏิบัติงานที่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานและดัชนีชี้วัดคุณภาพที่สามารถตรวจสอบและเปิดเผยต่อสาธารณชนได้

5. สถานศึกษามีการรวมพลังกันในการดำเนินงาน ดังนั้น การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงาน องค์กรและบุคคลทั้งภาครัฐและเอกชน และการรวมกลุ่มสถานศึกษา จึงเป็นแนวทางหลักในการเพิ่มประสิทธิภาพและเสริมพลังให้สถานศึกษาสามารถจัดบริการได้อย่างกว้างขวางหลายรูปแบบ

สรุปได้ว่า เขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยราชการที่สำคัญหน่วยหนึ่งที่จะกำกับ ติดตาม ส่งเสริมสนับสนุนการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพและเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด ในการศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

2.3.1 ความหมายของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

ได้มีนักการศึกษาหลายท่านกล่าวถึงความหมายของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไว้ดังนี้

สมหมาย สร้อยนาคพงษ์ (2545, หน้า 2) กล่าวว่า การบริหารและการจัดการศึกษาที่หน่วยปฏิบัติโดยมีโรงเรียนเป็นฐานหรือเป็นองค์กรหลักในการจัดการศึกษา ซึ่งต้องมีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังโรงเรียน ให้โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ มีความอิสระคล่องตัวในการบริหารจัดการ ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและการบริหารทั่วไป ภายใต้คณะกรรมการโรงเรียน (School board) หรือ School committee หรือ School council ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนนักเรียน และผู้บริหารโรงเรียน เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปโดยมีส่วนร่วม และตรงตามความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมากที่สุด

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2545, หน้า 2) กล่าวว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือ การกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังโรงเรียนให้โรงเรียนมีอำนาจ มีหน้าที่ ความสำเร็จ มีความรับผิดชอบ มีความอิสระคล่องตัวในการบริหารจัดการทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไป โดยคณะกรรมการโรงเรียน

กรมสามัญศึกษา (2545, หน้า 9) กล่าวว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือ แนวคิดทางการบริหาร และการจัดการศึกษาที่มุ่งให้สถานศึกษาเป็นองค์กรหลักในการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ (Efficiency & Effectiveness school) ภายใต้กรอบของกฎหมายที่กำหนดโดยมีการกระจายอำนาจการตัดสินใจที่จะพัฒนานโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป็นวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาและร่วมมือดำเนินการ ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไป โดยบุคคลที่มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างเท่าเทียมกัน โดยมุ่งเน้นผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบที่เกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ ภายใต้การมีส่วนร่วมและการตรวจสอบของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

สมุทรา ชำนาญ (2549, หน้า 5) กล่าวว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึงการบริหารโดยให้สถานศึกษามีความรับผิดชอบและคล่องตัวในการตัดสินใจ ในการบริหารจัดการในการสั่งการเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนทั้งด้านหลักสูตร การเงิน การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไปโดยมีคณะกรรมการโรงเรียนประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ตัวแทนครู ตัวแทนผู้ปกครองและชุมชนร่วมกันบริหารโรงเรียนให้สอดคล้อง และเป็นไปตามความต้องการของผู้เรียนของผู้ปกครองและชุมชนมากที่สุด

วิจารณ์ พานิชย์ (2546, หน้า 277) กล่าวว่า การบริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นรูปแบบการบริหารที่เปิดโอกาสและให้อิสระแก่โรงเรียนได้บริหารจัดการตนเอง เพื่อผลดีต่อนักเรียนโดยผู้บริหารสถานศึกษา ครู กรรมการสถานศึกษา และชุมชนได้ร่วมกันใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้เหมาะสมเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด ดังนั้นการตัดสินใจต้องอยู่ที่โรงเรียนไม่ใช่คนอื่นสั่งให้ทำ โรงเรียนต้องมีอำนาจในการตัดสินใจเรื่องที่สำคัญ ๆ เกี่ยวกับการจัดการด้านบุคลากร การให้ทุน ให้โทษ การจัดสรรด้านการเงิน เป็นต้น

อรทัย ริมศิริ (2547, หน้า 17) กล่าวว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึงแนวทางในการปฏิรูปการศึกษา โดยการกระจายอำนาจหน้าที่ การตัดสินใจจากส่วนกลางไปสู่สถานศึกษา ซึ่งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระดับสถานศึกษา หรือที่เรียกว่า คณะกรรมการสถานศึกษา ร่วมกันบริหารสถานศึกษา คณะกรรมการนี้ประกอบด้วย ผู้ปกครอง ครู สมาชิกในชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ ศิษย์เก่าและผู้บริหารสถานศึกษา บุคคลเหล่านี้จะร่วมกันรับผิดชอบบริหารจัดการสถานศึกษาในด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป โดยมี ความมุ่งหวังให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีแก่ผู้เรียน

รุ่ง แก้วแดง (ออนไลน์, 2548, หน้า 1) ได้กล่าวว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นการปฏิวัติการศึกษาที่มุ่งเน้นการคืนอำนาจ การจัดการศึกษาให้โรงเรียนหรือสถานศึกษา เพราะการศึกษาเกิดขึ้นที่โรงเรียน ผู้บริหารควรมีอำนาจการบริหาร อำนาจการจัดการ อำนาจการตัดสินใจ และมีอิสระในการจัดการศึกษาร่วมกับชุมชนในทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

ศรีนวล กล้าหาญ (2549, หน้า 14) กล่าวว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึง การจัดการศึกษาโดยกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังหน่วยปฏิบัติคือสถานศึกษาโดยตรง สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ มีความอิสระ และความคล่องตัวในการตัดสินใจ การบริหารจัดการ ทั้งในด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและการบริหารทั่วไป โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ตัวแทนผู้ปกครอง และชุมชน ตัวแทนครู ตัวแทนศิษย์เก่า ตัวแทนองค์กร ผู้ทรงคุณวุฒิร่วมกันบริหารสถานศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการของผู้เรียนและชุมชนมากที่สุด

มานิตย์ สิทธิโสภาสกุล (2549, หน้า 13) กล่าวว่า การบริหารโรงเรียนเป็นฐาน หมายถึง การบริหารจัดการศึกษาที่หน่วยปฏิบัติ โดยมีโรงเรียนเป็นฐานหรือเป็นองค์กรหลักในการจัดการศึกษา อาศัยหลักในการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่ที่มีความคล่องตัว เป็นอิสระในการบริหารงานวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไปที่สอดคล้องกับคุณลักษณะและความต้องการของโรงเรียนภายใต้คณะกรรมการสถานศึกษา (School board หรือ School committee หรือ School council) ซึ่งประกอบด้วยผู้แทน ผู้ปกครอง

ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กร ชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้ทรงคุณวุฒิ รวมพลังในการใช้ทรัพยากรและแก้ปัญหาตลอดจนดำเนินการเพื่อพัฒนากิจกรรมด้านการจัดการศึกษาของโรงเรียนทั้งในระยะสั้นและระยะยาวเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

อาชวี บุตรวงศ์ (2550, หน้า 18) กล่าวว่า หลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือ การกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่สถานศึกษา หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือการคืนอำนาจการจัดการศึกษา ให้ประชาชนเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน สร้างแนวความคิดมีส่วนร่วมการจัดการศึกษา ทั้งครู ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ศิษย์เก่า และตัวแทนนักเรียน ใช้หลักในการบริหารตนเอง มีองค์กระโษระทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพการบริการและการจัดการศึกษา ซึ่งหลักการนี้สามารถทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหาร สร้างขวัญกำลังใจให้บุคลากรมีการควบคุมการใช้งบประมาณอย่างประหยัด หากแต่เกิดประโยชน์สูงสุด โปร่งใส เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาหลักสูตร และเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา

เจริญศักดิ์ ชำนาญยง (2551, หน้า 17) กล่าวว่าการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึง การบริหารจัดการโรงเรียนที่สอดคล้องกับคุณลักษณะและความต้องการของโรงเรียน นั่นคือ สมาชิกโรงเรียนอันได้แก่ คณะกรรมการโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน ครู อาจารย์ พ่อแม่ผู้ปกครอง นักเรียนตลอดจนสมาชิกชุมชน และองค์กรอื่น ๆ มารวมพลังกันอย่างเต็มที่ รับผิดชอบต่อการใช้ทรัพยากร และแก้ปัญหา ตลอดจนดำเนินการเพื่อพัฒนากิจกรรมด้านการจัดการศึกษาของโรงเรียนในระยะสั้นและระยะยาว

กล่าวโดยสรุป การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึง กลยุทธ์ที่ใช้ในการบริหารโรงเรียนเพื่อพัฒนาสถานศึกษาโดยยึดหลักการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม การคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน การบริหารตนเองและการตรวจสอบและถ่วงดุล นอกจากนี้ยังกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาโดยรูปแบบคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีอำนาจในการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านงบประมาณ การบริหารงานบุคคล วิชาการและการบริหารทั่วไป

2.3.2 แนวคิดและทฤษฎีของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

ได้มีนักการศึกษากล่าวแนวคิดของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไว้ดังนี้

อุทัย บุญประเสริฐ (2543 ก, หน้า 11-13 ; อ้างถึงใน สมชาย รักญาติ, 2546, หน้า 14 - 15) กล่าวว่า ความคิดเรื่องการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น ได้รับอิทธิพลมาจากกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกธุรกิจอุตสาหกรรมในช่วงทศวรรษ 1980 ความสำเร็จในการพัฒนาองค์กรของภาคอุตสาหกรรมและภาคธุรกิจ ได้ใช้กลยุทธ์ที่ทำให้องค์กรมีประสิทธิภาพในการทำงาน ทำ

ให้ผลการปฏิบัติงานมีคุณภาพ สร้างกำไรและความพึงพอใจแก่ลูกค้า และผู้ที่เกี่ยวข้องประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก วงการศึกษาในที่ต่าง ๆ ของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้แสวงหานวัตกรรมและวิธีการต่าง ๆ มาใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานเพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทำให้ประชาชนเห็นว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้นนั้น ต้องปรับกระบวนการและวิธีการทางการศึกษาที่เคยเน้นอยู่แต่ในระดับการจัดกระบวนการเรียนการสอนไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาในระดับองค์การบริหารของโรงเรียนทั้งโรงเรียน โดยมุ่งปรับโครงสร้างการบริหารเสียใหม่ กระจายอำนาจบริหารและการจัดการศึกษาไปยังโรงเรียนให้มากขึ้น จึงมีการแนะนำวิธีการบริหารงบประมาณด้วยตนเอง

สมานจิตร สุคนธ์ทรัพย์ (2544, หน้า 1 ; อ้างถึงใน สมชาย รักญาติ, 2546, หน้า 15) กล่าวว่า การบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) เริ่มในวงการอุตสาหกรรมแล้วมาที่ธุรกิจจนมาถึงการศึกษา ซึ่งมีความเชื่อพื้นฐานในความคิดที่ว่า ถ้าหากเราสามารถทำให้ผู้ร่วมงานพึงพอใจก็ จะนำไปสู่การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มประสิทธิภาพแนวการบริหารจึงเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อเสริมสร้าง และลดช่องว่างระหว่างผู้บริหารกับผู้ร่วมงาน

เสาวนิตย์ ชัยมุสิก (2554, หน้า ๗ ; อ้างถึงใน สมชาย รักญาติ, 2546, หน้า 15) กล่าวว่า ในปี ค.ศ. 1980 ภาคอุตสาหกรรมและภาคธุรกิจมีการพัฒนาการบริหารแนวใหม่จนประสบความสำเร็จ ทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาหันมาสนใจการศึกษาแนวใหม่เพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษา จึงมีการปฏิรูประบบโครงสร้างและรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่เรียกว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และในปลายทศวรรษที่ 1980 นวัตกรรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานได้กลายเป็นประเด็นร่วมและเป็นยุทธศาสตร์ที่นำมาใช้ในการปฏิรูปการศึกษาในส่วนต่าง ๆ ของโลก

สรุปได้ว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นนวัตกรรมการบริหารการศึกษา แนวใหม่ที่เกิดขึ้นประมาณทศวรรษที่ 1980 จากแนวคิดที่ภาคธุรกิจและภาคอุตสาหกรรมได้ปรับ การบริหารแนวใหม่ ที่ต้องการลดช่องว่างและให้ทุกคนมีส่วนเกี่ยวข้องโดยการกระจายอำนาจ นักการศึกษาของสหรัฐอเมริกา จึงได้นำแนวคิดดังกล่าวมาปรับใช้กับการบริหารการศึกษาจน ประสบผลสำเร็จ และขยายตัวไปในประเทศต่าง ๆ ทั่วทุกภูมิภาคของโลก

2.2.3 ทฤษฎีของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (Theories of SBM)

เซง (Cheng 2000, บทคัดย่อ ; อ้างถึงใน กุหลาบ บุริสาร, 2547, หน้า 13) ได้เสนอว่า ระบบการบริหารจัดการใด ๆ ก็ตามจะต้องมีสมมติฐาน (Assumption) หลักการ (Principle) และความเชื่อ (Belief) เป็นกรอบอ้างอิงเสมอ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ก็ต้องมีสมมติฐาน การศึกษา มีหลักการ ตลอดจนความเชื่อเป็นหลักยึดเช่นเดียวกันกล่าวคือ สมมติฐานการศึกษาของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การศึกษาต้องมีเป้าหมาย (Goals) ครอบคลุมและหลากหลาย

หลาย กำหนดโดยสมาชิกของโรงเรียนซึ่งมีคณะกรรมการสถานศึกษา ครู อาจารย์ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และนักเรียนเป็นต้น ในด้านสภาพแวดล้อมของการศึกษา มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงไม่หยุดนิ่ง เพื่อให้การศึกษา มีประสิทธิผลและบรรลุเป้าหมายครบถ้วนสมบูรณ์ ตามที่กำหนดเอาไว้ ดังนั้น เชน (Cheng) จึงได้เสนอทฤษฎีการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยยึดแนวทางใน 4 หลักการในการดำเนินการดังนี้

1. หลักดุลยภาพ (Principle of equifinality) หลักการของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักแห่งดุลยภาพ (Principle of equifinality) กล่าวคือ มีวิธีการและแนวทางมากมาย และหลากหลายที่จะนำมาใช้ดำเนินการเพื่อให้บรรลุจุดหมายการศึกษา การยืดหยุ่น (Flexibility) เป็นเรื่องสำคัญและจำเป็น โรงเรียนมีความชอบธรรมเต็มที่ในอันที่จะขับเคลื่อน พัฒนา และดำเนินงานด้วยยุทธศาสตร์ของตนเองในการจัดการเรียนการสอน และบริหารจัดการโรงเรียนด้วยพวกเขาเองอย่างมีประสิทธิภาพ

2. หลักการกระจายอำนาจ (Principle of decentralization) เมื่อสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป จะส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการโรงเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีความยุ่งยากและเพิ่มปัญหามากขึ้น ดังนั้น การกระจายอำนาจให้โรงเรียน จะทำให้โรงเรียนมีพลังอำนาจและรับผิดชอบในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ และส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. หลักระบบการบริหารจัดการตนเอง (Principle of self management system) ด้วยหลักการบริหารแบบดุลยภาพที่ยึดหลักการบริหารที่มีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ และมียุทธวิธีที่หลากหลายที่จะนำมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ของการจัดการศึกษาในแต่ละโรงเรียน รวมถึงการบริหารตามแนวทางการกระจายอำนาจ การตัดสินใจไปยังสถานศึกษาโดยให้บุคลากรทุกคนได้มีส่วนร่วมมากที่สุด ดังนั้น ในการบริหารในแต่ละสถานศึกษาจำเป็นต้องใช้ระบบบริหารจัดการตนเอง มาเป็นหลักในการดำเนินงานภายใต้นโยบายหลัก และโครงสร้างขององค์การพัฒนาจุดประสงค์การสอนและยุทธศาสตร์การพัฒนา สร้างกำลังคนและทรัพยากร การแก้ปัญหา และทำให้จุดมุ่งหมายบรรลุผลสำเร็จด้วยความสามารถของโรงเรียนเอง

4. หลักการริเริ่มสร้างสรรค์ทรัพยากรมนุษย์ (Principle of human initiative) ท่ามกลางความหลากหลายและความซับซ้อนของกิจกรรมการศึกษา จึงจำเป็นต้องอาศัยการริเริ่มและความคิดสร้างสรรค์ของสมาชิกในโรงเรียนในการทำหน้าที่และเพิ่มคุณภาพในการศึกษา ฉะนั้น เป้าหมายของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานก็เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ที่สมาชิกของโรงเรียนจะมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง ร่วมกันพัฒนาศักยภาพ ความคิดริเริ่ม และความสามารถ เพื่อเป็นพลังสร้างคุณภาพการศึกษาและพัฒนาโรงเรียน

สรุป จากหลักการทฤษฎีของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานดังที่กล่าวมาแล้ว จะยึดหลักการมีส่วนร่วม การกระจายอำนาจ การบริหารจัดการตนเอง การตรวจสอบ การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของสถานศึกษา เป็นหลักในการบริหารจัดการศึกษา เพื่อมุ่งสู่ประสิทธิผลของสถานศึกษา เป็นเป้าหมายนั่นเอง

2.3.4 รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

อุทัย บุญประเสริฐ (2545, หน้า 23) กล่าวถึงรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่สำคัญอย่างน้อย 4 รูปแบบ ได้แก่

1. รูปแบบที่มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (Administration control SBM) ผู้บริหารเป็นประธานคณะกรรมการ ส่วนกรรมการอื่น ๆ ได้มาจากการเลือกตั้งหรือคัดเลือกจากกลุ่ม ชุมชน ครู และผู้ปกครอง คณะกรรมการมีบทบาทให้คำปรึกษา แต่อำนาจการตัดสินใจยังคงอยู่ที่ผู้บริหารโรงเรียน

2. รูปแบบที่มีครูเป็นหลัก (Professional control SBM) เกิดจากแนวคิดที่ว่า ครูเป็นผู้ใกล้ชิดนักเรียนมากที่สุด ย่อมรู้ปัญหาได้ดีกว่าและสามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุดตัวแทน คณะครูจะมีสัดส่วนมากที่สุดในคณะกรรมการโรงเรียน ผู้บริหารยังคงเป็นประธานคณะกรรมการโรงเรียน บทบาทของคณะกรรมการโรงเรียนเป็นคณะกรรมการบริหาร

3. รูปแบบที่ชุมชนมีบทบาทหลัก (Community control : SBM) แนวคิดสำคัญคือ การจัดการศึกษาควรตอบสนองความต้องการและค่านิยมของผู้ปกครองและชุมชนมากที่สุดตัวแทนของผู้ปกครองและชุมชนจึงมีสัดส่วนในคณะกรรมการโรงเรียนมากที่สุด ตัวแทนผู้ปกครองและชุมชนเป็นประธานคณะกรรมการ โดยมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นกรรมการและเลขานุการ บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนเป็นคณะกรรมการบริหาร

4. รูปแบบที่ครูและชุมชนมีบทบาทหลัก (Professional community control :SBM) แนวคิดเรื่องนี้เชื่อว่า ทั้งครูและผู้ปกครองต่างมีความสำคัญในการจัดการศึกษาให้แก่เด็ก

กล่าวโดยสรุป รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จะมุ่งเน้นให้เกิดกระจายอำนาจ การร่วมคิดร่วมทำ ร่วมแสดงความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อประสิทธิผลการบริหาร ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาภายในโรงเรียนและมีลักษณะของประชาธิปไตย

2.4 การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.4.1 ด้านการกระจายอำนาจ (Decentralization)

ความหมายการกระจายอำนาจ

ยูดี้ คันสนีย์รัตน์ (2546, หน้า 6) กล่าวถึง หลักการกระจายอำนาจตามแนวทางของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ว่าเป็นการตัดสินใจจากส่วนกลางที่สถานศึกษามีอำนาจตัดสินใจ

ใจใน 3 เรื่องหลักคือ งบประมาณและทรัพยากร บุคลากร หลักสูตรหรือโปรแกรมการเรียน โดยให้สถานศึกษามีความยืดหยุ่นในการจัดโปรแกรมการเรียนที่ตรงกับความต้องการของนักเรียนในพื้นที่นั้น ๆ สอดคล้องกับแนวคิดของ ธเนศ ขำเกิด (2544, หน้า 149) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การกระจายอำนาจนั้นเป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุด โดยมีความเชื่อว่าโรงเรียนเป็นหน่วยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษาของเด็ก

รุ่ง แก้วแดง (2545, หน้า 33) กล่าวถึงการกระจายอำนาจว่า ต้องสนองความต้องการของโรงเรียนและท้องถิ่น โรงเรียนต้องมีระบบบริหารที่คล่องตัวมีประสิทธิภาพ เน้นความรับผิดชอบ และตรวจสอบซึ่งกันและกันเพื่อให้เกิดประสิทธิผลขององค์กร

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544, หน้า 5) ได้เสนอแนวทางการกระจายอำนาจและมอบบทบาทหน้าที่ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้มีหน้าที่และบทบาทในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. พิจารณาวิสัยทัศน์ของโรงเรียน
2. การพิจารณานโยบายและแผนของโรงเรียน
3. การพิจารณางบประมาณ
4. การพิจารณารายงานการประเมินคุณภาพของโรงเรียน
5. การประเมินผลงานของบุคลากรในโรงเรียน
6. การระดมทรัพยากร
7. การให้คำปรึกษาแก่ผู้บริหารโรงเรียน
8. การช่วยประชาสัมพันธ์โรงเรียน
9. การช่วยประสานงานกับหน่วยงานภายนอก
10. การให้ข้อมูลข่าวสารแก่โรงเรียน

ธเนศ ขำเกิด (2545, หน้า 149) กล่าวว่า หลักการกระจายอำนาจ เป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา จากส่วนกลางไปยังสถานศึกษา โดยมีความเชื่อว่าโรงเรียนเป็นหน่วยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษาของเด็ก เป็นการบริหารแนวราบมากกว่าแนวตั้งตามทฤษฎี Y ของแมกเกรเกอร์ ที่มองคนในแง่ดีเห็นธรรมชาติของคนชอบทำงานมีความรับผิดชอบและใฝ่ดี จึงมอบอำนาจความไว้วางใจให้บริหารด้วยตนเอง

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2547, หน้า 192) กล่าวว่า การกระจายอำนาจ การบริหารการศึกษาเป็นการโอนอำนาจหน้าที่ในด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังระดับเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยจะต้องสอดคล้องตามเจตนารมณ์ที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติบัญญัติไว้

สรุปได้ว่า การกระจายอำนาจ หมายถึง การให้สถานศึกษามีอำนาจ มีอิสระ ในการตัดสินใจ ในการบริหารและจัดการศึกษาด้วยตนเองมากที่สุด

2.4.2 วิธีการกระจายอำนาจทางการศึกษา

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น เป็นการบริหารที่มีการกระจายอำนาจอย่างกว้างขวางทั่วทั้งองค์กร การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นการถ่ายโอนความรับผิดชอบเกี่ยวกับการวางแผน การบริหารจัดการ การจัดสรรทรัพยากรจากส่วนกลางลงสู่หน่วยงานเครือข่ายในลักษณะที่มีขอบข่ายของความรับผิดชอบทั้งหมด

เสาวนิตย์ ชัยมุสิก (2544, บทคัดย่อ ; อ้างถึงใน นุกูล เห่งดี, 2551, หน้า 35) กล่าวถึงรูปแบบการกระจายอำนาจทางการศึกษาดังนี้

1. การแยกอำนาจ (De concentration) เป็นการถ่ายโอนความรับผิดชอบ ภาระงาน อำนาจการบริหารเพียงบางส่วนจากส่วนกลางลงสู่เครือข่ายระดับล่าง ยึดนโยบาย และแผนงาน และแนวทางการดำเนินงานที่กำหนดโดยส่วนกลาง สามารถปรับวิธีการดำเนินการให้เหมาะสมกับสภาพงานของท้องถิ่น

2. การมอบอำนาจ (Delegation) เป็นการถ่ายโอนความรับผิดชอบเชิงบริหารจัดการในงานเฉพาะกิจที่ไม่เป็นงานประจำให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ ทั้งนี้ความรับผิดชอบสูงสุดอยู่หน่วยงานกลาง

3. การถ่ายโอนอำนาจ (Devolution) การแต่งตั้งโดยถือเป็นอำนาจตกทอด เป็นการสร้างความเข้มแข็งแก่หน่วยงานย่อยของรัฐบาลและมอบอำนาจให้ดำเนินงานด้วยตนเองอย่างอิสระ

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2544, หน้า 10-11) กล่าวว่า วิธีการกระจายอำนาจแบ่งเป็น 4 ประการ คือ

1. การแบ่งอำนาจ (Decentralization) เป็นการจัดสรรหรือถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจจากส่วนกลาง หรือศูนย์รวมอำนาจไปสู่หน่วยงาน ระดับล่างในสายการบังคับบัญชาของรัฐบาลกลาง เพื่อสะดวกในการดำเนินกิจการ

2. การมอบอำนาจ (Delegation) เป็นการที่ผู้บริหารที่มีอำนาจสูงสุดในหน่วยงาน หรือในส่วนกลางได้จัดสรร หรือถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจไปยังผู้บริหารระดับล่างขององค์กร เพื่อตัดสินใจได้เร็วมากขึ้นโดยไม่ต้องผ่านขั้นตอนตามลำดับขึ้นไป เป็นการโอนอำนาจไปยังหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานในการควบคุมของรัฐ

3. การโอนอำนาจหรือการให้อำนาจ (Devolution) เป็นการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจจากส่วนกลาง หรือระดับนโยบายไปยังระดับล่างอย่างสมบูรณ์ โดยมีกฎหมาย กฎระเบียบ

เกี่ยวกับการโอนอำนาจอย่างชัดเจน ผู้บริหารระดับล่างจึงมีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบาย

4. การให้เอกชนดำเนินการ (Privatization) เป็นการโอนอำนาจให้เอกชนที่เป็นบุคคลหรือคณะดำเนินการแทนรัฐ เป็นการมอบอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างใดอย่างหนึ่งของทางราชการไปให้เอกชนดำเนินการ หรือสนับสนุนให้ภาคเอกชนลงทุนในการดำเนินการ

2.4.3 ข้อดีและข้อเสียของการกระจายอำนาจ

ตระกูล มีชัย (2538, หน้า 4) กล่าวว่า ข้อดีของการกระจายอำนาจ มีดังนี้

1. ทำให้สามารถสนองความต้องการของราษฎรในแต่ละท้องถิ่นซึ่งมีความแตกต่างกันออกไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. เป็นวิธีพัฒนาการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ดีที่สุด

3. การดำเนินงานเป็นไปอย่างเหมาะสม เพราะผู้รับผิดชอบจัดทำเป็นผู้มีความรู้ ความชำนาญในทางเทคโนโลยีหรือคล่องตัว เพราะไม่ตกอยู่ภายใต้กฎระเบียบที่เคร่งครัดของระบบราชการ

ตระกูล มีชัย (2538, หน้า 5) กล่าวว่า ข้อเสียของการกระจายอำนาจ มีดังนี้

1. ทำให้อำนาจของรัฐน้อยลง ซึ่งเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ

2. เกิดความสิ้นเปลือง เพราะเจ้าหน้าที่และทรัพย์สินจะใช้ในขอบอำนาจหน้าที่ของท้องถิ่นไม่สามารถสับเปลี่ยนหมุนเวียนไปปฏิบัติทั่วประเทศได้

3. ทำให้การบริหารขาดเอกภาพ

4. ถ้าผู้ได้รับการเลือกตั้งขาดความรู้ความสามารถในการบริหาร อาจทำให้การบริหารหย่อนประสิทธิภาพ

กล่าวโดยสรุป การกระจายอำนาจทางการศึกษาหมายถึง การถ่ายโอนอำนาจจากส่วนกลางไปสู่หน่วยงานหรือสถานศึกษาให้มีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารด้วยตนเอง อย่างมีอิสระ และเป็นเอกภาพ

2.4.2 ด้านการมีส่วนร่วม (Participation)

ความหมายการมีส่วนร่วม เป็นหลักสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพราะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้เสียได้มีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการศึกษา การที่บุคคล มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและเต็มใจ และยินดีร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น

รุ่ง แก้วแดง (2545, หน้า 36) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง การที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนในการร่วมคิดร่วมทำ มีความรู้สึกเป็นเจ้าของ เพิ่มความรับผิดชอบ และมีความพึงพอใจใน

การดำเนินการซึ่งหัวใจสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานอยู่ที่การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการโรงเรียน

อุทัย บุญประเสริฐ (2544, หน้า 154-156) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการบริหารการตัดสินใจ และร่วมจัดการศึกษา ทั้งครู ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่าและตัวแทนนักเรียน การที่บุคคลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจะเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ และรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น

อัคนาถ เผือกใจแก้ว (2548, หน้า 17) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง การที่บุคคลมีส่วนร่วมในการคิด และตัดสินใจหรือร่วมดำเนินงานโดยมีอำนาจอย่างแท้จริง

ศรีวันวล กล้าหาญ (2549, หน้า 20) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาที่ต้องการให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา หรือเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษา ทั้งในด้านการวางแผนการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ เช่น งบประมาณ หลักสูตร การสนับสนุนสื่อต่าง ๆ เพื่อการเรียนการสอน การร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันประเมินและร่วมปรับปรุง เพื่อให้โรงเรียนสามารถดำเนินการให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชน

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา ได้เข้ามามีส่วนร่วมทั้งในด้านการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจและการจัดการศึกษา ตลอดจนมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2.4.5 รูปแบบของการมีส่วนร่วม

ลีลา สนิทานเคราะห์ (2530, หน้า 54) กล่าวว่าสรุป รูปแบบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมมี 3 รูปแบบดังนี้

1. คณะกรรมการ เป็นการบริหารแบบประชาธิปไตย โดยเลือกตั้งตัวแทนปฏิบัติหน้าที่ เลือกตัวแทนทำหน้าที่เป็นผู้บริหารและมีสมาชิกจำนวนหนึ่งทำหน้าที่ในรูปแบบคณะกรรมการ

2. การเจรจาต่อรอง เป็นแนวทางของการทำงานในลักษณะของการบริหารแรงงาน พนักงานจะเลือกสหภาพแรงงานให้เป็นตัวแทนของพวกเขาในการเจรจาต่อรองและ มีส่วนร่วมในการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ แทนที่จะให้ฝ่ายบริหารพิจารณาสิ่งต่าง ๆ เพียงฝ่ายเดียว

3. การจัดแบบเมตริกซ์ เป็นรูปแบบที่ผู้อำนวยการโครงการถูกแต่งตั้งขึ้นมาเพื่อประสานพนักงานจากแผนงานตามหน้าที่ต่าง ๆ ของบริษัท เพื่อทำงานร่วมกันในโครงการเฉพาะของบริษัท งานนั้นจะมีกำหนดเวลาของงานที่แน่นอน

2.4.6 อุปสรรคของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

ลีลา ลินานูเคราะห์ (2530, หน้า 56-58) กล่าวว่า การใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม แม้จะมีข้อดีหลายอย่าง แต่ในการที่องค์กรใดจะเริ่มบริหารแบบมีส่วนร่วมจำเป็นต้องนี้ถึงความขัดแย้งและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้น สามารถสรุปได้ดังนี้

1. อุปสรรคทางด้านองค์การ

1.1 ประเพณี ปรัชญาและค่านิยมขององค์การ องค์การบางแห่งถูกจำกัดโดยประเพณีซึ่งเคยทำมาในอดีตซึ่งเป็นการบริหารแบบเผด็จการเป็นส่วนใหญ่ซึ่งจะทำให้ผู้บริหารปฏิเสธการบริหารแบบมีส่วนร่วม

1.2 นโยบายและวิธีการปฏิบัติงาน ส่วนใหญ่มักจะไม่ได้รับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง องค์การมักจะทำตามสิ่งที่เคยทำมาแต่เดิมเสมอ

1.3 คุณภาพของพนักงาน ในองค์การอาจขาดพนักงานที่เข้าใจ การบริหารแบบมีส่วนร่วมอย่างถ่องแท้ ผู้บริหารและพนักงานจะต้องมีการฝึกอบรมและใช้เวลา ในการศึกษา

1.4 โครงสร้างขององค์การ ถ้าเป็นโครงสร้างของระบบราชการ การควบคุมและวางนโยบายจะมาจากฝ่ายผู้บังคับบัญชา ดังนั้นองค์การจะยุ่งยากถ้าใช้การบริหารแบบนี้

1.5 อิทธิพลของสภาพแวดล้อม บรรยากาศขององค์การลักษณะของงานที่กระทำ งานบางอย่างอาจไม่เหมาะสมกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม

2. อุปสรรคทางการบริหาร

2.1 ผู้บริหารไม่เข้าใจการบริหารแบบมีส่วนร่วม

2.2 การขาดความมั่นใจ เกรงว่าจะเป็นภาระอันหนักและพบว่าพนักงานบางคนมีความสามารถหรือมีแนวคิดที่ดีกว่า และผู้บริหารบางคนเห็นว่าเป็นการยุ่งยากและทำให้ขาดระเบียบวินัยในการบังคับบัญชา

2.3 อิทธิพลของทฤษฎี X และทฤษฎี Y จะมีส่วนในการกำหนดบทบาทของผู้บริหาร ผู้บริหารที่เชื่อทฤษฎี X จะไม่ยอมให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ส่วนผู้บริหารที่เชื่อทฤษฎี Y จะให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2.4.7 ประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

ลีลา ลินานูเคราะห์ (2530, หน้า 58) กล่าวว่า ประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่เห็นได้คือ การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและกำลังใจของพนักงาน พนักงานมีความผูกพันกับองค์การมากขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับผู้ใต้บังคับบัญชาราวรื่นมากขึ้นพนักงานจะมีความไว้วางใจฝ่ายบริหารมากขึ้น การบริหารผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาง่ายขึ้น

นภดล เชนะโยธิน (2531, หน้า 201-202) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีประโยชน์ที่สำคัญคือ การเพิ่มประสิทธิภาพของการทำงานและขวัญกำลังใจของพนักงาน ซึ่งอาจสรุปดังนี้

1. ช่วยให้การตัดสินใจในองค์การดีขึ้น
2. การตัดสินใจที่ดีมีผลต่อประสิทธิภาพของการทำงาน
3. พนักงานมีความพึงพอใจในงาน
4. ยุติข้อขัดแย้ง
5. ทำให้ทุกคนมีความรับผิดชอบในองค์การสูงขึ้น

ธีระ รุญเจริญ (2545, หน้า 206) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานเข้ามามีบทบาทในการพิจารณาปัญหาและตัดสินใจร่วมกันรับผิดชอบในการบริหารงานบางอย่าง เพื่อประโยชน์ในการระดมกำลังความคิดและแบ่งภาระหน้าที่ของผู้บริหาร

กล่าวโดยสรุป ประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ ทำให้งานมีการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน รวมทั้งยังสร้างกำลังใจและความพึงพอใจต่อผู้ปฏิบัติงานกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง อีกทั้งยังทำให้ผู้ปฏิบัติงานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีความผูกพันกับสถานศึกษามากขึ้น ซึ่งหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นหลักการสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

2.4.8 ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน

การจัดการศึกษาของประเทศไทยในอดีต เป็นการจัดการศึกษาในครอบครัวและในชุมชนโดยครอบครัว วัด หรือองค์กรในท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ ต่อมาเมื่อประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงประเทศให้ทันสมัย มีการพัฒนารูปแบบการปกครองประเทศเป็นแบบศูนย์รวม โดยการตั้งกระทรวง ทบวง กรม มาทำหน้าที่ในการบริหารประเทศการจัดการศึกษาจึงถูกรวมศูนย์มาอยู่ภายใต้การบริหารของกระทรวงศึกษาธิการ แต่ต่อมาเมื่อประชากรมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น รวมทั้ง

ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีและการศึกษาที่เพิ่มขึ้น ทำให้การจัดการศึกษาโดยส่วนกลางเริ่มมีข้อจำกัด เกิดความล่าช้า และไม่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน และชุมชนอย่างแท้จริง จึงต้องมีการปฏิรูปการศึกษา และคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ท้องถิ่นและประชาชนได้มีบทบาท จัดการศึกษามากขึ้น ได้เข้ามาร่วมคิดวางแผน ร่วมกันกำหนดนโยบาย บริหารจัดการตนเอง เสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการของโรงเรียนในรูปแบบคณะกรรมการสถานศึกษาที่ประกอบด้วย ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนองค์กรมหาชน ผู้แทนศิษย์ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนว

ทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2539-2550 ได้เสนอแนวทางการปฏิรูปการบริหารการศึกษาโดยให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นองค์กรในการบริหาร โดยกำหนดหลักการในเรื่องของคณะกรรมการไว้ให้กระจายอำนาจให้กับผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กเป็นผู้ใช้อำนาจในการบริหารเป็นหลัก การที่เชื่อว่า จะทำให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพและสร้างคุณภาพในการเรียนรู้ของเด็กได้เป็นอย่างดี จึงกำหนดให้การบริหารการศึกษาอยู่ภายใต้การบริหารของคณะบุคคลคือ กรรมการสถานศึกษาซึ่งประกอบด้วยผู้ปกครอง ครู และผู้บริหารสถานศึกษา อรรถัย ริมศิริ (2547, หน้า 29-30)

หน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ไว้ดังนี้

1. กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา
2. ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา
3. ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
4. กำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา
5. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ
6. ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก และเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ
7. เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษา
8. ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปะวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ
9. เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น
10. ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาก่อนเสนอต่อสาธารณชน
11. แต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะอนุกรรมการ เพื่อการดำเนินงานตามระเบียบนี้ตามเห็นสมควร
12. ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้น

จากภาระหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาข้างต้น จะเห็นได้ว่าเป็นการคืนอำนาจการบริหารจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาในทุกด้าน มีการสร้างแผนปรับปรุงสถานศึกษาจากสภาพจริงของสถานศึกษาเพื่อตัดสินใจกำหนดสิ่งที่จะต้องปรับปรุงและจัดลำดับความต้องการ เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ที่ให้ความสำคัญต่อสถานศึกษามากที่สุด จึงกล่าวได้ว่า คณะกรรมการดังกล่าวเป็นกลไกที่สำคัญในการเชื่อมโยงนโยบายของรัฐให้มีความสัมพันธ์กับความต้องการของชุมชน และเป็นทั้งกรรมการบริหารและกรรมการที่ปรึกษาที่ส่งผลให้เกิดความรอบคอบในการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพและคุณภาพ จะเป็นการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของชุมชนและสังคมอย่างเหมาะสม รวดเร็ว ทันการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

สรุปได้ว่า การคืนอำนาจการบริหารจัดการศึกษาให้ประชาชนหมายถึง การบริหารการศึกษาของสถานศึกษาที่อยู่ภายใต้การบริหารของคณะบุคคล ตามกรอบหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา

2.4.9 ด้านการบริหารตนเอง

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นการบริหารที่ให้ความสำคัญกับโรงเรียนโดยยึดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการบริหารจัดการ ดังนั้นโรงเรียนหรือสถานศึกษาจะต้องบริหารจัดการด้วยตนเองภายใต้นโยบายเดียวกันที่เรียกว่า มีความเป็นเอกภาพด้านนโยบายแต่หลากหลายใน

การปฏิบัติ สถานศึกษาแต่ละแห่งจึงจำเป็นต้องมีรูปแบบการบริหารที่เป็นของตนเอง ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544, หน้า 3) ได้กล่าวถึงหลักการบริหารตนเองของสถานศึกษาไว้ว่า สถานศึกษาต้องมีอิสระในการตัดสินใจด้วยตนเองมากขึ้น ภายใต้การบริหารในรูปแบบขององค์บุคคลคือ คณะกรรมการโรงเรียนหรือคณะกรรมการสถานศึกษา

อุทัย บุญประเสริฐ (2544, หน้า 154) กล่าวว่า ในระบบการศึกษาทั่วไปมักจะกำหนดให้โรงเรียนเป็นหน่วยที่ปฏิบัติตามนโยบายส่วนกลาง โรงเรียนไม่มีอำนาจอย่างแท้จริงสำหรับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น ไม่ได้ปฏิเสธเรื่องการทำงานให้บรรลุเป้าหมายนั้นทำได้หลายวิธีการที่ส่วนกลางทำหน้าที่เพียงกำหนดนโยบายและเป้าหมาย แล้วปล่อยให้โรงเรียนมีระบบการบริหารงานด้วยตนเอง โดยให้โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบในการดำเนินงาน ซึ่งอาจดำเนินการได้หลายแนวทาง ด้วยบริการที่แตกต่างกันแล้วแต่ความพร้อม และสถานการณ์ของโรงเรียน ผลที่ได้น่าจะมีประสิทธิภาพสูงกว่าเดิมที่ทุกอย่างถูกกำหนดมาจากส่วนกลาง ไม่ว่าจะ โดยทางตรงหรือทางอ้อม

ถวิล มาตรเยี่ยม (2544, บทคัดย่อ ; อ้างถึงใน เสาร์ วงศ์กระจ่าง, 2549, หน้า 187) กล่าวว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานยึดทฤษฎีหรือหลักการเป็นกรอบในการดำเนินการ ในส่วนค

ของหลักการบริหารตนเองใช้คำว่า หลักการบริหารจัดการตนเอง (Principle of self management) โรงเรียนจะต้องใช้ระบบบริหารจัดการตนเองเป็นหลักในการดำเนินงาน ภายใต้ต้นนโยบายหลักและโครงสร้างขององค์การพัฒนาจุดประสงค์การสอนและยุทธศาสตร์การพัฒนา สร้างกำลังคน ทรัพยากร การแก้ปัญหาทำให้จุดมุ่งหมายบรรลุผลสำเร็จด้วยความสามารถของโรงเรียนเอง นอกจากนี้ยังกล่าวอีกว่าโรงเรียนควรบริหารด้วยหลักดุลยภาพ (Principle of equifinality) ซึ่งมีวิธีการหรือแนวทางมากมายและหลากหลายที่จะนำมาใช้ดำเนินการเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายการศึกษา การยืดหยุ่นเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็น โรงเรียนควรมีความชอบธรรมเต็มที่ในอันที่จะขับเคลื่อน พัฒนา และดำเนินการด้วยยุทธศาสตร์ของตนเองในการจัดการเรียนการสอน และบริหารจัดการโรงเรียน ด้วยพวกเขาอย่างมีประสิทธิภาพ

ธเนศ ขำเกิด (2545, หน้า 149) กล่าวว่า การบริหารตนเองหมายถึง การบริหารโดยโรงเรียนมีอิสระในการบริหารจัดการ คิดเอง ทำเอง แก้ปัญหาเอง มีความเชื่อว่าวิธีการทำงานให้บรรลุเป้าหมายนั้นทำได้หลายวิธี ซึ่งหน่วยงานกลางทำหน้าที่เพียงกำหนดนโยบายและเป้าหมาย แล้วมอบความไว้วางใจให้หน่วยปฏิบัติมีระบบบริหารตัวเอง ซึ่งอาจทำได้หลากหลายแนวทางด้วยวิธีการที่แตกต่างกันตามความพร้อมและสภาพสถานการณ์ของแต่ละโรงเรียน มีเอกภาพในนโยบายแต่หลากหลายแนวปฏิบัติ

เสาวนิตย์ ชัยมุสิก (2544, บทคัดย่อ ; อ้างถึงใน นฤมลเซ่งดี, 2551, หน้า 104) ได้ให้ความหมายของการบริหารจัดการตนเอง (Self management school) โดยถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ไปจากส่วนกลางการตัดสินใจจะเป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับการเรียนการสอนดังนี้

1. ด้านความรู้ เป็นการตัดสินใจในเรื่องหลักสูตรการจัดโปรแกรมการเรียน การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา แนวทางการรับนักเรียน การประเมินนักเรียน การเตรียมข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน
2. ด้านเทคโนโลยี เป็นการตัดสินใจเรื่องกระบวนการจัดการเรียนการสอน
3. ด้านอำนาจหน้าที่ เป็นการตัดสินใจเรื่องการบริหารบุคลากร
4. ด้านวัสดุ ครุภัณฑ์ เป็นการตัดสินใจเรื่องการใช้เครื่องอำนวยความสะดวก วัสดุ อุปกรณ์ และครุภัณฑ์ต่าง ๆ
5. ด้านบุคลากร เป็นการตัดสินใจเรื่องการใช้ทรัพยากรบุคคล การพัฒนาบุคลากร สู่มืออาชีพ
6. ด้านเวลา เป็นการตัดสินใจเรื่องกำหนดแผนดำเนินงานและการบริหารเวลา
7. ด้านการเงิน เป็นการตัดสินใจเรื่องการจัดงบประมาณ การจัดเก็บค่าเล่าเรียนของโรงเรียน

เจริญศักดิ์ ชำนาญงศ์ (2551, หน้า 33) กล่าวว่า การบริหารตนเอง หมายถึง สถานศึกษามีอิสระในการบริหารและจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชนภายใต้การบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยกรรมการที่เป็นตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ ที่มีบทบาทในหน้าที่และความรับผิดชอบ ทั้งการเป็นคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา และการเป็นที่ปรึกษาแก่ผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีบทบาทหน้าที่ทั่วไป และบทบาทในการบริหารสถานศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บุคคล ธุรการ อาคารสถานที่ บริการ แผนงานและโครงการ รวมทั้งศาสนาและวัฒนธรรมและเป็นผู้เชื่อมโยงนโยบายรัฐบาลให้เข้ากับความต้องการของชุมชน โดยกำหนดทิศทางในการจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ครู หลักสูตร และการบริหารเพื่อนำไปสู่เป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ

สรุปได้ว่า การบริหารตนเองหมายถึง การที่สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบให้โรงเรียนในการบริหารจัดการด้วยตัวเอง ตามความพร้อมและสถานการณ์ของโรงเรียนเพื่อให้การบริหารงานเกิดความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.4.10 ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล

หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล เป็นหลักการในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่วนกลางมีหน้าที่กำหนดนโยบาย ควบคุมมาตรฐาน ส่วนการตรวจสอบคุณภาพการบริหาร และการจัดการศึกษาเพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นหน้าที่ขององค์กรอิสระจะดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ดังนั้น จึงถือได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นหลักการตรวจสอบและถ่วงดุลในการบริหารจัดการศึกษา

แนวคิดการตรวจสอบและถ่วงดุล

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 8 (2544, หน้า 9) เสนอแนวคิดการตรวจสอบและถ่วงดุล ดังนี้

1. คุณภาพการศึกษาจะเกิดขึ้น รักษาและพัฒนาได้ต้องอาศัยการกำหนดนโยบาย และการควบคุมมาตรฐานของรัฐ ดำเนินการจัดการศึกษาโดยประชาชน ตรวจสอบโดยประชาชน และองค์กรอิสระ
2. การรายงานผลการจัดการศึกษาต่อประชาชนเป็นการแสดงออกซึ่งความโปร่งใสด้วยการเปิดโอกาสให้ประชาชนตรวจสอบ

อุทัย บุญประเสริฐ (2544, หน้า 156) กล่าวว่า การตรวจสอบ หมายถึง การที่ส่วนกลางมีหน้าที่กำหนดนโยบายและควบคุมมาตรฐานโดยมีองค์กรอิสระทำหน้าที่คอยตรวจสอบคุณภาพการบริการ และจัดการศึกษาเพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นไปตามกำหนดและเป็นไปตามนโยบายของชาติ

อินทิตรา หิรัญสาย (2544, หน้า 4) กล่าวว่า การตรวจสอบและความโปร่งใส หมายถึง บุคคลที่มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถตรวจสอบความถูกต้อง ยุติธรรมและโรงเรียนต้องมีความชัดเจนในการบริหารและจัดการศึกษา

ชมรมพัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมายและชมรมพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู (2545, หน้า 3) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพเพราะเป็นระบบที่สร้างความมั่นใจว่า สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้คุณภาพตามมาตรฐานผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนดและสังคมต้องการ

สรุปว่า การตรวจสอบและถ่วงดุลเป็นการบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และการที่ได้เปิดโอกาสให้มีการตรวจสอบจากภายนอกก็ถือเป็นการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจซึ่งกัน และกันระหว่างสถานศึกษา ประชาชน และส่วนกลาง

หลักการและกระบวนการการประกันคุณภาพ

ชมรมพัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมายและชมรมพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู (2545, หน้า 4) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษามีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

1. การสร้างความมั่นใจและความพึงพอใจในคุณภาพการศึกษา
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการศึกษาของทุกฝ่ายทั้งผู้ให้และผู้รับบริการ
3. ความร่วมมือทางวิชาการขององค์กรบุคลากรในพื้นที่
4. การดำเนินงานเน้นคุณภาพในการปฏิบัติงานทุกระดับทุกขั้นตอน
5. การดำเนินงานสามารถติดตามตรวจสอบได้
6. การรายงานสู่สาธารณชนและผู้เกี่ยวข้อง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543, หน้า 7-8) กล่าวว่ากระบวนการประกันคุณภาพการศึกษามี 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การควบคุมคุณภาพ เป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพและการพัฒนาสถานศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐาน

2. การตรวจสอบคุณภาพเป็นการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

3. การประเมินคุณภาพ เป็นการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาโดยหน่วยงานที่กำกับดูแลในเขตพื้นที่และหน่วยงานต้นสังกัดในส่วนกลาง ซึ่งแม้จะเป็นบุคคลภายนอก แต่ก็ยังถือเป็นการประเมินภายใน เพราะดำเนินการโดยหน่วยงานที่อยู่ในสายการบริหารของสถานศึกษาซึ่งจะดำเนินการตรวจเยี่ยมและประเมินสถานศึกษาเป็นระยะ ๆ ตามที่กำหนดโดยหน่วยงานที่สังกัด

เพื่อให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพอันเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนการรับบริการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาซึ่งเป็นองค์กรมหาชน

กระบวนการดำเนินงานที่สำคัญของการประเมินคุณภาพการศึกษา

การควบคุมคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการหรือแนวปฏิบัติที่นำ การศึกษาสู่คุณภาพ ประกอบด้วย

1. การกำหนดมาตรฐานด้านผลผลิต บัณฑิตและกระบวนการ

2. การพัฒนาเข้าสู่มาตรฐาน หมายถึง การพัฒนาบัณฑิตทางการศึกษา ต่าง ๆ ได้แก่ การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและการสนับสนุนปัจจัยส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

3. การตรวจสอบและการแทรกแซงคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการและ แนวปฏิบัติในการดำเนินงานเพื่อการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย

3.1 การประเมินความก้าวหน้าของโรงเรียน การทำจัดรายงานของโรงเรียนต่อประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งมีลักษณะเป็นการติดตาม และตรวจสอบของโรงเรียนการติดตาม และตรวจสอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.2 มาตรฐานการปรับปรุงคุณภาพโรงเรียนที่มีคุณภาพไม่ถึงเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4. การประเมินคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการหรือแนวปฏิบัติในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด ประกอบด้วย

4.1 การทบทวนคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

4.2 การประเมินเพื่อรองรับมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน

4.3 การประเมินผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวม หรือ การประเมินคุณภาพการศึกษา

สรุปได้ว่า การตรวจสอบถ่วงดุลหมายถึง ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษาได้และมีการประเมินภายในและการประเมินภายนอก

2.5 บริบทของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

ข้อมูลพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 (2553, หน้า 1-21) สภาพเศรษฐกิจ และสภาพความเป็นอยู่ของประชากรในเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ การทำนา การทำไร่ เลี้ยงสัตว์ และอาชีพรับ

จ้าง ส่วนคุณภาพของประชาชนยังมีทักษะการคิดวิเคราะห์ที่ไม่เพียงพอ ขาดทักษะการจัดการที่ดี ยังไม่รักการอ่านและการเรียนรู้เท่าที่ควร มีนิสัยประหยัด เก็บออมไม่เพียงพอ รวมทั้งความสามารถด้านการสื่อสาร ภาษาต่างประเทศ และความสามารถด้านคอมพิวเตอร์อยู่ในระดับต่ำ

สภาพของโรงเรียนและนักเรียน โดยภาพรวมโรงเรียนยังขาดแคลนสื่อการเรียนการสอน จึงต้องเน้นสื่อที่เป็นเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ โรงเรียนแลชุมชนส่วนมากอยากพัฒนางานมุ่งสู่คุณภาพตามทิศทางของสังคม แต่มีข้อมูลสารสนเทศยังไม่เพียงพอ มีสื่อต่าง ๆ รวมทั้งที่ปรึกษาและช่วยเหลือเพื่อให้เกิดความมั่นใจ โดยภาพรวมของการประกันคุณภาพภายใน และการประเมินคุณภาพภายนอก โรงเรียนต้องปรับปรุงมาตรฐานด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านและแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม การวัดผล ประเมินผล และนำผลไปพัฒนาผู้เรียน ต้องปรับปรุงมาตรฐานด้านผู้เรียนในส่วนของความรู้ และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร พัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ การมีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองการมีวิสัยทัศน์รวมทั้งการพัฒนาทักษะในการทำงานและความสามารถทำงานกับผู้อื่นได้

ด้านการบริหารจัดการนั้นโรงเรียนต้องพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศให้ครบถ้วน ถูกต้องตรงกับความต้องการ และทันต่อการใช้ มีทิศทางการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล มีเป้าหมาย และมีการเปรียบเทียบอย่างต่อเนื่อง มีการบันทึกผลและรายงานการประเมินที่เป็นรูปธรรม และรายงานผลการประเมินที่จะนำไปใช้ในการตัดสินใจและปรับปรุงได้ ส่วนการระดมสรรพกำลังและความร่วมมือร่วมใจเพื่อจัดการศึกษาร่วมกันนั้น โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์เพื่อการสร้างความเข้าใจให้บุคลากรในสถานศึกษา และชุมชนให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้

1. ข้อมูลผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 ผู้บริหารโรงเรียนมีจำนวน 232 คน ครูผู้สอนคน 2,720 รวมทั้งสิ้น 2,952 คน

ข้อมูลด้าน วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้อง

วิสัยทัศน์ (Vision)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 เป็นองค์กรส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานศึกษาจัดการศึกษาอย่างทั่วถึง มีคุณภาพตามมาตรฐาน โดยเน้นปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

พันธกิจ (Mission)

1. ประชากรวัยเรียนทุกคน ได้รับการประกันโอกาสทางการศึกษา
2. ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษา บริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
3. ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ และมีคุณภาพตามมาตรฐาน

4. ปลุกฝังผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม
5. ส่งเสริมให้สถานศึกษาบริหารจัดการ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
เป้าประสงค์ (Goals)
 1. ประชากรวัยเรียนทุกคน ทุกกลุ่ม ได้รับโอกาสทางการศึกษาตามสิทธิอย่างเท่าเทียม และทั่วถึงตามเอกัตภาพ
 2. ผู้เรียนทุกคนมีคุณธรรม จริยธรรม ตามหลักศาสนาและวัฒนธรรม
 3. ผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา
 4. สถานศึกษาทุกแห่งมีความเข้มแข็ง บริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
 5. ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษาและนักเรียนทุกคน ดำเนินชีวิตโดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง

กลยุทธ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 เป็นองค์กรส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานศึกษาจัดการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ เพื่อเป็นการรองรับและขับเคลื่อนนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จึงได้กำหนดกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ 5 กลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 เร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย

กลยุทธ์ที่ 2 ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชากรวัยเรียนอย่างกว้างขวาง และทั่วถึง

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ

กลยุทธ์ที่ 4 กระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

กลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชากร ชุมชน ภาคเอกชนและท้องถิ่นในการจัดการศึกษา

กลยุทธ์ที่ 1 เร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย กิจกรรมสำคัญ 4 กิจกรรม ดังนี้

1. หลักสูตรเกษตรอินทรีย์วิถีร้อยเอ็ดตามปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียง ช่วงชั้นที่ 1-4
2. เร่งรัดให้มีการจัดการเรียนการสอนสอดแทรกคุณธรรมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

กลยุทธ์ที่ 2 ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชากรวัยเรียนอย่างกว้างขวาง และทั่วถึง กิจกรรมสำคัญที่เป็นจุดเน้น 3 กิจกรรม ประกอบด้วย

1. กิจกรรมส่งเสริมเด็กปฐมวัยเข้ารับการศึกษาร่างรัดให้สถานศึกษาส่งข้อมูลประชากรวัยเรียน (0 -17 ปี) ที่ไม่ได้เข้าเรียน ทั้งเด็กปกติ เด็กพิการ และเด็กด้อยโอกาส จำแนกเด็กที่มีหลักฐานทางทะเบียนราษฎรและไม่มีหลักฐานทางทะเบียนราษฎร

2. กิจกรรมเพิ่มโอกาสเด็กตกหล่นได้เข้าเรียนภาคบังคับ

2.1 ร่างรัดให้สถานศึกษาส่งเด็กออกกลางคัน และสามารถติดต่อประสานความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน รวมทั้งประสานกับสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ ให้สามารถเชื่อมโยงระหว่างสถานศึกษากับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

2.3 ส่งเสริมสนับสนุนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาเพื่อช่วยลดปัญหานักเรียนออกกลางคัน

2.4 ส่งเสริมสนับสนุนสิทธิเด็กและเยาวชน ตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

3. กิจกรรมส่งเสริมการศึกษาต่อหลังภาคบังคับทุกประเภท

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ 3 กิจกรรม

1. ปรับการเรียนเปลี่ยนวิธีสอนสู่การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประกอบด้วยกิจกรรมที่ใช้ในการขับเคลื่อน

1.1 พัฒนารูปแบบกระบวนการอ่านและการเขียนภาษาไทย

1.2 พัฒนารูปแบบกระบวนการเรียนการสอนทักษะการคิดคำนวณ

1.3 พัฒนารูปแบบการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน

1.4 พัฒนาการเรียนการสอนก่อนประถมศึกษา มี 2 ประการ (วิธี)

ประการที่ 1 ขยายการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมองสอดคล้องกับพัฒนาการทางสมองไปยังโรงเรียนเครือข่าย สัดส่วน 1 : 2

ประการที่ 2 กิจกรรมส่งเสริมความรู้ผู้ประกอบการ ชุมชน ให้สามารถดูแลบุตรหลานของตนเองได้อย่างมีคุณภาพ

1.5 กิจกรรมสำคัญที่เป็นจุดเน้นยกระดับผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และ อังกฤษ

1.6 ประเมินคุณภาพนักเรียน

1.6.1 ส่งเสริมสนับสนุนการประเมินนักเรียนรายบุคคล โดยสุ่มสอบในระดับชั้น

ป.6 และม.3 เพื่อตรวจสอบ ปรับปรุงและพัฒนา

1.6.2 ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษามีข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกรายวิชาในระดับชั้น ป.2, ป.3, ป.5, ม.2 และ ม.5 นำมาใช้วางแผนพัฒนาผู้เรียนได้อย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ

1.6.3 ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดทำรายงานผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกวิชา

1.7 พัฒนาการสอนเด็กที่มีปัญหาการเรียนรู้ (Learning disability : LD)

1.7.1 เร่งรัดให้สถานศึกษาคัดกรอง / คัดแยก เด็กที่มีปัญหาการเรียนรู้

1.7.2 พัฒนาครูผู้สอนในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสู่แผนการจัดการเรียนรู้เฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการเรียนรู้เฉพาะบุคคล (IIP)

1.7.3 พัฒนาครูผู้สอนเกี่ยวกับเทคนิคกระบวนการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สู่การวิจัยในชั้นเรียน

1.7.4 เร่งรัดการนิเทศ กำกับ ติดตามช่วยเหลือ และประเมินผลเสนอแนวทางการพัฒนา

1.7.5 ส่งเสริมสนับสนุนจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้สู่การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีปัญหาการเรียนรู้

2. นำเทคโนโลยีช่วยเพิ่มคุณภาพสู่การยกระดับโรงเรียนที่ไม่ได้มาตรฐาน กิจกรรมสำคัญที่เป็นจุดเน้น 2 กิจกรรม

2.1 พัฒนาสถานศึกษาให้ได้มาตรฐาน

2.2 พัฒนาสถานศึกษาขนาดเล็กให้ได้มาตรฐานคุณภาพและส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาใช้สื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3. บริหารประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาการขาดแคลนครูส่งเสริมให้สถานศึกษานำนวัตกรรมเทคโนโลยีมาพัฒนาการศึกษาอย่างบูรณาการ

กลยุทธ์ที่ 4 กระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

1. กิจกรรมส่งเสริมความเข้มแข็งของโรงเรียน

2. กำหนดจุดเน้นการพัฒนา โรงเรียนเข้มแข็ง ตามกฎกระทรวงว่าด้วยการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. กำหนดแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับกฎกระทรวงว่าด้วยการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และคุณภาพมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามคำเป้าหมาย นโยบายและเกณฑ์ที่กำหนด

4. จัดระบบ mail electronic และ e - office ในการบริหารจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (มีการจัดการความรู้เนื้อหา Best practices) โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา ของ สพท.และโรงเรียน

5. บริหารอัตรากำลังครูและบุคลากรทางการศึกษา (จัดและเกลี่ยอัตรากำลัง)

6. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ยังไม่มีความพร้อมตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน

7. พัฒนาคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา, อ.ก.ค.ศ. และกรรมการนิเทศ

8. จัดระบบควบคุม กำกับ ติดตามและประเมินผล

9. วิเคราะห์ผลเพื่อการปรับปรุงพัฒนา

10. ส่งเสริมให้สถานศึกษามีการบริหารจัดการแบบโรงเรียนเป็นฐาน (SBM)

11. จัดระบบการกระจายอำนาจ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคล และงานบริหาร

ทั่วไป

12. พัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อการขยายผล

กลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชนและท้องถิ่นในการจัดการศึกษา กิจกรรมสำคัญที่เป็นจุดเน้น 3 กิจกรรม ประกอบด้วย

1. กิจกรรมเพิ่มบทบาทคณะกรรมการสถานศึกษาและกรรมการเขตพื้นที่ศึกษา
แนวทางดำเนินงาน

1.1 ส่งเสริมบทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา และกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาให้มีความชัดเจนและคล่องตัวในการบริหารจัดการ

1.2 ส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษา และกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาให้มีความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.3 ส่งเสริม และเร่งรัดการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน หรือมีภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา

2. กิจกรรมปรับโครงสร้างเพิ่มบทบาทหน้าที่สมาคมผู้ปกครอง และครูแนวทางดำเนินงาน

2.1 ส่งเสริม สนับสนุนการบริหารงานในรูปคณะกรรมการดำเนินงานให้ชัดเจน

2.2 ปรับโครงสร้างกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาคมผู้ปกครองและครูให้สอดคล้องกับสภาพและบริบทของสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา

3. กิจกรรมส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษารูปแบบสหการ แนวทางดำเนินงาน

3.1 สนับสนุนส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

3.2 ส่งเสริมสนับสนุนองค์กรศาสนา ชุมชน ผู้ปกครอง นิติบุคคล สมาคมสถานประกอบการและองค์กรอื่น ๆ ให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

3.3 เร่งรัด ระดมทรัพยากรและส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาทในการบริหารจัดการศึกษามากขึ้น

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัย ได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังนี้

1. งานวิจัยในประเทศ

ดิเรก วรรณเศียร (2545, บทคัดย่อ) ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาแบบจำลองแบบสมบูรณ์ในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบจำลองแบบสมบูรณ์ในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิจัยมี 5 ขั้นตอนคือ 1) การศึกษาในขั้นต้นเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย 2) การศึกษาภาคสนามเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนปัจจุบัน 3) การร่างแบบจำลอง 4) การประเมินแบบจำลอง และ 5) การนำเสนอแบบจำลอง แหล่งข้อมูลที่ศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน เอกสาร และผู้ทรงคุณวุฒิ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการให้แบบสอบถาม วิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ และการสัมภาษณ์ กลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา แจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย แบบจำลองที่เสนอเป็นแบบจำลองแบบสมบูรณ์ (Comprehensive model) ในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทยในปัจจุบันเป็นแบบจำลองที่ครอบคลุมภารกิจของโรงเรียนทุกด้าน สอดคล้องกับสาระที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ประกอบด้วย 6 ส่วน ได้แก่ ส่วนนำ การวางแผน การจัดองค์การ การนำ การควบคุม และสารสนเทศเพื่อการบริหาร ครอบคลุมภารกิจ 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป

อนันต์ เพียรพานิชย์ (2545, หน้า 3) ได้ทำการวิจัยการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานรูปแบบที่ครูและชุมชนเป็นหลักตามความคิดเห็นของครูและผู้นำชุมชนกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่พัฒนา จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าครูและผู้นำชุมชนเห็นด้วยกับการนำรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานรูปแบบครูและชุมชนมีบทบาทเป็นหลักอยู่ในระดับมาก

สุทธิพงษ์ จุฑาเทียบ (2545, หน้า 4) ได้ศึกษางานวิจัยการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานรูปแบบครูและชุมชนมีบทบาทเป็นหลักตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอ เขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี

พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคิดเห็นความเป็นไปได้ต่อการนำรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน รูปแบบครูและชุมชนเป็นหลักในการบริหารจัดการศึกษาในภาครวมอยู่ในระดับปานกลาง คณะกรรมการสถานศึกษาที่มีสถานะต่างกันวุฒิการศึกษาต่างกัน และเพศต่างกัน

มีความคิดเห็นความเป็นไปได้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน รูปแบบครูและชุมชนมีบทบาทเป็นหลักในการบริหารจัดการไม่แตกต่างกัน

คารม ช่วยสุข (2545, หน้า 5) ได้ศึกษางานวิจัยความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าข้าราชการครูมีความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อจำแนกรายด้านพบว่าการบริหารทั่วไปมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ถวิล มาตรฐาน (2545, หน้า 83) กล่าวถึงการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นการบริหารที่ให้อิสระในการบริหารจัดการโรงเรียน ส่งผลให้ผู้บริหารโรงเรียนมีภารกิจ และต้องรับผิดชอบต่อการพัฒนาโรงเรียนมากยิ่งขึ้น ความก้าวหน้าหรือความล้มเหลวของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีส่วนร่วมรับผิดชอบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผู้บริหารจะต้องเป็นทั้งผู้นำ (Leader) และผู้จัดการ (Manager) มีวิสัยทัศน์ (Vission) เป็นผู้นำทางวิชาการ เป็นนักพัฒนา กล่าวนำ กล่าวตัดสินใจ กล่าวเปลี่ยนแปลงที่เชื่อมโยงสู่ความสำเร็จ จากเหตุผลดังกล่าวผู้บริหารจึงเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมากกว่าครู

ประสิทธิ์ เขียวศรี (2545, บทคัดย่อ) ทำวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับ การนำเสนอแบบจำลองการพัฒนาภาวะผู้นำ ของผู้บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผลการวิจัยได้พบว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจะถูกคาดหวังสูงมาก โดยผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้สูงมากทั้งในด้านความรู้ ทักษะ ทักษะ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และบุคลิกภาพเพื่อให้มีและใช้ภาวะผู้นำให้เหมาะสมกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งเป็นการบริหารรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงและแตกต่างไปจากรูปเดิมนอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่าคุณลักษณะภาวะผู้นำด้านความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และความสำคัญขององค์กรระหว่างประเทศทั้งในระดับภูมิภาคและระดับชาติ ยังได้รับคะแนนความสำคัญต่ำสุดทั้ง ๆ ที่มาตรการผู้บริหารการศึกษาของ คุรุสภา 2540 มาตรฐานที่ 10 ระบุว่าผู้บริหารต้องมีความรอบรู้และทันสมัย ทันโลก ส่วนคุณลักษณะ ภาวะผู้นำด้านทักษะ พบว่า ทักษะด้านปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่สมรรถภาพการปฏิบัติงาน (Performance) ซึ่งได้รับความสนใจมากกว่ามิติอื่น ๆ ในด้านภาวะผู้นำด้านทัศนคติ พบว่า ความเชื่อมั่นส่งเสริมสนับสนุนเน้นความสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานได้รับคะแนนสูงสุด

โรงเรียนปลายพระยาวิทยาคม (2545, บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบ มีส่วนร่วม (PAR) และการเตรียมวิจัยเพื่อพัฒนา (R&D) เรื่องการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของโรงเรียนปลายพระยาวิทยาคม อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ เพื่อหาโครงสร้างใหม่ในการบริหารตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผลการวิจัยทำให้ทราบถึงกระบวนการพัฒนารูปแบบการบริหารและการจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน ได้รูปแบบการบริหารและการจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของโรงเรียนปลายพระยาวิทยาคมเองและยังทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนด้วย

เสริมศักดิ์ วิสาภรณ์ (2545, หน้า 1-10) ดัทำวิจัยเรื่องการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา โดยได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการศึกษาในส่วกลางอำนาจในการบริหาร การกระจายอำนาจในการบริหารคน การกระจายอำนาจ ในการบริหารเงินและการกระจายอำนาจการบริหารวัสดุอุปกรณ์ พบว่า

1. การกระจายอำนาจในการบริหาร อาจได้มาโดย อำนาจตามกฎหมาย การแบ่งอำนาจซึ่งระบุไว้ในกฎหมายและการมอบอำนาจ แต่การมอบอำนาจมีข้อจำกัดอยู่ที่ว่าอำนาจที่ได้รับมอบหมายนั้นให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นต่อไปไม่ได้จึงทำให้การกระจายอำนาจในการบริหารสู่ท้องถิ่นหรือสถานศึกษาจะกระทำได้ในขอบเขตจำกัด เว้นแต่หน่วยงานที่มีพระราชบัญญัติเฉพาะของตนเอง

2. การกระจายอำนาจในการบริหารคน ทั้งข้าราชการพลเรือนและข้าราชการครูนั้นอาจทำได้โดยการแบ่งอำนาจให้ โดยระบุในกฎหมาย และการกระจายอำนาจโดยการมอบอำนาจแต่การกระจายอำนาจโดยการมอบอำนาจมีข้อจำกัดหลายประการ เช่น ขอบเขตและปริมาณของอำนาจที่มอบให้ การเรียกคืนอำนาจมีข้อจำกัดหลายประการ เช่น ขอบเขตและปริมาณของอำนาจที่มอบให้ การเรียกคืนอำนาจที่มอบให้ เจตจำนงในการมอบอำนาจ อำนาจที่ได้รับมอบมาจะมอบต่อได้หรือไม่ข้อจำกัดเหล่านี้ทำให้การกระจายอำนาจในการบริหารคน ซึ่งเป็นข้าราชการครูไปสู่ภูมิภาคเป็นไปได้ด้วยความลำบาก แต่หากกรมใดมีพระราชบัญญัติของตนเอง การกระจายอำนาจในการบริหารตนไปสู่ท้องถิ่นย่อมกระทำได้โดยไม่ยากนัก

3. การกระจายอำนาจในการบริหารเงิน กระทำใน 2 ลักษณะ คือ การแบ่งอำนาจ เป็นอำนาจหน้าที่ที่แบ่งให้แก่หัวหน้าส่วนราชการ คณะกรรมการระดับชาติ คณะกรรมการระดับจังหวัด อำนาจในการบริหารเหล่านั้นระเบียบหรือพระราชบัญญัติระบุว่าอำนาจอะไร เป็นอำนาจของใคร และการมอบอำนาจ โดยมากแล้วการมอบอำนาจนั้นเป็นการมอบตามสายบังคับบัญชาหรือมอบให้

ผู้ว่าราชการจังหวัด นอกจากจะมีพระราชบัญญัติ เฉพาะเรื่อง เช่น คณะกรรมการ การประถมศึกษา แห่งชาติ มอบอำนาจให้คณะกรรมการประถมศึกษา ข้อจำกัดของการกระจายอำนาจโดยการมอบ อำนาจนั้น สามารถมอบลงไปได้ถึงบางระดับชั้นของจังหวัดนั้น อาจมอบถึงระดับสถานศึกษาไม่ได้ และอำนาจบางอย่างที่ได้รับมอบนั้นไม่สามารถมอบต่อไปได้ ข้อจำกัด ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ ลักษณะและขอบเขตของอำนาจที่มอบให้และอำนาจที่มอบนั้นจะมอบให้มากน้อยเพียงใดมอบแล้ว เรียกคืนหรือไม่

4. การกระจายอำนาจการบริหารวัสดุ อุปกรณ์ สามารถมอบอำนาจไปถึงท้องถิ่นและ สถานศึกษาได้

รณชัย ปัญญาพ้อ (2545, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ของ ผู้บริหารและครูผู้สอนกับความคาดหวังของผลสำเร็จเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานใน การบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมุกดาหาร ผลการ ศึกษาพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดมุกดาหาร มีความคาดหวังต่อผลสำเร็จเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานโดย รวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน คือ ด้านงานธุรการ การเงินและพัสดุ ด้านงานความสัมพันธ์กับชุมชนและงานด้านอาคารสถานที่ ส่วนด้านที่เหลืออยู่ใน ระดับปานกลาง 3 ด้านตามลำดับคือด้านงานกิจกรรมนักเรียนด้านงานวิชาการและด้านงาน บุคลากรและผู้บริหารกับครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา มุกดาหาร ที่ ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่ขนาดต่างกันมีการรับรู้เกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการ บริหารงานโดยรวมและรายด้านทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านกระจายอำนาจ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการคืน อำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน ด้านการบริหารตนเอง และด้านการตรวจสอบและถ่วงดุลไม่ แตกต่างกันเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า เมื่อเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ด้านการมี ส่วนร่วม ด้าน การบริหารตนเอง ด้านการตรวจสอบถ่วงดุล ด้านการกระจายอำนาจ และด้านการ คืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน ตามลำดับ

จิณณภัทร สัยศรี (2546, หน้า 4) ได้ศึกษางานวิจัยการเปรียบเทียบความต้องการที่จะ ได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของคณะกรรมการสถาน ศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีสถานภาพต่างกัน พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีความต้อง การที่จะได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานรวมทุกด้านอยู่ใน ระดับมาก โดยมีความต้องการที่จะได้รับการพัฒนาในด้านการบริหารทั่วไปมากที่สุดรองลงไป ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ และด้านการบริหารงานบุคคล ตามลำดับ

ชูลี คณะสุวรรณ (2546, หน้า 145) ได้ทำการวิจัยความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา สหวิทยาเขตสวี่ จังหวัดชุมพร เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับความพร้อมอันดับหนึ่ง คือ ด้านการบริหารตนเอง รองลงมา คือ ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านการคืนอำนาจ การจัดการศึกษาให้ประชาชนและด้านการกระจายอำนาจตามลำดับส่วนในการเปรียบเทียบความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จำแนกตามประเภทการก่อรูป ขนาดของโรงเรียนและสถานที่ตั้งของโรงเรียน พบว่า ความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา สหวิทยาเขตสวี่ จังหวัดชุมพร จำแนกตามประเภทการก่อรูปมีความพร้อมในทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ไพศาล เลานะโชติ (2546, หน้า 144-151) ได้ศึกษาวิจัยการปฏิบัติจริงและความคาดหวังตามองค์ประกอบความสำเร็จของการบริหารโรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารและครูโรงเรียนในมูลนิธิชาเลเซียน แห่งประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงการปฏิบัติจริงและความคาดหวังตามองค์ประกอบความสำเร็จของการบริหารโรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารและครูในโรงเรียนมูลนิธิชาเลเซียนทั้งในภาพรวมและจำแนกรายด้าน และแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างการปฏิบัติจริงและความคาดหวังตามองค์ประกอบความสำเร็จของการบริหารโรงเรียนเป็นฐานอยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

สฤชดี คำหอม (2546, หน้า 80-82) ศึกษาการรับรู้และความคาดหวังในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของบุคลากรโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดยโสธร มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการรับรู้และความคาดหวังในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของบุคลากรโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดยโสธร 2) เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้และความคาดหวังในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของบุคลากรโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดยโสธร พบว่าระดับการรับรู้ต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมมีระดับการรับรู้อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีระดับการรับรู้อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ 1) การบริหารตนเอง 2) การกระจายอำนาจ 3) การตรวจสอบและถ่วงดุล 4) การมีส่วนร่วม และ 5) การคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้กับประชาชน ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า บุคลากรทั้ง 3 กลุ่มมีการรับรู้มีความรู้ความเข้าใจในหลักการ วิธีการของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

สุนิจจา ทักษาศาสตร์ (2546, หน้า 5) ได้ทำการวิจัยการศึกษาความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด

สมุทรสงคราม พบว่า ความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสมุทรสงคราม ของผู้บริหารและครูผู้สอน พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน มีความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไม่แตกต่างกัน ผู้บริหารและครูที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไม่แตกต่างกัน

ปัญญา แก้วเกียร (2547, หน้า 8) กล่าวว่าปัจจัยเอื้อต่อการนำรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องกระจายอำนาจการศึกษาอย่างแท้จริง มีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง มีการอบรมและพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งครู คณะกรรมการโรงเรียน อาจารย์รวมถึงผู้ปกครองและชุมชน และที่สำคัญผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีภาวะผู้นำและมีความภาคภูมิใจต่อความสำเร็จ

สมยศ วิเชียรนิิตย์ (2547, หน้า 59) ได้ศึกษาการรับรู้และความคาดหวังต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าการรับรู้ต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมมีระดับการรับรู้อยู่ในระดับมากทุกด้านตามลำดับดังนี้ 1) การบริหารตนเอง 2) การตรวจสอบและถ่วงดุล 3) การมีส่วนร่วม และ 4) การกระจายอำนาจ

อรทัย ริมศิริ (2547, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่าบทบาทการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการบริหารตนเอง ด้านการตรวจสอบถ่วงดุล ด้านการกระจายอำนาจ และด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน ตามลำดับ แต่เมื่อเปรียบเทียบตามวุฒิการศึกษาพบว่า ผู้บริหารการศึกษาที่มีวุฒิสองปริญญาตรี มีบทบาทมากกว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีทุกด้าน ยกเว้นด้านการมีส่วนร่วม และด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน แต่เมื่อเปรียบเทียบตามประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาพบว่าบทบาททั้งโดยรวมและทุกรายด้านไม่แตกต่างกัน

ฤทัยวรรณ หาญกล้า (2547, หน้า 149) ได้ทำการวิจัยการศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในภาครวมและรายด้านอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับ คือ หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล หลักการบริหารตนเอง หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม และหลักการกระจายอำนาจ ในด้านปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในภาครวมและราย

ด้านอยู่ในระดับน้อยเรียงลำดับคือ หลักการกระจายอำนาจ หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล หลักการบริหารตนเอง หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม ส่วนปัญหาจากคำถามปลายเปิด พบว่ามีปัญหา มากที่สุดในแต่ละด้าน และเมื่อเปรียบเทียบสภาพปัญหาและการดำเนินการบริหารโดยใช้โรงเรียน เป็นฐาน ทั้ง 4 ด้าน ตามประสบการณ์การเป็นผู้บริหาร พบว่า มีสภาพและปัญหาการดำเนินการ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัญหาการดำเนินการ ด้านหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล คือ โรงเรียนขาดการเตรียมความพร้อมในการใช้องค์กรภายนอกมาสำรวจและตรวจสอบในโรงเรียนขาดความต่อเนื่องและจริงจังในการดำเนินงานระบบ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีปัญหาการดำเนินงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

นันทริก เทียงพนม (2548, บทคัดย่อ) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็น ฐานของโรงเรียนวัดเขาส่งชัย อำเภอลานสัก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายุทธธานี พบว่าปัญหา ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การบริหารตนเองมีปัญหาอยู่ในระดับ มาก ด้านการกระจายอำนาจ ด้านการบริหารตนเอง และด้านการตอบสนองความต้องการของ ชุมชนมีปัญหาในระดับน้อย

ภควัด ตลับเพชร (2548, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องความพร้อมของผู้บริหารสถาน ศึกษาในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาจะเขิงเทรา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ความพร้อมของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเขิงเทรา เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ยกเว้นด้านการกระจายอำนาจและด้านการ บริหารตนเอง มีการปฏิบัติอยู่นะดับมาก โดยเรียงลำดับในแต่ละด้านตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหา น้อยได้ดังนี้ คือ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล ด้านการคืนอำนาจการจัดการ ศึกษาให้กับประชาชน ด้านการบริหารตนเองและด้านการกระจายอำนาจ อยู่เป็นอันดับสุดท้าย แต่เมื่อเปรียบเทียบตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติ งานอยู่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเขิงเทรา เขต 2 ทั้งภาพ รวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน

มังกร ทศวงษา (2548, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงาน และ ความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนฐาน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา สกลนคร เขต 3 พบว่าสภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก ความสำเร็จของการบริหารโดยใช้ ี่โรงเรียนเป็นฐานโดยรวมอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานโดยรวมและราย ด้าน ไม่แตกต่างกัน การเปรียบเทียบความสำเร็จโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

สมศักดิ์ รอบคอบ (2548, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาประสิทธิภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 พบว่าประสิทธิภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยประสิทธิภาพด้านการบริหารตนเองอยู่ในลำดับสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านการกระจายอำนาจ ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน ด้านการมีส่วนร่วมและด้านการตรวจสอบ และถ่วงดุลตามลำดับ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีขนาดและที่ตั้งของสถานศึกษาต่างกัน มีประสิทธิภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไม่แตกต่างกัน แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษาเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม ปรับปรุงระบบการวางแผน การสร้างทีมงาน การมอบหมายงาน การระดมทรัพยากรทางการศึกษา การตัดสินใจการประเมินผล การประกันคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบภายในการประชาสัมพันธ์ และให้มีการแต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมาย สร้างเครือข่ายการบริหารเพื่อช่วยเหลือในด้านการบริหารงบประมาณ

สุชน กันจู (2548, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามทัศนะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนที่จัดการศึกษาภาคบังคับ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พิษณุโลก เขต 1 พบว่าในภาพรวมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัญหาในภาพรวมและรายด้าน พบว่ามีปัญหาของการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ผลการเปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน จำแนกตามสถานะ พบว่า มีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลการเปรียบเทียบปัญหาพบว่า มีระดับปัญหาการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน ผลการเปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารงานจำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่ามีส่วนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับทางสถิติที่ระดับ .01 และผลการเปรียบเทียบปัญหาพบว่าระดับปัญหาการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน ผลการเปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน จำแนกตามอาชีพ พบว่ามีส่วนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลของการเปรียบเทียบปัญหา พบว่า มีระดับปัญหาการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน

แสนศักดิ์ มีสิทธิ์ (2548, หน้า 104-107) ศึกษาวิจัยความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนสิชลประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช

เขต 4 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพร้อมของโรงเรียนลิขลประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครศรีธรรมราช ประจำปีการศึกษา 2547 สำหรับการดำเนินการของครูฝ่ายบริหาร ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามองค์ ประกอบหลัก 3 ประการ คือ ด้านการกระจายอำนาจและบริหารจัดการตนเอง ด้านการบริหาร แบบมีส่วนร่วม และด้านการบริหารจัดการที่ดี ครอบคลุมภาระงานของโรงเรียนนิติบุคคล ผลการ วิจัยพบว่า โรงเรียนลิขลประชาสรรค์ มีความพร้อมในการบริการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานด้านการ กระจายอำนาจและการบริหารจัดการตนเอง โดยโรงเรียนมีอิสระและศักยภาพในการบริหารจัดการ ด้านวิชาการ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน การประเมินผลการ เรียนรู้ การใช้แหล่งเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยี การเทียบโอนผลการเรียน การจัดการการเงิน งบประมาณ ทรัพย์สินและรายได้ต่าง ๆ มีระบบการตรวจสอบภายในโดยเฉพาะ และโรงเรียนมีอำนาจในการ ตัดสินใจในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนเกี่ยวกับการวางแผน การสรรหาและการคัดเลือก การพัฒนา การประเมิน การให้ผลประโยชน์ตอบแทน การดำเนินการทางวินัย การให้พ้นจากงาน การบริหารงานธุรการ การเงินและบัญชี การพัสดุและงานอาคารสถานที่ การประชาสัมพันธ์และ การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ท้องถิ่น ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยโรงเรียนมีการบริหาร โดยองค์คณะบุคคล มีระบบการบริหารจัดการแบบเครือข่ายบุคคล องค์กรทั้งภายในและภายนอก โรงเรียน เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารต่าง ๆ ของ โรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ และตอบสนองต่อความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน ในด้านการจัด การหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน การดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการให้การ ศึกษาอบรมแก่ผู้ปกครองและชุมชน และด้านการบริหารจัดการที่ดี โดยฝ่ายบริหารมีการบริหาร โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด มีหลักการบริหารคุณภาพการศึกษาโดยมีการประกันคุณภาพ ภายในและภายนอกที่เป็นระบบครบวงจรและเป็นวัฒนธรรมองค์กร

ชวนะชัย เพชรพิรุณ (2549, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาและการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินการบริหารจัดการโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการกระจายอำนาจ ด้านการ คืบอำนาจและการจัดการศึกษาให้กับประชาชน ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล ด้านการประกัน คุณภาพการศึกษา ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินการบริหารโดยใช้โรงเรียน เป็นฐาน ตามขนาดของสถานศึกษาพบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 แต่

เมื่อพิจารณารายด้านพบความแตกต่าง 2 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมและด้านการคืนอำนาจและการจัดการศึกษาให้กับประชาชน ส่วนปัญหาการดำเนินการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เมื่อเปรียบเทียบตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

มานิตย์ สิทธิโสภาสกุล (2549, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 จำนวน 123 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร มีคุณลักษณะโดยรวมอยู่ในระดับมาก คุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรมมากที่สุด ส่วนคุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ วิสัยทัศน์ ภาวะผู้นำ และการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ในหลักการบริหารตนเอง การมีส่วนร่วม การคืนอำนาจ การจัดการศึกษาให้ประชาชน การตรวจสอบและถ่วงดุล และการกระจายอำนาจ ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นไปในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในระดับปานกลาง คือ ด้านวิสัยทัศน์กับหลักการบริหารตนเอง และการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน ด้านคุณธรรมจริยธรรมกับหลักการบริหารตนเอง ส่วนคุณลักษณะของผู้บริหารกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานด้านอื่น ๆ สัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างต่ำ

ศรีนวล กล้าหาญ (2549, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามทฤษฎีของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุพรรณบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิงเล็กน้อย โดยมีตำแหน่งเป็นครูมากกว่าผู้บริหารสถานศึกษา มีอายุระหว่าง 41- 50 ปี มากที่สุด สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมาคือ ปริญญาโท ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 20 ปี ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่มากที่สุด มีฐานะทางเศรษฐกิจที่พอมีพอใช้ มีความเครียดในการปฏิบัติหน้าที่ในระดับปานกลางมากที่สุด 2) การปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การปฏิบัติด้านการมีภาวะผู้นำของผู้บริหาร ด้านการกระจายอำนาจ ด้านความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ด้านการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม และด้านการบริหารตนเอง ตามลำดับ 3) การเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติ ตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามี การปฏิบัติที่แตกต่างจากครู ในด้านการกระจายอำนาจ ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้าน การบริหาร

ตนเอง ด้านการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ ด้านความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้ และด้านการมีภาวะผู้นำของผู้บริหาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่าผู้บริหารมักจะไม่เปิดโอกาสให้ผู้บริหารระดับล่างช่วยตัดสินใจ คณะกรรมการสถานศึกษาไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนและติดตามประเมินผล โรงเรียนไม่มีอิสระในการสรรหาบุคลากร โรงเรียนไม่มีระบบการวิเคราะห์ศักยภาพโดยใช้ SWOT โรงเรียนไม่มี การปรับปรุงการบริหารจัดการตามผลการประเมินและการประกันคุณภาพภายใน และผู้บริหาร ไม่มีวิธีการกระตุ้นให้ทุกคนร่วมกันพัฒนาคุณภาพการศึกษา

อดิศักดิ์ จันทะนาม (2549, หน้า 61-76) ได้ศึกษาปัจจุบันการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และปัญหาข้อเสนอแนะแนวทางแก่การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยภาพรวม และรายด้าน สถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน

เจริญศักดิ์ ชำนาญยง (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 13 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 13 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่า ดังนี้ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการบริหารตนเอง ด้านการกระจายอำนาจ ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุลและด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน ตามลำดับ ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 13 โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านที่มีปัญหามาก เรียงลำดับจากสูงไปต่ำ คือ ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน ด้าน การบริหารตนเอง ด้านการกระจายอำนาจ ด้านการมีส่วนร่วมและด้านการตรวจสอบและถ่วงดุลตามลำดับ

วันชัย พงษา (2551, หน้า 83-86) ได้ศึกษาวิจัยการศึกษาการปฏิบัติงานบริหารจัดการภารกิจ 4 งาน ตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตรัง เขต 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานบริหารภารกิจ 4 งานตามแนวการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตรัง เขต 1 และเพื่อเปรียบเทียบการศึกษาการปฏิบัติงานบริหารจัดการภารกิจ 4 งาน

ตามแนวการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาตรัง เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ระดับการปฏิบัติงานบริหารจัดการภารกิจ 4 งาน โดย ภาพรวมมีระดับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับ มาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับ มากทุกด้าน

2. งานวิจัยต่างประเทศ

ฟลอเรส (Flores, 1994, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนที่มีการ บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และการรับรู้ของครูเกี่ยวกับผลกระทบของการบริหารโดยใช้โรงเรียน เป็นฐานที่มีต่อการพัฒนาโรงเรียน โดยศึกษาในโครงการทดลองใช้การบริหารโดยใช้โรงเรียน เป็น ฐานของโรงเรียนของรัฐ ในด้าน 1) การวางแผนและการตัดสินใจ 2) การบริหารงบประมาณ 3) การ พัฒนาหลักสูตร 4) การบริหารงานบุคคล 5) การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจการของโรงเรียน นอก จากนี้ยังศึกษาการรับรู้ของครูและครูใหญ่ว่ามีผลต่อการปรับปรุงหรือพัฒนา โรงเรียนให้ดีขึ้นหรือไม่ วิธีการศึกษามี 2 วิธี คือ วิธีแรกเป็นการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มครูและครูใหญ่ของโรงเรียนที่ บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในโครงการทดลองที่ 1 จำนวน 27 คน ผลการวิจัยพบว่าครูและครู ใหญ่เชื่อว่าการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานส่งผลดีต่อโรงเรียนจริง วิธีการที่สอง เลือกครูใหญ่ 2 คน จากโรงเรียนที่มีครูให้ความร่วมมือมากที่สุด และเลือกครูใหญ่อีก 2 คน จากโรงเรียนที่มีครูให้ ความร่วมมือน้อยที่สุดมาสัมภาษณ์ ผลการศึกษาพบว่า 1) ครูใหญ่มีความเห็นสนับสนุนข้อค้นพบ จากการสำรวจความคิดเห็นตามวิธีแรก 2) ความร่วมมือของครูในโรงเรียนประถมศึกษามากกว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนกลาง และ 3) ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนกลางให้ความร่วมมือมากกว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 4) เหตุผลหลักที่ครูไม่ให้ความร่วมมือในการบริหารโดยใช้โรงเรียน เป็นฐานคือมีเวลาไม่เพียงพอ 5) การรับรู้ของครูไม่มีความสัมพันธ์กับผลของการบริหารโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐาน และไม่ว่าการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจะมีผลอย่างไรก็ตาม จะมีครูกลุ่ม หนึ่งที่ไม่ให้ความร่วมมือเสมอ 6) การฝึกอบรมครูให้รู้จัก การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมี ความสำคัญ และเรื่องที่คนส่วนใหญ่ให้ความสนใจเข้าฝึกอบรมได้แก่ การวางแผนและการตัดสินใจ 7) ครูและครูใหญ่ให้คะแนนการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในระดับ B หรือสูงกว่า อนึ่ง ข้อ จำกัดของการวิจัยนี้คือได้รับแบบสำรวจกลับคืนมาน้อยเพียง 507 ฉบับ จาก 1,500 ฉบับ ซึ่งคิด เป็นร้อยละ 34 ดังนั้นการสรุปข้อค้นพบดังกล่าวไปยังกลุ่มประชากรจึงสามารถทำได้เฉพาะในการ วิจัยครั้งนี้เท่านั้น

เบอร์นาร์ด (Bernard, 1997, p. 2223 A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง วิวัฒนาการของการศึกษา การเปลี่ยนแปลงและผลกระทบของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน : การศึกษาประวัติศาสตร์

(การปฏิรูปการศึกษา) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจผลกระทบจากการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานใน 4 เขตโรงเรียน ได้แก่ Dade County, Florida, New York City, Texas และ Seattle, Washington การวิจัยเริ่มจากการแนะนำการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและความคิดที่เด็ดขาด ในวัฒนธรรมของโรงเรียน ภูมิประเทศของโรงเรียนและเหตุการณ์ที่เป็นผลกระทบจากการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานผลของการวิจัย จากการศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีมากบ้างน้อยบ้าง มีการขยายความสำคัญจากการปฏิรูปโรงเรียนและสิ่งที่เกี่ยวข้องสำหรับความพยายาม ในการปฏิรูปการเรียนการสอนโดยทั่วไป และการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยเฉพาะ

คิม (Kim, 1998, p. 192) ได้วิจัยเรื่องโครงสร้างภาวะผู้นำ และวัฒนธรรมในโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยกล่าวกันว่า โรงเรียนทั้งหลายต่างก็ประสบปัญหา นักเรียนมีผลการเรียนต่ำ และคุณภาพของโรงเรียนลดลง สิ่งเหล่านี้นำไปสู่การกระจายอำนาจทางการศึกษาโดยการใช้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งมุ่งถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจจากเขตพื้นที่มายังโรงเรียน และสร้างระบบการตัดสินใจร่วมกันระหว่างผู้เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาค้นคว้าได้เสนอ แนวทางการจัดการกับสิ่งที่มักถูกจำแนกออกจากกัน คือภาวะผู้นำ กับโครงสร้างองค์การ โดยให้ภาวะผู้นำเป็นตัวช่วยเชื่อมโยงการปรับโครงสร้างอย่างเป็นทางการเข้ากับวัฒนธรรมของโรงเรียน และให้เชื่อมโยงองค์ประกอบ 4 ประการต่อไปนี้ทั้งทางตรง (Linear) และโดยผสมผสาน (Integrated) ซึ่งแบ่งได้ 3 คู่ คือ 1) เชื่อมโยงโครงสร้างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเข้ากับภาวะผู้นำทางการพัฒนาโรงเรียน 2) เชื่อมโยงภาวะผู้นำเข้ากับวัฒนธรรมของโรงเรียน 3) เชื่อมโยงวัฒนธรรมของโรงเรียนเข้ากับความสำเร็จของการปฏิรูปโรงเรียน การวิจัยนี้เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องจำนวน 35 คน จาก 10 เขตพื้นที่การศึกษาของสหรัฐอเมริกา แคนาดา และจาก 1 แคว้นในออสเตรเลีย ผลการวิจัยได้สนับสนุนการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานว่า เป็น การบริหารที่ดีรูปแบบหนึ่ง แต่มีผลต่อภาวะผู้นำของโรงเรียนไม่มากนัก ส่วนภาวะผู้นำของผู้บริหารเขตพื้นที่พบว่ามี ความเชื่อมโยงกับภาวะผู้นำโรงเรียน ภาวะผู้นำโรงเรียน มีบทบาทสูงต่อวัฒนธรรมของโรงเรียน วัฒนธรรมของโรงเรียนมีอิทธิพลสูงต่อความสำเร็จของโรงเรียน ความสอดคล้องกันระหว่างโครงสร้างที่เป็นทางการ ภาวะผู้นำ และองค์ประกอบอื่น ๆ ของการปรับโครงสร้างมีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของโรงเรียนสูง ความสำเร็จของการปฏิรูปเป็นผลลัพธ์ของการมีปฏิสัมพันธ์อย่างเป็นพลวัตระหว่างโครงสร้างที่เป็นทางการ ภาวะผู้นำ และวัฒนธรรม สิ่งที่ต้องคำนึงถึงมากที่สุดในการใช้การบริหารรูปแบบนี้ก็คือ ต้องพยายามประสานและเชื่อมโยงภาวะผู้นำของโรงเรียน เข้ากับวัฒนธรรมของโรงเรียน

ฟิลลิปส์ (Phillips, 1998, p. 123) ทำวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบความคาดหวังและผลลัพธ์ของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนของเมืองเอดมอนตัน (Edmonton) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่า การนำการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไปใช้ในเมืองเอดมอนตัน ประเทศแคนาดาซึ่งดำเนินการมาแล้ว 15 ปี โดยการเปรียบเทียบผลลัพธ์กับเป้าหมายที่ตั้งไว้ การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์และศึกษาเอกสารของทุกโรงเรียนในเขต ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนกำลังดำเนินการไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ โรงเรียนมีการปรับตัวตามบริบทของตนเองและประสบความสำเร็จด้านหลักสูตรมากที่สุด

แมคคอลเลอร์ (McCollor, 1998, p. 2797) ทำกรณีศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 3 โรงเรียนขนาดกลางในเมืองเซนต์ปอล และมินิโซต้า เพื่อเปรียบเทียบวิธีการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผู้วิจัยใช้วิธีสัมภาษณ์คณะกรรมการสถานศึกษา ครูผู้สอน และศึกษาเอกสารในโรงเรียนพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษามีความจริงจังในการทำงานตามหน้าที่ของตนมากกว่าการให้คำปรึกษา ผู้นำโรงเรียนจำเป็นต้องได้รับการฝึกอบรมและกระจ่างชัดในเรื่องกฎระเบียบของโรงเรียน จากการศึกษาเอกสารพบความรับผิดชอบรายบุคคลต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียน โดยเฉพาะผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การทำงานของสภาโรงเรียนไม่ตรงตามทฤษฎี และขาดอำนาจในการจัดการบางเรื่องและไม่มีแผนงานที่ตรวจสอบได้ และไม่มีการควบคุมการใช้จ่ายเงินของโรงเรียน ผู้วิจัยสรุปว่าผลที่พบเป็นผลเฉพาะ 3 โรงเรียนที่ทำการศึกษาเท่านั้น

บราวน์ (Brown, 1999, p. 3700) ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ประสิทธิผลของการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามการรับรู้ของผู้มีส่วนได้เสียในโรงเรียนและชุมชน ผลการวิจัยพบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 4 ตัว คือ ภาวะผู้นำ บรรยากาศ ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน และการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง จะส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

พาร์ค (Park, 2000, p. 239) ทำการวิจัย เรื่อง การสร้างชุมชนโรงเรียนที่ปกครองตนเอง : การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในเกาหลี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงด้านบทบาทของครู พ่อแม่และการบริหารโรงเรียนภายหลังการปฏิรูปการศึกษาและการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในประเทศเกาหลี รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์และการศึกษาเอกสาร เอกสารที่ศึกษาเป็นบันทึกการประชุมคณะกรรมการโรงเรียนรายงานและแผนปฏิบัติการ รวมทั้งเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องย้อนหลัง 4 ปี ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการโรงเรียนไม่มีบทบาทตามที่คาดหวัง อำนาจการตัดสินใจด้านหลักสูตร งบประมาณ บุคลากรยังคงอยู่ที่ส่วนกลาง รัฐบาลและเขตการศึกษาไม่ได้กระจายอำนาจให้โรงเรียนเพียงพอ ผลการวิจัยยังระบุว่า ความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อครูและ

ผู้ปกครองมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสั่งการมากที่สุด บทบาทหน้าที่เหล่านี้ต้องถูกกำหนดไว้ในนโยบายทุกระดับ

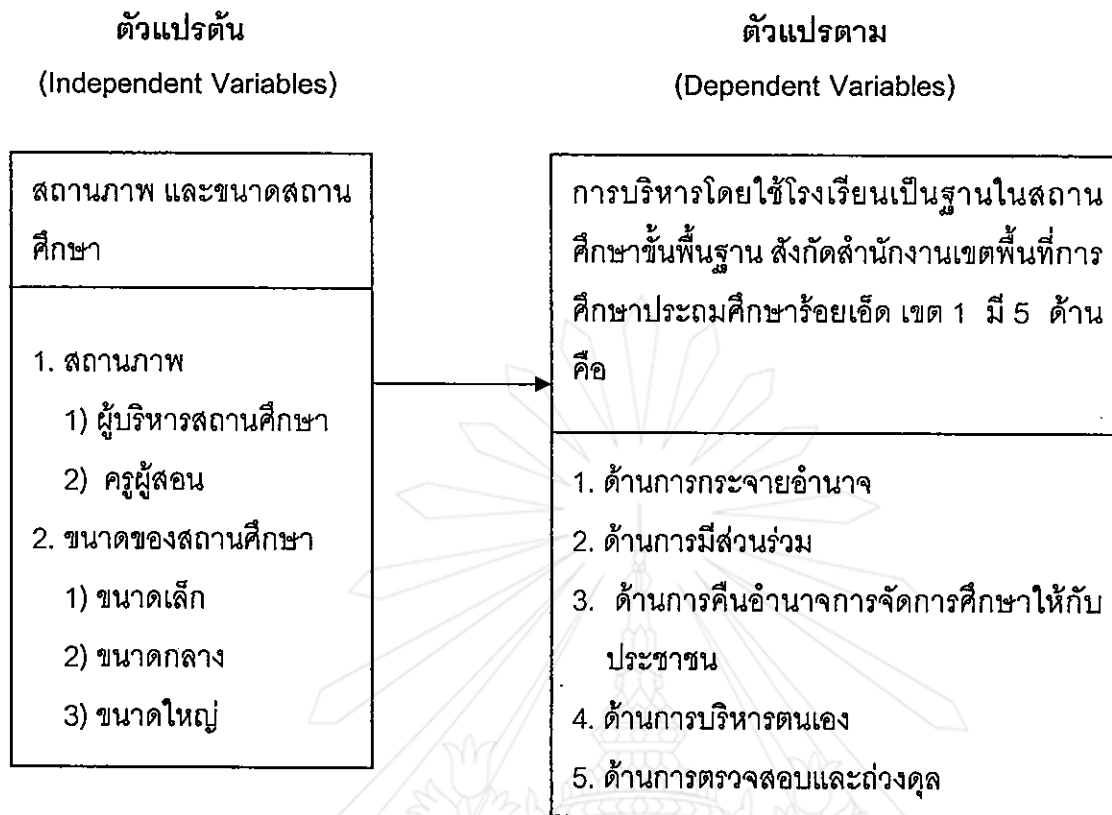
วอห์สเต็ดเตอร์ (Wohlstetter, 2000, p. บทคัดย่อ ; อ้างถึงใน หน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษาเขต1, 2545, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานล้มเหลวมีหลายประการ คือ

1. มีการใช้เพียงแต่รูปแบบไม่ใช้กระบวนการ
2. ผู้บริหารทำงานโดยใช้แนวคิดของตนเองเป็นหลัก
3. อำนาจการตัดสินใจถูกผูกขาดหรือจำกัดไว้แต่ที่คณะกรรมการโรงเรียน
4. กระบวนการทำงานไม่เปลี่ยนแปลงคงดำเนินไปเช่นเดิม

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ สรุปได้ว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้มีหน้าที่โดยตรง ผู้รับประโยชน์และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมบุคลากร พัฒนาผู้ที่เกี่ยวข้องให้เกิดความรู้ความเข้าใจในรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้ประสานความร่วมมือ กำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน โดยความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและประชาชนทั่วไป ตลอดจนองค์กรของรัฐและองค์กรท้องถิ่น ใช้หลักการ การกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม การคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน การบริหารตนเองและการตรวจสอบและถ่วงดุล การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นรูปแบบการบริหารที่ส่งผลดีต่อการพัฒนาโรงเรียน เพราะการที่ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำให้ครูมีขวัญและกำลังใจดีขึ้น และมีความรู้สึกพึงพอใจในการทำงาน รวมทั้งทำให้ผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย มีความรู้สึกว่าได้มีส่วนร่วม ทำให้การเรียนการสอนและการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.7 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารของอุทัย บุญประเสริฐ อุทัย บุญประเสริฐ (2549, หน้า 1) มาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 2.1 แสดงการสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง "การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1" นี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ ตำรา เอกสาร วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เทคนิควิธีสุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ได้แก่ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวนทั้งสิ้น 2,952 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวนทั้งสิ้น 488 คน

3.2 เทคนิควิธีสุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) มีขั้นตอนดังนี้

3.2.1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเทียบจากตารางเครจซี่ และมอร์แกน (R.V. Krejcie and D.W.Morgan) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 488 คน

3.2.2 คำนวณสัดส่วนจำนวนตัวอย่างตามจำนวนผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยใช้ตัวแปรอิสระสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา เป็นตัวแปรควบคุม (Control Variables) ดังปรากฏตามตารางที่ 3.1

3.2.3 สุ่มตัวอย่าง แบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับสลาก (Lottery Method) แบบทดแทนจนได้จำนวนตัวอย่างตามตารางที่ บุญชม ศรีสะอาด (2545, หน้า 43)

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพ และขนาดของสถานศึกษา

ขนาดสถานศึกษา	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
	ผู้บริหาร สถานศึกษา	ครูผู้สอน	รวม	ผู้บริหาร สถานศึกษา	ครูผู้สอน	รวม
เล็ก	94	686	780	58	86	114
กลาง	113	1,086	1,199	70	136	206
ใหญ่	39	934	973	23	115	138
รวม	246	2,706	2,952	151	337	488

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายปิดและปลายเปิด แบ่งออก 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 3 ข้อ ลักษณะของคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นถามลักษณะแบบปลายปิด (Close-ended Questions) สอบถามเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการกระจายอำนาจ 2) ด้านการมีส่วนร่วม 3) ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้กับประชาชน 4) ด้านการบริหารตนเอง 5) ด้านการ

ตรวจสอบและถ่วงดุล ซึ่งเลือกวิธีของ ลิเคิร์ต (Rensis Likert) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ลักษณะมี ห้า ระดับ มีเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับมาก

คะแนน 3 หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับน้อย

คะแนน 1 หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

สำหรับวัดค่าตัวแปรทั้งหมด โดยได้ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อคำถามที่เป็นข้อคำถามเชิงบวก (Positive) ที่สร้างขึ้น โดยกำหนดการวัดค่าตัวแปร ซึ่งเป็นการแปลความหมายค่าเฉลี่ยของแบบสอบถาม โดยใช้หลักทางคณิตศาสตร์ 0.51 ขึ้นไปปัดเป็นเลขจำนวนเต็ม เกณฑ์ที่ใช้เป็นดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความเห็นด้วยในระดับมาก

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความเห็นด้วยในระดับปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความเห็นด้วยในระดับน้อย

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความเห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

สมชัย วงษ์นายะ และ ทวนทอง เขาวงกิตพงศ์ (2551, หน้า 229)

ตอนที่ 3 เป็นคำถาม (checklist) เพื่อสอบถามข้อเสนอนี้เกี่ยวกับแนวทางการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1

3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.4.1 ศึกษาจากตำรา เอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.4.2 กำหนดกรอบแนวคิดและเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย นำมาใช้เป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม ทั้งชนิดปลายปิดและปลายเปิด

3.4.3 นำร่างแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาทำการตรวจวิจารณ์ แก้ไข เสนอแนะ ปรับปรุง เพื่อความเหมาะสมและความถูกต้องของแบบสอบถาม

3.4.4 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงตามข้อ 3 เสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และความครอบคลุมของเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

1) ดร.ประพิศ โบราณมูล

การศึกษา ปริญญาเอก สาขาวัฒนธรรมศาสตร์

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด

2) นายอดุลย์ศักดิ์ บุญเอนก

การศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต สาขา การบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ตำแหน่งปัจจุบัน รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยม เขต 27

3) นายสุกิจ กลางสุข

การศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต สาขา การบริหารการศึกษา

ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้อำนวยการโรงเรียนไพศาลวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

จากนั้นนำร่างแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจแก้ของผู้ทรงคุณวุฒิ มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence : IOC) มีสูตรในการหาค่า ดังนี้

$$\text{สูตร } IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

โดยที่ +1 แน่ใจว่าสอดคล้อง

0 ไม่แน่ใจว่าสอดคล้อง

-1 แน่ใจว่าไม่สอดคล้อง

โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป จากข้อคำถาม ใช้ได้ คำถามที่ใช้ได้มีค่า IOC อยู่ในช่วง 0.67 – 1.00 ธีระศักดิ์ อุ่นอารมณเลิศ (2549, หน้า 45)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right\}$$

เมื่อ α	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ
k	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือ
S_i^2	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ
S_i^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวม

3.4.5 ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ด้วยการพิจารณาคูณภาพ ด้านอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination Power) โดยใช้ t-test ได้ค่า t ระหว่าง 2.96–5.19 ในการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีการของ ครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.90 ซึ่งเป็นค่าที่เชื่อถือได้

3.4.6 พิมพ์เครื่องมือเป็นฉบับจริงและนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

3.5.1 ขอนหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด เสนอผู้บริหารที่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการรวบรวมข้อมูล

3.5.2 ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีแจกแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารที่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด จำนวน 488 ชุด

3.5.3 ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยด้วยตนเองแล้วนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อนำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งแยกวิเคราะห์ตามลำดับ ดังนี้

3.6.1 ศึกษาข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

3.6.2 ศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.6.3 ทดสอบสมมติฐาน โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 กับข้อมูลทั่วไปด้านสถานภาพ ใช้การทดสอบค่าที (t-test) ส่วนด้านขนาดของสถานศึกษา ใช้การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA or F - test) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé)

3.6.4 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.7.1 การหาคุณภาพของแบบสอบถาม

- 1) การหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อแบบสอบถาม

$$r = \frac{N\sum xy - \sum x \sum y}{\sqrt{[N\sum x^2 - (\sum x)^2][N\sum y^2 - (\sum y)^2]}}$$

เมื่อ	แทน	อำนาจจำแนก
N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มสูงหรือกลุ่มต่ำซึ่งเท่ากัน
x	แทน	จำนวนคนกลุ่มสูงที่ตอบถูก
y	แทน	จำนวนคนกลุ่มต่ำที่ตอบถูก

- 2) การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) คำนวณจากสูตร ดังนี้

$$A = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum s_i^2}{s^2} \right)$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
	k	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
	s_i^2	แทน	จำนวนคนกลุ่มสูงที่ตอบถูก

s_i^2 แทน จำนวนคนกลุ่มต่ำที่ตอบถูก

3.7.2 ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1) ค่าร้อยละ (Percentage) คำนวณจากสูตร ดังนี้

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ p แทน ร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ

N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

2) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) คำนวณจากสูตร ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ค่าผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

N แทน ค่าจำนวนคน

3) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คำนวณจากสูตร ดังนี้

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

$\sum X^2$ แทน ผลรวมกำลังสอง ของคะแนนในกลุ่ม

N แทน จำนวนคน

\sum แทน ผลรวม

4) ค่า t-test ในการเปรียบเทียบตัวแปรอิสระสองกลุ่ม

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตในการแจกแจงแบบ t เพื่อทราบความนัยสำคัญ

\bar{X}_1 \bar{X}_2 แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

$S^1 S^2$ แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และ
กลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

$n^1 n^2$ แทน จำนวนสมาชิกกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มที่ 1 และ
กลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

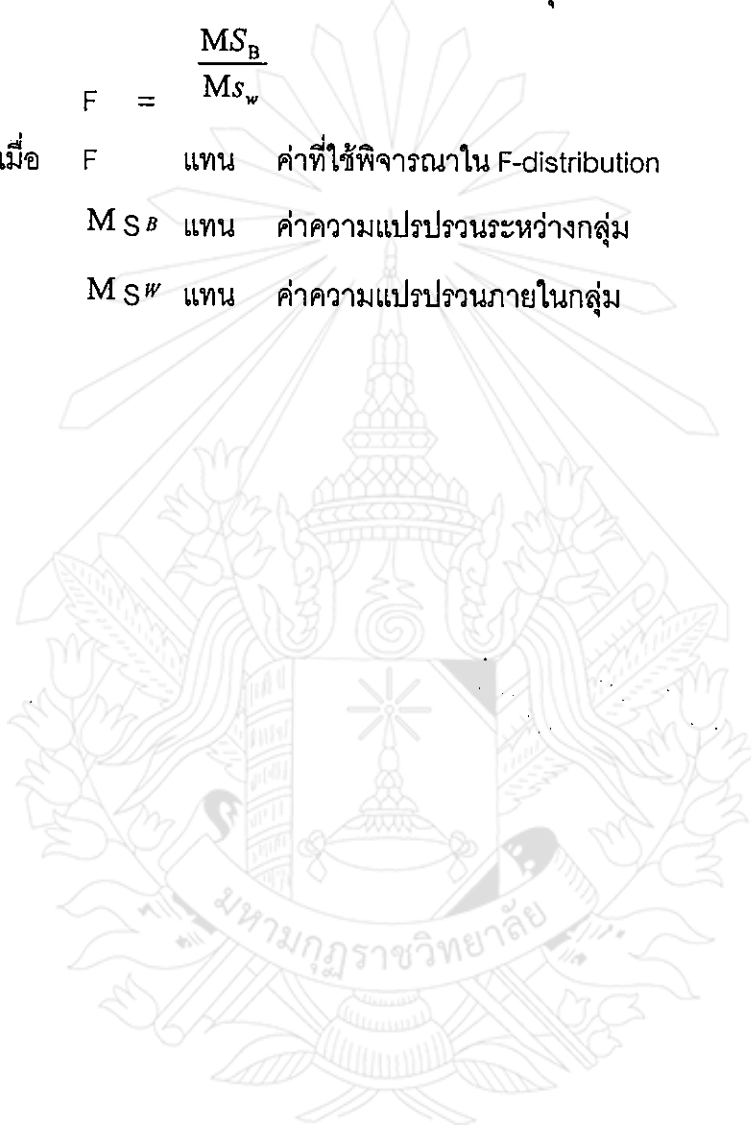
5) ค่า F-test ในการเปรียบเทียบตัวแปรอิสระสามกลุ่ม

$$F = \frac{MS_B}{MS_w}$$

เมื่อ F แทน ค่าที่ใช้พิจารณาใน F-distribution

MS_B แทน ค่าความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

MS_w แทน ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง "การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1" ในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีลำดับขั้นตอนดังนี้

- 4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.2 ลำดับขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันในการแปลความหมายข้อมูล จึงกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลรวมกำลังสอง (Mean Square)
df	แทน	ขั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ผลรวมกำลังสอง (Sum of Squares)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ t (t-distribution)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ F (F-distribution)
Sig	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Significance)
*	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

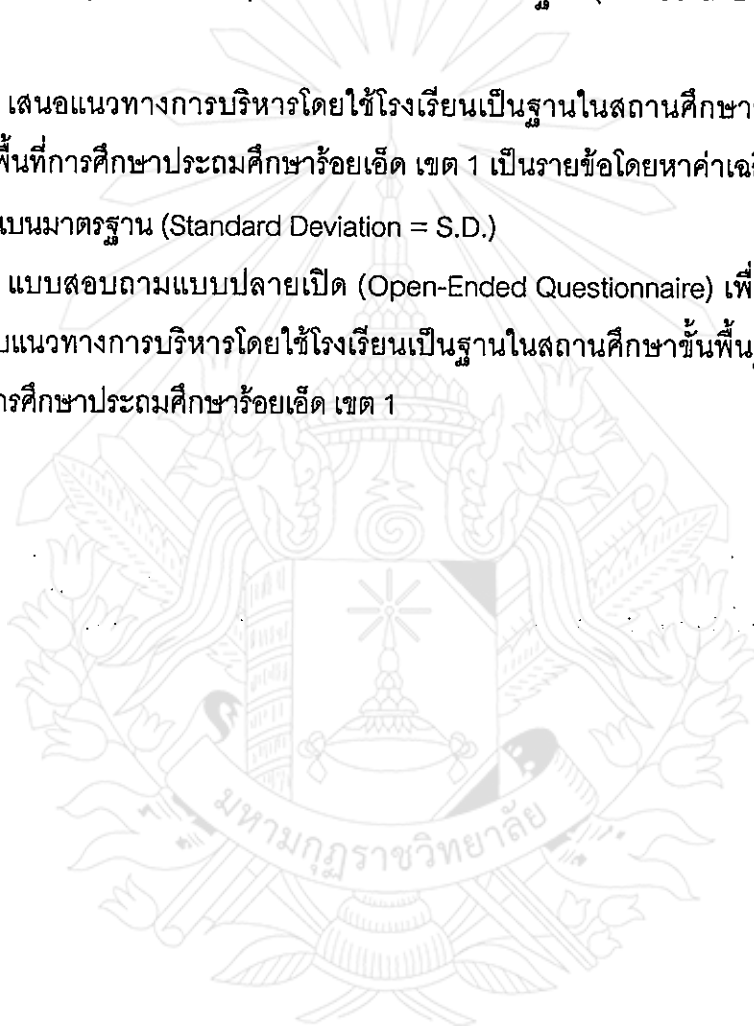
4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง สถานภาพ และขนาดของสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ทั้งโดยรวม รายด้าน และรายข้อโดยหาค่าเฉลี่ย ($\text{Mean} = \bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation = S.D.)

ตอนที่ 3 เสนอแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 เป็นรายข้อโดยหาค่าเฉลี่ย ($\text{Mean} = \bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation = S.D.)

ตอนที่ 4 แบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open-Ended Questionnaire) เพื่อสอบถาม ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตารางที่ 1

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวน และร้อยละ (Percentage) ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพ		
ผู้บริหารสถานศึกษา	151	30.90
ครูผู้สอน	337	69.10
รวม	488	100.00
ขนาดสถานศึกษา		
เล็ก	144	29.50
กลาง	206	42.20
ใหญ่	138	28.30
รวม	488	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพ เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 30.90 เป็นครูผู้สอน จำนวน 337 คน คิดเป็นร้อยละ 69.10 ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 29.50 ขนาดกลาง จำนวน 206 คน คิดเป็นร้อยละ 42.20 และขนาดใหญ่ จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 28.30

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตารางที่ 4.2 – 4.7

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

ด้าน ที่	สภาพการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ระดับปฏิบัติ			
		\bar{X}	S.D.	อันดับที่	ระดับ
1.	ด้านการกระจายอำนาจ	4.02	0.73	5	มาก
2.	ด้านการมีส่วนร่วม	4.14	0.74	3	มาก
3.	ด้านหลักการคืนอำนาจ และการจัดการศึกษาให้กับ ประชาชน	4.14	0.74	4	มาก
4.	ด้านการบริหารตนเอง	4.15	0.77	2	มาก
5.	ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล	4.16	0.72	1	มาก
	รวม	4.12	0.74		มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่า สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยภาพรวม ($\bar{X} = 4.12$) และรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการตรวจสอบ และถ่วงดุล ($\bar{X} = 4.16$) รองลงมาคือ ด้านการบริหารตนเอง ($\bar{X} = 4.15$) และด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านการกระจายอำนาจ ($\bar{X} = 4.02$)

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการกระจายอำนาจโดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อ ที่	ด้านการกระจายอำนาจ	ระดับปฏิบัติ			
		\bar{X}	S.D.	อันดับที่	ระดับ
1.	ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการกระจายอำนาจจาก ส่วนกลางมายังสถานศึกษาอย่างเต็มรูปแบบ	4.03	0.73	4	มาก
2.	ผู้บริหารมีการกระจายอำนาจการบริหาร และการ ตัดสินใจไปยังผู้บริหารระดับล่าง	3.99	0.74	7	มาก
3.	ผู้บริหารให้ความสำคัญกับคณะกรรมการสถานศึกษา ในการกำหนดนโยบายการบริหาร	4.11	0.74	1	มาก
4.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการประสานงานจากหน่วยงาน ที่กำกับดูแลอย่างมีประสิทธิภาพ	4.02	0.70	5	มาก
5.	ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการทุก ขั้นตอน	4.00	0.72	6	มาก
6.	การส่งเสริมและสนับสนุนให้มีคณะกรรมการที่มาจาก หลายฝ่ายในสถานศึกษา ทำหน้าที่พิจารณา ความดี ความชอบของบุคลากร	4.06	0.73	2	มาก
7.	การส่งเสริมให้มีคณะกรรมการบริหารงานวิชาการที่ สามารถตัดสินใจพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษาได้	4.04	0.75	3	มาก
8.	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถดำเนินการกระจายอำนาจ การตัดสินใจในการบริหารสถานศึกษาไปยังคณะกรรมการฯ ได้อย่างเต็มที่	3.98	0.71	8	มาก
	รวม	4.02	0.73		มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่า สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการกระจายอำนาจ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ผู้บริหารให้ความสำคัญกับคณะกรรมการสถานศึกษาในการกำหนดนโยบายการบริหารสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.11$) รองลงมา คือ การส่งเสริมและสนับสนุนให้มีคณะกรรมการที่มาจากหลายฝ่ายในสถานศึกษาทำหน้าที่พิจารณาความดีความชอบของบุคลากร ($\bar{X} = 4.06$) และข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถดำเนินการกระจายอำนาจการตัดสินใจในการบริหารสถานศึกษาไปยังคณะกรรมการ ได้อย่างเต็มที่ ($\bar{X} = 3.98$)

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการมีส่วนร่วม

ข้อ ที่	ด้านการมีส่วนร่วม	ระดับปฏิบัติ			
		\bar{X}	S.D.	อันดับที่	ระดับ
1.	คณะกรรมการสถานศึกษาและบุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของโรงเรียน	4.11	0.74	7	มาก
2.	คณะกรรมการสถานศึกษาและบุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน และติดตามประเมินผล	4.13	0.75	5	มาก
3.	ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารสถานศึกษา	4.21	0.76	2	มาก
4.	ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องในการกำหนดรูปแบบ และการยอมรับด้านการให้ขวัญกำลังใจ	4.18	0.71	4	มาก
5.	ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการยอมรับและเห็นชอบจากคณะกรรมการฯ และชุมชนในการประเมินการจัดการเรียนการสอน	4.20	0.73	3	มาก
6.	เป็นผู้นำในการประสานความร่วมมือ และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและสถานศึกษา	4.21	0.74	1	มาก
7.	ผู้บริหารได้รับการกระจายอำนาจจากส่วนกลางมายังสถานศึกษาอย่างเต็มรูปแบบ	4.12	0.77	6	มาก
8.	ผู้บริหารมีการกระจายอำนาจการบริหาร และการตัดสินใจไปยังผู้บริหารระดับล่าง	3.99	0.72	8	มาก
	รวม	4.14	0.74		มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ เป็นผู้นำในการประสานความร่วมมือและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.21$) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.21$) และข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการกระจายอำนาจการบริหารและการตัดสินใจไปยังผู้บริหารระดับล่าง ($\bar{X} = 3.99$)

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านหลักการคืนอำนาจและการจัดการศึกษาให้กับประชาชน

ข้อ ที่	ด้านหลักการคืนอำนาจและการจัดการศึกษาให้กับ ประชาชน	ระดับปฏิบัติ			
		\bar{X}	S.D.	อันดับที่	ระดับ
1.	คณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทในการแต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะอนุกรรมการ เพื่อบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษา	4.09	0.75	5	มาก
2.	คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชนระดมทรัพยากร และทุนจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา	4.10	0.77	4	มาก
3.	คณะกรรมการสถานศึกษามาจากตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ อย่างหลากหลายและมีองค์ประกอบ	4.14	0.73	3	มาก
4.	สถานศึกษารับฟังคำแนะนำในการบริหารงบประมาณการเงิน ของคณะกรรมการสถานศึกษา	4.22	0.74	1	มาก
5.	คณะกรรมการสถานศึกษามีความเข้าใจในเป้าหมายการดำเนินงานที่ชัดเจน ตรงกันและมีความสามัคคีในการทำงานร่วมกัน	4.16	0.72	2	มาก
	รวม	4.14	0.74		มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านหลักการคืนอำนาจและการจัดการศึกษาให้กับประชาชน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ สถานศึกษารับฟังคำแนะนำในการบริหารงบประมาณการเงิน ของคณะกรรมการสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.22$) รองลงมา คือ คณะกรรมการสถานศึกษามีความเข้าใจในเป้าหมายการดำเนินงานที่ชัดเจน ตรงกันและมีความสามัคคีในการทำงานร่วมกัน ($\bar{X} = 4.16$) และข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ คณะกรรมการสถานศึกษา มีบทบาทในการแต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะอนุกรรมการเพื่อบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.09$)

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการบริหารตนเอง

ข้อ ที่	ด้านการบริหารตนเอง	ระดับปฏิบัติ			
		\bar{X}	S.D.	อันดับที่	ระดับ
1.	สถานศึกษามีอิสระและคล่องตัวในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณและการจัดเก็บค่าเล่าเรียน	4.12	0.76	6	มาก
2.	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถจัดองค์กรในโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม	4.13	0.81	5	มาก
3.	สถานศึกษามีอำนาจในการจัดซื้อ จัดจ้างด้วยตัวเองตามระเบียบข้อปฏิบัติ	4.14	0.80	4	มาก
4.	ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และนำวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติได้	4.21	0.76	1	มาก
5.	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถดำเนินงานและมีการประเมินผลตามแผนอย่างต่อเนื่องชัดเจน	4.15	0.71	3	มาก
6.	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถจัดกิจกรรมการพัฒนาคูหลากหลายรูปแบบและต่อเนื่องตลอดปี	4.19	0.78	2	มาก
	รวม	4.15	0.77		มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการบริหารตนเอง โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และนำวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติได้ ($\bar{X} = 4.21$) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถจัดกิจกรรมการพัฒนาคูหลากหลายรูปแบบและต่อเนื่องตลอดปี ($\bar{X} = 4.19$) และข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ สถานศึกษามีอิสระและคล่องตัวในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณและการจัดเก็บค่าเล่าเรียน ($\bar{X} = 4.12$)

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล

ข้อ ที่	ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล	ระดับปฏิบัติ			
		\bar{X}	S.D.	อันดับที่	ระดับ
1.	สถานศึกษามีการปรับปรุงการบริหารจัดการตามผลการประเมินและการประกันคุณภาพภายใน	4.23	0.74	3	มาก
2.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการรายงานผลการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพภายใน และภายนอกต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบ	4.26	0.73	1	มาก
3.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการรายงานผล และเผยแพร่ผลการดำเนินงานแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องชุมชน และสาธารณชนอย่างกว้างขวางด้วยรูปแบบที่น่าสนใจหลากหลายวิธี	4.14	0.73	6	มาก
4.	สถานศึกษาจัดให้มีการประชาสัมพันธ์มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาสู่สาธารณชน	4.01	0.73	9	มาก
5.	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถจัดให้ครูและบุคลากรได้เผยแพร่ผลการพัฒนาการเรียนรู้หรือพัฒนาผู้เรียนต่อสาธารณชนทุกภาคเรียน	4.12	0.74	7	มาก
6.	สถานศึกษามีการประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริง โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้	4.23	0.72	2	มาก
7.	สถานศึกษาจัดการประชุมผู้ปกครองนักเรียนเพื่อรายงานความสำเร็จของการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา	4.21	0.67	5	มาก
8.	ชุมชนพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา	4.22	0.71	4	มาก
9.	ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานเป็นไปตามแผนกลยุทธ์ และตอบสนองความต้องการของชุมชน	4.10	0.69	8	มาก
	รวม	4.16	0.72		มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถรายงานผลการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพภายในและภายนอกต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.26$) รองลงมา คือ สถานศึกษามีการประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริง โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ ($\bar{X} = 4.23$) และข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ สถานศึกษาจัดให้มีการประชาสัมพันธ์มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาสู่สาธารณชน ($\bar{X} = 4.01$)

วิเคราะห์ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้น
พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดย
ภาพรวมและรายด้าน จากตารางที่ 4.8 – 4.13

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของปัญหาการบริหารโดยใช้
โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม
ศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน ที่	ปัญหาการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน	ระดับปฏิบัติ			
		\bar{X}	S.D.	อันดับที่	ระดับ
1.	ด้านการกระจายอำนาจ	2.39	0.97	1	น้อย
2.	ด้านการมีส่วนร่วม	2.24	0.93	2	น้อย
3.	ด้านหลักการคืนอำนาจ และการจัดการศึกษาให้กับ ประชาชน	2.18	0.94	3	น้อย
4.	ด้านการบริหารตนเอง	2.12	0.87	4	น้อย
5.	ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล	2.09	0.88	5	น้อย
	รวม	2.21	0.92		น้อย

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้น
ฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยภาพรวม ($\bar{X} = 2.21$) และ
รายด้าน มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ด้านที่มีปัญหาสูงที่สุด คือ ด้านการกระจายอำนาจ ($\bar{X} = 2.39$)
รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 2.24$) และด้านที่มีระดับปัญหาต่ำสุด คือ ด้านการตรวจ
สอบและถ่วงดุล ($\bar{X} = 2.09$)

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการกระจายอำนาจ

ข้อ ที่	ด้านการกระจายอำนาจ	ระดับปฏิบัติ			
		\bar{X}	S.D.	อันดับที่	ระดับ
1.	ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการกระจายอำนาจจากส่วนกลางมายังสถานศึกษาอย่างเต็มรูปแบบ	2.47	1.10	1	น้อย
2.	ผู้บริหารมีการกระจายอำนาจการบริหาร และการตัดสินใจไปยังผู้บริหารระดับล่าง	2.46	1.03	2	น้อย
3.	ผู้บริหารให้ความสำคัญกับคณะกรรมการสถานศึกษา ในการกำหนดนโยบายการบริหารสถานศึกษา	2.45	0.98	3	น้อย
4.	ผู้บริหารมีการประสานงานจากหน่วยงานที่กำกับดูแลอย่างมีประสิทธิภาพ	2.38	0.96	4	น้อย
5.	ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการทุกขั้นตอน	2.31	0.92	7	น้อย
6.	การส่งเสริมและสนับสนุนให้มีคณะกรรมการที่มาจากหลายฝ่ายในสถานศึกษา ทำหน้าที่พิจารณาความดีความชอบของบุคลากร	2.34	0.94	5	น้อย
7.	การส่งเสริมให้มีคณะกรรมการบริหารงานวิชาการ ที่สามารถตัดสินใจพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษาได้	2.32	0.92	6	น้อย
8.	ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการกระจายอำนาจการตัดสินใจในการบริหารสถานศึกษาไปยังคณะกรรมการสถานศึกษาได้อย่างเต็มที่	2.31	0.96	8	น้อย
	รวม	2.39	0.97		น้อย

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการกระจายอำนาจ โดยภาพรวม มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทุกข้อ ข้อที่มีระดับปัญหาสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาได้ดำเนินการกระจายอำนาจจากส่วนกลางมายังสถานศึกษาอย่างเต็มรูปแบบ ($\bar{X} = 2.47$) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกระจายอำนาจการบริหารและการตัดสินใจไปยังผู้บริหารระดับล่าง ($\bar{X} = 2.46$) และข้อที่มีระดับปัญหาลำต่ำสุด คือ การส่งเสริมให้มีคณะกรรมการการบริหารงานวิชาการที่สามารถตัดสินใจพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษาได้ ($\bar{X} = 3.98$)

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการมีส่วนร่วม

ข้อ ที่	ด้านการมีส่วนร่วม	ระดับปฏิบัติ			
		\bar{X}	S.D.	อันดับที่	ระดับ
1.	คณะกรรมการสถานศึกษาและบุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วม ในการวางแผนกำหนดยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของโรงเรียน	2.29	0.88	1	น้อย
2.	คณะกรรมการสถานศึกษาและบุคลากรในโรงเรียน มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรกำหนดกิจกรรมการเรียน การสอน และติดตามประเมินผล	2.27	0.91	3	น้อย
3.	ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการบริหารสถานศึกษา	2.20	0.87	7	น้อย
4.	ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง ในการกำหนดรูปแบบ และการยอมรับด้านการให้ขวัญ กำลังใจ	2.25	0.88	5	น้อย
5.	ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการยอมรับและเห็นชอบจาก คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนในการประเมินการ จัดการเรียนการสอน	2.14	0.92	8	น้อย
6.	เป็นผู้นำในการประสานความร่วมมือ และสร้างความ สัมพันธ์ระหว่างชุมชนและสถานศึกษา	2.23	0.95	6	น้อย
7.	ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการกระจายอำนาจจากส่วน กลางมายังสถานศึกษาอย่างเต็มรูปแบบ	2.29	0.99	2	น้อย
8.	ผู้บริหารมีการกระจายอำนาจการบริหาร และการตัดสินใจไปยังผู้บริหารระดับล่าง	2.27	1.01	4	น้อย
	รวม	2.24	0.93		น้อย

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.24$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทุกข้อ ข้อที่มีปัญหาสูงสุด คือ คณะกรรมการสถานศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของสถานศึกษา ($\bar{X} = 2.29$) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการกระจายอำนาจจากส่วนกลางมายังสถานศึกษาอย่างเต็มรูปแบบ ($\bar{X} = 2.29$) และข้อที่มีระดับปัญหาต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการยอมรับและเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนในการประเมินการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 2.14$)

ตารางที่ 4.11 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการหลักการคืนอำนาจและการจัดการศึกษาให้กับประชาชน

ข้อ ที่	ด้านการหลักการคืนอำนาจ และการจัดการศึกษา ให้กับประชาชน	ระดับปฏิบัติ			
		\bar{X}	S.D.	อันดับที่	ระดับ
1.	คณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทในการแต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะกรรมการ เพื่อบริหาร และจัดการศึกษาของสถานศึกษา	2.22	1.01	2	น้อย
2.	คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชนระดมทรัพยากร และทุนจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา	2.17	1.00	3	น้อย
3.	คณะกรรมการสถานศึกษามาจากตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ อย่างหลากหลายและมีองค์ประกอบครบถ้วน	2.11	0.87	1	น้อย
4.	สถานศึกษารับฟังคำแนะนำในการบริหารงบประมาณการเงิน ของคณะกรรมการสถานศึกษา	2.16	0.90	5	น้อย
5.	คณะกรรมการสถานศึกษาการมีความเข้าใจในเป้าหมายการดำเนินงานที่ชัดเจน ตรงกันและมีความสามัคคีในการทำงานร่วมกัน	2.16	0.90	4	น้อย
	รวม	2.18	0.94		น้อย

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านหลักการคืนอำนาจและการจัดการศึกษาให้กับประชาชน โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.18$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทุกข้อ ข้อที่มีปัญหาสูงสุด คือ คณะกรรมการสถานศึกษามาจากตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ อย่างหลากหลายและมีองค์ประกอบครบถ้วน ($\bar{X} = 2.25$) รองลงมา คือ คณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทในการแต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะกรรมการเพื่อบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X} = 2.22$) และข้อที่มีปัญหาลดต่ำสุด คือ สถานศึกษารับฟังคำแนะนำในการบริหารงบประมาณการเงิน ของคณะกรรมการสถานศึกษา ($\bar{X} = 2.11$)

ตารางที่ 4.12 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1 ด้านการบริหารตนเอง

ข้อ ที่	ด้านการบริหารตนเอง	ระดับปฏิบัติ			
		\bar{X}	S.D.	อันดับที่	ระดับ
1.	สถานศึกษามีอิสระและคล่องตัวในการตัดสินใจเกี่ยวกับ การจัดสรรงบประมาณและการจัดเก็บค่าเล่าเรียน	2.09	0.93	6	น้อย
2.	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถจัดองค์กรในโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม	2.09	0.86	5	น้อย
3.	สถานศึกษามีอำนาจในการจัดซื้อ จัดจ้างด้วยตัวเองตามระเบียบ ข้อปฏิบัติ	2.09	0.80	4	น้อย
4.	ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และนำวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติได้	2.11	0.90	3	น้อย
5.	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถดำเนินงาน และมีการประเมินผลตามแผนอย่างชัดเจน	2.14	0.86	2	น้อย
6.	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถจัดกิจกรรมการพัฒนาครูหลากหลายรูปแบบและ ต่อเนื่องตลอดปี	2.15	0.88	1	น้อย
	รวม	2.12	0.87		น้อย

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการบริหารตนเอง โดยภาพรวม มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 4.14$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทุกข้อ ข้อที่มีปัญหาสูงสุด คือ ผู้บริหารสามารถจัดกิจกรรมการพัฒนาครูหลากหลายรูปแบบและต่อเนื่องตลอดปี ($\bar{X} = 2.15$) รองลงมา คือ ผู้บริหารสามารถดำเนินงานและมีการประเมินผลตามแผนอย่างต่อเนืองชัดเจน ($\bar{X} = 2.14$) และข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ สถานศึกษามีความเป็นอิสระและคล่องตัวในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณและการจัดเก็บค่าเล่าเรียน ($\bar{X} = 2.09$)

ตารางที่ 4.13 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ดเขต 1 ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล

ข้อ ที่	ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล	ระดับปฏิบัติ			
		\bar{X}	S.D.	อันดับที่	ระดับ
1.	สถานศึกษาการปรับปรุงการบริหารจัดการตามผลการประเมินและการประกันคุณภาพภายใน	2.06	0.87	7	น้อย
2.	ผู้บริหารสถานศึกษารายงานผลการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพภายในและภายนอกต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบ	2.01	0.87	9	น้อย
3.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการรายงานผล และเผยแพร่ผลการดำเนินงานแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องชุมชน และสาธารณชนอย่างกว้างขวาง	2.14	0.90	2	น้อย
4.	สถานศึกษาจัดให้มีการประชาสัมพันธ์มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาสู่สาธารณชน	2.11	0.91	4	น้อย
5.	ผู้บริหารสถานศึกษาการจัดให้ครู และบุคลากรได้เผยแพร่ผลการพัฒนาการเรียนรู้หรือพัฒนาผู้เรียนต่อสาธารณชนทุกภาคเรียน	2.16	0.85	1	น้อย
6.	การประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริง โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้	2.08	0.88	6	น้อย
7.	การจัดการประชุมผู้ปกครองนักเรียนเพื่อรายงานความสำเร็จของการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา	2.05	0.88	8	น้อย
8.	ชุมชนพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา	2.10	0.89	5	น้อย
9.	ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานเป็นไปตามแผนกลยุทธ์ และตอบสนองความต้องการของชุมชน	2.11	0.90	3	น้อย
	รวม	2.09	0.88		น้อย

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุลโดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.09$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทุกข้อ ข้อที่มีปัญหาสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถจัดให้ครูและบุคลากรได้เผยแพร่ผลการพัฒนาการเรียนรู้หรือพัฒนาผู้เรียนต่อสาธารณชนทุกภาคเรียน ($\bar{X} = 2.16$) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการรายงานผล และเผยแพร่ผลการดำเนินงานแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของชุมชน และสาธารณชนอย่างกว้างขวางด้วยรูปแบบที่น่าสนใจหลากหลายวิธี ($\bar{X} = 2.14$) และข้อที่มีปัญหาต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการรายงานผลการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพภายในและภายนอกต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบ ($\bar{X} = 2.01$)

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมและรายด้าน

ผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตารางที่ 14 -31

ตารางที่ 4.14 เปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามสถานภาพ โดยภาพรวมและรายด้าน

ที่	สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน		t	p-value
		\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1.	ด้านการกระจายอำนาจ	4.10	0.27	3.99	0.34	3.226**	.001
2.	ด้านการมีส่วนร่วม	4.26	0.23	4.08	0.27	7.148**	.000
3.	ด้านหลักการคืนอำนาจ และการจัดการศึกษาให้กับประชาชน	4.27	0.28	4.08	0.34	6.453**	.000
4.	ด้านการบริหารตนเอง	4.41	0.33	4.04	0.37	10.482**	.000
5.	ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล	4.36	0.22	4.07	0.26	11.386**	.000
	รวม	4.27	0.16	4.05	0.14	15.068**	.000

** $P \leq .01$

จากตารางที่ 14 พบว่า ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามสถานภาพ โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่ผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติมากกว่าครูผู้สอน

ตารางที่ 4.15 เปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน ที่	สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็น ฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน	ขนาดสถานศึกษา					
		เล็ก		กลาง		ใหญ่	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1.	ด้านการกระจายอำนาจ	4.05	0.45	3.97	0.42	4.08	0.22
2.	ด้านการมีส่วนร่วม	4.29	0.22	4.05	0.26	4.12	0.26
3.	ด้านหลักการคืนอำนาจ และการจัดการ ศึกษาให้กับประชาชน	4.26	0.30	4.10	0.32	4.06	0.35
4.	ด้านการบริหารตนเอง	4.39	0.33	4.08	0.33	4.01	0.42
5.	ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล	4.31	0.28	4.15	0.27	4.02	0.21
	รวม	4.25	0.15	4.07	0.16	4.06	0.15

จากตารางที่ 4.15 พบว่า สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน โดยภาพรวมสูงที่สุด คือ สถานศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$) รองลงมา คือ สถานศึกษาขนาดกลาง ซึ่งอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) และสถานศึกษาขนาดใหญ่ซึ่งอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) เมื่อพิจารณาตามขนาดสถานศึกษา ปรากฏดังนี้

บุคลากรในสถานศึกษาขนาดเล็กโดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติในระดับมาก โดยที่ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือ ด้านการบริหารตนเอง รองลงมาคือ ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุดคือ ด้านการกระจายอำนาจ

บุคลากรในสถานศึกษาขนาดกลางโดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติในระดับมาก โดยที่ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือ ด้านการตรวจและถ่วงดุล รองลงมาคือ ด้านหลักการคืนอำนาจ และการจัดการศึกษาให้กับประชาชน ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุดคือ ด้านการกระจายอำนาจ

บุคลากรในสถานศึกษาขนาดใหญ่โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติในระดับมาก โดยที่ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือ ด้านการมีส่วนร่วม รองลงมาคือ ด้านการกระจายอำนาจ ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุดคือ ด้านการบริหารตนเอง

ตารางที่ 4.16 เปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
1. ด้านการกระจายอำนาจ	ระหว่างกลุ่ม	1.145	2	0.573	5.290**	.005
	ภายในกลุ่ม	52.507	485	0.108		
	รวม	53.652	487			
2. ด้านการมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	4.899	2	2.450	37.757**	.000
	ภายในกลุ่ม	31.466	485	0.065		
	รวม	36.365	487			
3. ด้านหลักการคืนอำนาจและการจัดการศึกษาให้กับประชาชน	ระหว่างกลุ่ม	3.099	2	1.550	14.324**	.000
	ภายในกลุ่ม	52.465	485	0.108		
	รวม	55.564	487			
4. ด้านการบริหารตนเอง	ระหว่างกลุ่ม	12.297	2	6.148	45.886**	.000
	ภายในกลุ่ม	64.986	485	0.134		
	รวม	77.282	487			
5. ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล	ระหว่างกลุ่ม	6.071	2	3.036	43.839**	.000
	ภายในกลุ่ม	33.583	485	0.069		
	รวม	39.654	487			
โดยภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	3.598	2	1.799	70.424**	.000
	ภายในกลุ่ม	12.391	485	0.026		
	รวม	15.989	487			

** $P \leq .01$

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่บุคลากรในสถานศึกษาขนาดเล็กมีการปฏิบัติมากกว่าขนาดกลางและขนาดใหญ่

ตารางที่ 4.17 ผลทดสอบความแตกต่างของรายคู่เปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ขนาดสถานศึกษา	\bar{X}	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		4.25	4.07	4.06
ขนาดเล็ก	4.25	-	0.18**	0.19**
ขนาดกลาง	4.07	-	-	0.01
ขนาดใหญ่	4.06	-	-	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.17 พบว่า ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการเปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 บุคลากรในสถานศึกษาขนาดเล็กกับบุคลากรในสถานศึกษาขนาดกลาง มีการปฏิบัติแตกต่างกันและบุคลากรในสถานศึกษาขนาดเล็กกับบุคลากรในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีการปฏิบัติแตกต่างกัน ส่วนบุคลากรในสถานศึกษาขนาดกลางกับบุคลากรในสถานศึกษาขนาดใหญ่มีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.18 ผลทดสอบความแตกต่างของรายคู่เปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านการกระจายอำนาจ

ขนาดสถานศึกษา	\bar{X}	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		4.05	3.97	4.08
ขนาดเล็ก	4.05	-	0.08	0.03
ขนาดกลาง	3.97	-	-	0.11**
ขนาดใหญ่	4.08	-	-	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.18 พบว่า ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการเปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการกระจายอำนาจ บุคลากรในสถานศึกษาขนาดกลางกับบุคลากรในสถานศึกษาขนาดใหญ่มีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนบุคลากรในสถานศึกษาขนาดเล็กกับบุคลากรในสถานศึกษาขนาดกลาง และ บุคลากรในสถานศึกษาขนาดเล็กกับบุคลากรในสถานศึกษาขนาดใหญ่มีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.19 ผลทดสอบความแตกต่างของรายคู่เปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วม

ขนาดสถานศึกษา	\bar{X}	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		4.29	4.05	4.12
ขนาดเล็ก	4.29	-	0.24**	0.17**
ขนาดกลาง	4.05	-	-	0.07
ขนาดใหญ่	4.12	-	-	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.19 พบว่า ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการเปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วม บุคลากรในสถานศึกษาขนาดเล็กกับบุคลากรในสถานศึกษาขนาดกลาง และบุคลากรในสถานศึกษาขนาดเล็กกับบุคลากรในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนบุคลากรในสถานศึกษาขนาดกลางกับบุคลากรในสถานศึกษาขนาดใหญ่มีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.20 ผลทดสอบความแตกต่างของรายคู่เปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านหลักการคืนอำนาจและการจัดการศึกษาให้กับประชาชน

ขนาดสถานศึกษา	\bar{X}	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		4.26	4.10	4.14
ขนาดเล็ก	4.26	-	0.16**	0.12**
ขนาดกลาง	4.10	-	-	0.04
ขนาดใหญ่	4.06	-	-	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.20 พบว่า ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการเปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านหลักการคืนอำนาจและการจัดการศึกษาให้กับประชาชนมีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 บุคลากรในสถานศึกษาขนาดเล็กกับบุคลากรในสถานศึกษาขนาดกลาง และบุคลากรในสถานศึกษาขนาดเล็กกับบุคลากรในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนบุคลากรในสถานศึกษาขนาดกลางกับบุคลากรในสถานศึกษาขนาดใหญ่มีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.21 ผลทดสอบความแตกต่างของรายคู่เปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านการบริหารตนเอง

ขนาดสถานศึกษา	\bar{X}	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		4.39	4.08	4.01
ขนาดเล็ก	4.39	-	0.31**	0.38**
ขนาดกลาง	4.08	-	-	0.07
ขนาดใหญ่	4.01	-	-	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.21 พบว่า ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการเปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการบริหารตนเอง บุคลากรในสถานศึกษาขนาดเล็กกับบุคลากรในสถานศึกษาขนาดกลาง และบุคลากรในสถานศึกษาขนาดเล็กกับบุคลากรในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนบุคลากรในสถานศึกษาขนาดกลางกับบุคลากรในสถานศึกษาขนาดใหญ่มีการปฏิบัติไม่แตกต่าง

ตารางที่ 4.22 ผลทดสอบความแตกต่างของรายคู่เปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านการตรวจสอบและ การ ถ่วงดุล

ขนาดสถานศึกษา	\bar{X}	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		4.31	4.15	4.02
ขนาดเล็ก	4.31	-	0.16**	0.29**
ขนาดกลาง	4.15	-	-	0.13**
ขนาดใหญ่	4.02	-	-	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.22 พบว่า ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการเปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล บุคลากรในสถานศึกษาขนาดเล็กกับบุคลากรในสถานศึกษาขนาดกลาง บุคลากรในสถานศึกษาขนาดเล็กกับบุคลากรในสถานศึกษาขนาดใหญ่ และบุคลากรในสถานศึกษาขนาดกลางกับบุคลากรในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4.23 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน ที่	ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็น ฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ขนาดสถานศึกษา					
		เล็ก		กลาง		ใหญ่	
		\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D
1.	ด้านการกระจายอำนาจ	2.33	0.41	2.47	0.48	2.32	0.48
2.	ด้านการมีส่วนร่วม	1.82	0.34	2.51	0.55	2.29	0.45
3.	ด้านหลักค้ำอำนาจ และการจัดการศึกษา ให้กับประชาชน	1.86	0.44	2.39	0.52	2.21	0.56
4.	ด้านการบริหารตนเอง	1.77	0.30	2.23	0.60	2.30	0.55
5.	ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล	1.76	0.26	2.22	0.69	2.23	0.54
เฉลี่ย		1.92	0.23	2.37	0.46	2.27	0.45

จากตารางที่ 4.23 พบว่า ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน โดยภาพรวมสูงที่สุด คือ สถานศึกษาขนาดกลาง ซึ่งอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.37$) รองลงมา คือ สถานศึกษาขนาดใหญ่ ซึ่งอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.27$) และสถานศึกษาขนาดเล็กซึ่งอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.92$) เมื่อพิจารณาตามขนาดสถานศึกษา ปรากฏดังนี้

บุคลากรในสถานศึกษาขนาดเล็กโดยภาพรวมและรายด้านมีปัญหาในระดับน้อย โดยที่ด้านที่มีปัญหาสูงสุดคือ ด้านการกระจายอำนาจ รองลงมาคือ ด้านหลักค้ำอำนาจและการจัดการศึกษาให้กับประชาชน ส่วนด้านที่มีปัญหาลดต่ำสุดคือ ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล

บุคลากรในสถานศึกษาขนาดกลางโดยภาพรวมและรายด้านมีปัญหาในระดับน้อย โดยที่ด้านที่มีปัญหาสูงสุดคือ ด้านการมีส่วนร่วม รองลงมาคือ ด้านการกระจายอำนาจ ส่วนด้านที่มีปัญหาลดต่ำสุดคือ ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล

บุคลากรในสถานศึกษาขนาดใหญ่โดยภาพรวมและรายด้านมีปัญหาในระดับน้อย โดยที่ด้านที่มีปัญหาสูงสุดคือ ด้านการกระจายอำนาจ รองลงมาคือ ด้านการบริหารตนเอง ส่วนด้านที่มีปัญหาลดต่ำสุดคือ ด้านหลักค้ำอำนาจและการจัดการศึกษาให้กับประชาชน

ตารางที่ 4.24 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
1. ด้านการกระจายอำนาจ	ระหว่างกลุ่ม	2.564	2	1.282	5.851**	.003
	ภายในกลุ่ม	106.239	485	0.219		
	รวม	108.803	487			
2. ด้านการมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	40.996	2	20.498	91.170**	.000
	ภายในกลุ่ม	109.004	485	0.225		
	รวม	150.040	487			
3. ด้านหลักการคืนอำนาจและการจัดการศึกษาให้กับประชาชน	ระหว่างกลุ่ม	24.248	2	12.124	45.965**	.000
	ภายในกลุ่ม	127.928	485	0.264		
	รวม	152.176	487			
4. ด้านการบริหารตนเอง	ระหว่างกลุ่ม	24.792	2	12.396	45.751**	.000
	ภายในกลุ่ม	131.408	485	0.271		
	รวม	156.200	487			
5. ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล	ระหว่างกลุ่ม	21.957	2	10.979	35.446**	.000
	ภายในกลุ่ม	150.218	485	0.310		
	รวม	172.175	487			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	18.013	2	9.006	54.540**	.000
	ภายในกลุ่ม	80.091	485	0.165		
	รวม	98.104	487			

** $P \leq .01$

จากตารางที่ 4.24 พบว่า การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านมีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่บุคลากรในสถานศึกษาขนาดกลางมีปัญหามากกว่าขนาดใหญ่และขนาดเล็ก

ตารางที่ 4.25 ผลทดสอบความแตกต่างของรายค่าเปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวม

ขนาดสถานศึกษา	\bar{X}	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		1.92	2.37	2.27
ขนาดเล็ก	1.92	-	0.45**	0.35**
ขนาดกลาง	2.37	-	-	0.10
ขนาดใหญ่	2.27	-	-	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.25 พบว่า ผลการทดสอบความแตกต่างรายค่าของการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวม บุคลากรในสถานศึกษาขนาดเล็กกับบุคลากรในสถานศึกษาขนาดกลาง บุคลากรในสถานศึกษาขนาดเล็กกับบุคลากรในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนบุคลากรในสถานศึกษาขนาดกลางกับบุคลากรในสถานศึกษาขนาดใหญ่มีปัญหาไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.26 ผลทดสอบความแตกต่างของรายคู่เปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็น
ฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านกระจายอำนาจ

ขนาดสถานศึกษา	\bar{X}	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		2.33	2.47	2.32
ขนาดเล็ก	2.33	-	0.14*	0.01
ขนาดกลาง	2.47	-	-	0.15*
ขนาดใหญ่	2.32	-	-	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.26 พบว่า ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการเปรียบเทียบปัญหา
การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการกระจายอำนาจ บุคลากรใน
สถานศึกษาขนาดเล็กกับบุคลากรในสถานศึกษาขนาดกลาง บุคลากรในสถานศึกษาขนาดกลางกับ
บุคลากรในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ
บุคลากรในสถานศึกษาขนาดเล็กกับบุคลากรในสถานศึกษาขนาดใหญ่มีปัญหาไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.27 ผลทดสอบความแตกต่างของรายคู่เปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียน
เป็นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการมีส่วนร่วม

ขนาดสถานศึกษา	\bar{X}	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		1.82	2.51	2.29
ขนาดเล็ก	1.82	-	0.69**	0.47**
ขนาดกลาง	2.51	-	-	0.22**
ขนาดใหญ่	2.29	-	-	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.27 พบว่า ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการเปรียบเทียบปัญหา
การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วม บุคลากรในสถาน
ศึกษาขนาดเล็กกับบุคลากรในสถานศึกษาขนาดกลาง บุคลากรในสถานศึกษาขนาดเล็กกับ
บุคลากรในสถานศึกษาขนาดใหญ่ และบุคลากรในสถานศึกษาขนาดกลางกับบุคลากรในสถาน
ศึกษาขนาดใหญ่มีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4.28 ผลทดสอบความแตกต่างของรายคู่เปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านหลักการคืนอำนาจและการจัดการศึกษาให้กับประชาชน

ขนาดสถานศึกษา	\bar{X}	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		1.86	2.39	2.21
ขนาดเล็ก	1.86	-	0.53**	0.35**
ขนาดกลาง	2.39	-	-	0.18**
ขนาดใหญ่	2.21	-	-	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.28 พบว่า ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านหลักการคืนอำนาจและการจัดการศึกษาให้กับประชาชน บุคลากรในสถานศึกษาขนาดเล็กกับบุคลากรในสถานศึกษาขนาดกลาง บุคลากรในสถานศึกษาขนาดเล็กกับบุคลากรในสถานศึกษาขนาดใหญ่ และบุคลากรในสถานศึกษาขนาดกลางกับบุคลากรในสถานศึกษาขนาดใหญ่มีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

ตารางที่ 4.29 ผลทดสอบความแตกต่างของรายคู่เปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็น
 ฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
 ร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการบริหารตนเอง

ขนาดสถานศึกษา	\bar{X}	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		1.77	2.23	2.30
ขนาดเล็ก	1.77	-	0.46**	0.53**
ขนาดกลาง	2.23	-	-	0.07
ขนาดใหญ่	2.30	-	-	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.29 พบว่า ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการเปรียบเทียบปัญหา
 การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการบริหารตนเอง บุคลากรในสถาน
 ศึกษาขนาดเล็กกับบุคลากรในสถานศึกษาขนาดกลาง และบุคลากรในสถานศึกษาขนาดเล็กกับ
 บุคลากรในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วน
 บุคลากรในสถานศึกษาขนาดกลางกับบุคลากรในสถานศึกษาขนาดใหญ่มีปัญหาไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.30 ผลทดสอบความแตกต่างของรายคู่เปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็น
ฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล

ขนาดสถานศึกษา	\bar{X}	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		1.76	2.22	2.23
ขนาดเล็ก	1.76	-	0.46**	0.47**
ขนาดกลาง	2.22	-	-	0.01
ขนาดใหญ่	2.23	-	-	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.30 พบว่า ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการเปรียบเทียบ
ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ
ศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล
บุคลากรในสถานศึกษาขนาดเล็กกับบุคลากรในสถานศึกษาขนาดกลาง และบุคลากรในสถาน
ศึกษาขนาดเล็กกับบุคลากรในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีปัญหาต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .01 ส่วนบุคลากรในสถานศึกษาขนาดกลางกับบุคลากรในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีปัญหา
ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ 4.32 – 4.36

ตารางที่ 4.31 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการกระจายอำนาจ

ที่	ด้านการกระจายอำนาจ	ความถี่	ร้อยละ
1.	ผู้บริหารควรกระจายอำนาจการบริหารจากส่วนกลางมายังสถานศึกษาอย่างเต็มรูปแบบ	117	23.97
2.	ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ผู้บริหารระดับล่างช่วยตัดสินใจ	175	35.86
3.	ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับหลักสูตรการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	273	55.94
4.	ผู้บริหารควรส่งเสริมและสนับสนุนให้คณะกรรมการที่มาจากหลายฝ่ายในสถานศึกษาทำหน้าที่พิจารณาความดีความชอบของบุคลากร	253	51.84
5.	ผู้บริหารควรกระจายอำนาจการตัดสินใจในการบริหารสถานศึกษาไปยังคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างเต็มที่	234	47.95
6.	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สมบูรณ์ และเป็นปัจจุบัน	58	11.88

จากตารางที่ 4.31 พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการกระจายอำนาจ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาสูงสุด คือ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับหลักสูตรการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (ร้อยละ 55.94) รองลงมา คือ ผู้บริหารควรส่งเสริมและสนับสนุนให้คณะกรรมการที่มาจากหลายฝ่ายในสถานศึกษาทำหน้าที่พิจารณาความดีความชอบของบุคลากร (ร้อยละ 51.84) และผู้บริหารควรกระจายอำนาจการตัดสินใจในการบริหารสถานศึกษาไปยังคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างเต็มที่ (ร้อยละ 47.95) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.32 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้าน
การมีส่วนร่วม

ที่	ด้านการมีส่วนร่วม	ความถี่	ร้อยละ
1.	คณะกรรมการสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายสถานศึกษา	165	33.81
2.	บุคลากรในสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของสถานศึกษา	229	46.92
3.	คณะกรรมการสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน และติดตามประเมินผล	204	41.80
4.	บุคลากรในสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน และติดตามประเมินผล	258	52.86
5.	ผู้บริหารและครูควรมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในการจัดการศึกษา	283	57.99
6.	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม กรรมการสถานศึกษาควรมีความรู้ความเข้าใจด้านการศึกษา	68	13.93

จากตารางที่ 4.32 พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการมีส่วนร่วม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาสูงสุด คือ ผู้บริหารและครูควรมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในการจัดการศึกษา (ร้อยละ 57.99) รองลงมา คือ บุคลากรในสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน และติดตามประเมินผล (ร้อยละ 52.86) และบุคลากรในสถานศึกษาควรมีส่วนรวมในการวางแผน กำหนดยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของสถานศึกษา (ร้อยละ 46.92) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.33 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านหลัก
การคืนอำนาจและการจัดการศึกษาให้กับประชาชน

ที่	ด้านหลักการคืนอำนาจและการจัดการศึกษาให้กับประชาชน	ความถี่	ร้อยละ
1.	ผู้บริหารควรยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหาร	136	27.86
2.	ผู้บริหารควรมีความเป็นประชาธิปไตย รับฟังความคิดเห็น มีเหตุผล และให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย	219	44.87
3.	ผู้บริหารควรส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องตามความต้องการของท้องถิ่น	175	35.86
4.	คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนควรระดมทรัพยากรและทุนจาก แหล่งต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา	302	61.88
5.	คณะกรรมการสถานศึกษาควรมีบทบาทในการแต่งตั้งที่ปรึกษาหรือ คณะอนุกรรมการเพื่อบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษา	200	40.98
6.	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ผู้บริหารควรสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูในการปฏิบัติงาน	48	9.83

จากตารางที่ 4.33 พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านหลักการคืนอำนาจและการจัดการศึกษาให้กับประชาชน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาสูงสุด คือ คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนควรระดมทรัพยากรและทุนจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา (ร้อยละ 61.88) รองลงมา คือ ผู้บริหารควรมีความเป็นประชาธิปไตย รับฟังความคิดเห็น มีเหตุผลและให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย (ร้อยละ 44.87) และคณะกรรมการสถานศึกษาควรมีบทบาทในการแต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะอนุกรรมการเพื่อบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษา (40.98) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.34 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้าน
การบริหารตนเอง

ที่	ด้านการบริหารตนเอง	ความถี่	ร้อยละ
1.	สถานศึกษาควรมีอิสระและคล่องตัวในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัด สรรงบประมาณ	112	22.95
2.	สถานศึกษาควรมีอิสระและคล่องตัวในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัด เก็บค่าเล่าเรียน	102	20.90
3.	สถานศึกษาควรมีอิสระในการสรรหาบุคลากร	141	28.89
4.	สถานศึกษาควรมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ	214	43.85
5.	สถานศึกษาควรมีอำนาจการจัดซื้อ จัดจ้างด้วยตนเอง	156	31.96
6.	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม สถานศึกษาควรมีงบประมาณในการพัฒนาครูในด้านต่าง ๆ	39	7.99

จากตารางที่ 4.34 พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถาน
ศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการบริหร
ตนเอง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาสูงสุด คือ สถานศึกษาควรมีการ
บริหารจัดการอย่างเป็นระบบ (ร้อยละ 43.85) รองลงมา คือ สถานศึกษาควรมีอำนาจการจัดซื้อ
จัดจ้างด้วยตนเอง (ร้อยละ 31.96) และสถานศึกษาควรมีอิสระในการสรรหาบุคลากร (ร้อยละ
28.89) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.35 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้าน
การตรวจสอบและถ่วงดุล

ที่	ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล	ความถี่	ร้อยละ
1.	สถานศึกษาควรมีการปรับปรุงการบริหารจัดการ ตามผลการประเมินและการประกันคุณภาพภายใน	273	55.94
2.	สถานศึกษาควรมีการประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริง มีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้	195	39.95
3.	สถานศึกษาควรมีการระดมทรัพยากรบุคคล วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ เพื่อการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ	263	53.89
4.	สถานศึกษาควรจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนเพื่อรายงานความสำเร็จของการดำเนินงานด้านต่าง ๆ	287	58.81
5.	สถานศึกษาควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาสู่สาธารณชน	161	32.99
6.	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ควรมีการพัฒนาการประเมินภายในอย่างจริงจังและชัดเจน	68	13.93

จากตารางที่ 4.35 พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการบริหารตนเอง เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาสูงสุด คือ สถานศึกษาควรจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนเพื่อรายงานความสำเร็จของการดำเนินงานด้านต่าง ๆ (ร้อยละ 58.81) รองลงมา คือ สถานศึกษาควรมีการปรับปรุงการบริหารจัดการ ตามผลการประเมินและการประกันคุณภาพภายใน (ร้อยละ 55.94) และสถานศึกษาควรมีการระดมทรัพยากรบุคคล วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณเพื่อการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ (ร้อยละ 53.89)

สรุป ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยรวมทั้งสี่ด้านลำดับจากมากไปหาน้อย สามอันดับ คือ คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนควรระดมทรัพยากรและทุนจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา รองลงมาได้แก่ สถานศึกษาควรจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนเพื่อรายงานความสำเร็จของการดำเนินงานด้านต่าง ๆ และผู้บริหารและครูควรมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในการจัดการศึกษา

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมวัยเอ็ด เขต 1 มีวัตถุประสงค์ 1.2.1 เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมวัยเอ็ด เขต 1

1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมวัยเอ็ด เขต 1

2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมวัยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา

3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมวัยเอ็ด เขต 1 ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ค้นคว้าเอกสาร ทฤษฎี แนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยและตั้งสมมติฐานของการวิจัยว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมวัยเอ็ด เขต 1 แตกต่างกัน 2) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมวัยเอ็ด เขต 1 แตกต่างกัน 3) บุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมวัยเอ็ด เขต 1 แตกต่างกัน 4) บุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมวัยเอ็ด เขต 1 แตกต่างกันกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมวัยเอ็ด เขต 1 จำนวน 488 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist) แบบประมาณค่า (Rating Scale) มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ 0.76 -1.00 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.90 และแบบสอบถามแบบปลายเปิดเพื่อสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยว

กับแนวทางภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจง ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติ t-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย 2 กลุ่มในเรื่องสถานภาพ และ ขนาดของสถานศึกษา F-test (One-way ANOVA) วิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ ซึ่งสามารถสรุปผลของการวิจัยตามข้อค้นพบได้ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผล

5.2 อภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผล

จากผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้น พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมร้อยเอ็ด เขต 1 สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

5.1.1 สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดย ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล รองลงมาคือ ด้านการบริหารตนเอง และด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านการกระจายอำนาจ เมื่อพิจารณารายด้านปรากฏดังนี้

1. ด้านการกระจายอำนาจ แสดงว่า สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานใน สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการกระจายอำนาจ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุก ข้อ โดยข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ผู้บริหารให้ความสำคัญกับคณะกรรมการสถานศึกษาในการ กำหนดนโยบายการบริหารสถานศึกษา รองลงมา คือ การส่งเสริมและสนับสนุนให้มี คณะกรรมการที่มาจากหลายฝ่ายในสถานศึกษาทำหน้าที่พิจารณาความดีความชอบของบุคลากร และข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถดำเนินการกระจายอำนาจการ ตัดสินใจในการบริหารสถานศึกษาไปยังคณะกรรมการสถานศึกษาได้อย่างเต็มที่

2. ด้านการมีส่วนร่วม แสดงว่า สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถาน ศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการมีส่วนร่วม โดยภาพ รวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มี การปฏิบัติสูงสุด คือ เป็นผู้นำในการประสานความร่วมมือและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน

และสถานศึกษา รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารสถานศึกษา และข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการกระจายอำนาจการบริหารและการตัดสินใจไปยังผู้บริหารระดับล่าง

3. ด้านหลักการคืนอำนาจและการจัดการศึกษาให้กับประชาชน แสดงว่า สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุรินทร์ เขต 2 ด้านหลักการคืนอำนาจและการจัดการศึกษาให้กับประชาชน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ สถานศึกษารับฟังคำแนะนำในการบริหารงบประมาณการเงินของคณะกรรมการสถานศึกษา รองลงมา คือ คณะกรรมการสถานศึกษามีความเข้าใจในเป้าหมายการดำเนินงานที่ชัดเจน ตรงกันและมีความสามัคคีในการทำงานร่วมกัน และข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ คณะกรรมการสถานศึกษา มีบทบาทในการแต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะอนุกรรมการ เพื่อบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษา

4. ด้านการบริหารตนเอง แสดงว่า สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการบริหารตนเอง โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และนำวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติได้ รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดกิจกรรมการพัฒนาครูหลากหลายรูปแบบและต่อเนื่องตลอดปี และข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ สถานศึกษามีอิสระและคล่องตัวในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณและการจัดเก็บค่าเล่าเรียน

5. ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล แสดงว่า สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการรายงานผลการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพภายในและภายนอกต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบ รองลงมา คือ สถานศึกษามีการประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริง โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ และข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ สถานศึกษาจัดให้มีการประชาสัมพันธ์มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาสู่สาธารณชน

5.1.2 ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นราย

ด้านมีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน ด้านที่มีปัญหาสูงที่สุด คือ ด้านการกระจายอำนาจ รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วม และด้านที่มีระดับปัญหาต่ำสุด คือ ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏผลดังนี้

1. ด้านการกระจายอำนาจ แสดงว่า ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการกระจายอำนาจ โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ แสดงว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทุกข้อ ข้อที่มีระดับปัญหาสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการกระจายอำนาจจากส่วนกลางมายังสถานศึกษาอย่างเต็มรูปแบบ รองลงมา คือ ผู้บริหารมีการกระจายอำนาจการบริหารและการตัดสินใจไปยังผู้บริหารระดับล่าง และข้อที่มีระดับปัญหาต่ำสุด คือ การส่งเสริมให้มีคณะกรรมการการบริหารงานวิชาการที่สามารถตัดสินใจพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษาได้

2. ด้านการมีส่วนร่วม แสดงว่า ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทุกข้อ ข้อที่มีปัญหาสูงสุด คือ คณะกรรมการสถานศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของสถานศึกษาจากคณะกรรมการสถานศึกษาและบุคลากรในโรงเรียน รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการกระจายอำนาจจากส่วนกลางมายังสถานศึกษาอย่างเต็มรูปแบบ และข้อที่มีระดับปัญหาต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการยอมรับและเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชนในการประเมินการจัดการเรียน การสอน

3. ด้านหลักการคืนอำนาจและการจัดการศึกษาให้กับประชาชน แสดงว่า ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ด้านหลักการคืนอำนาจและการจัดการศึกษาให้กับประชาชน โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทุกข้อ ข้อที่มีปัญหาสูงสุด คือ คณะกรรมการสถานศึกษามาจากตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ อย่างหลากหลายและมีองค์ประกอบครบถ้วน รองลงมา คือ คณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทในการแต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะกรรมการเพื่อบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษา และข้อที่มีปัญหาต่ำสุด คือ คณะกรรมการสถานศึกษามีความเข้าใจในเป้าหมายการดำเนินงานที่ชัดเจนตรงกัน และมีความสามัคคีในการทำงานร่วมกัน

4. ด้านการบริหารตนเอง แสดงว่า ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการบริหารตนเอง

โดยภาพรวมมีปัญหายอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีปัญหายอยู่ในระดับน้อยทุกข้อ ข้อที่มีปัญหาสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถจัดกิจกรรมการพัฒนาครูหลากหลายรูปแบบ และต่อเนื่องตลอดปี รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถดำเนินงานและมีการประเมินผลตามแผนอย่างต่อเนื่องชัดเจน และข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ สถานศึกษามีอิสระและคล่องตัวในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณและการจัดเก็บค่าเล่าเรียน

5. ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล แสดงว่า ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการตรวจสอบ และถ่วงดุล โดยภาพรวมมีปัญหายอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีปัญหายอยู่ในระดับน้อยทุกข้อ ข้อที่มีปัญหาสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถจัดให้ครูและบุคลากรได้เผยแพร่ผลการพัฒนาการเรียนรู้หรือพัฒนาผู้เรียนต่อสาธารณชนทุกภาคเรียน รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการรายงานผลและเผยแพร่ผลการดำเนินงานแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องชุมชนและสาธารณชน อย่างกว้างขวางด้วยรูปแบบที่น่าสนใจหลากหลายวิธี และข้อที่มีปัญหาต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการรายงานผลการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพภายในและภายนอกต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบ

5.1.3 ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามสถานภาพ โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่ผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติมากกว่าครูผู้สอน

5.1.4 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามสถานภาพ โดยภาพรวมและรายด้าน มีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่ผู้บริหารสถานศึกษามีปัญหาน้อยกว่าครูผู้สอน

5.1.5 ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่บุคลากรในสถานศึกษาขนาดเล็กมีการปฏิบัติมากกว่าบุคลากรในสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่

5.1.6 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านมีปัญหายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่บุคลากรในสถานศึกษาขนาดกลางมีปัญหายมากกว่าบุคลากรในสถานศึกษาขนาดใหญ่และขนาดเล็ก

5.1.7 แนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ปรากฏดังนี้

1. ด้านการกระจายอำนาจ ได้แก่ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับหลักสูตรการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนให้คณะกรรมการที่มาจากหลายฝ่ายในสถานศึกษาทำหน้าที่พิจารณาความดีความชอบของบุคลากร และผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สมบูรณ์และเป็นปัจจุบัน

2. ด้านการมีส่วนร่วม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนควรมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในการจัดการศึกษา บุคลากรในสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน และติดตามประเมินผล และกรรมการสถานศึกษาควรมีความรู้ความเข้าใจด้านการศึกษา

3. ด้านหลักการคืนอำนาจและการจัดการศึกษาให้กับประชาชน ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนควรระดมทรัพยากรและทุนจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความเป็นประชาธิปไตย รับฟังความคิดเห็น มีเหตุผลและให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย และผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูในการปฏิบัติงาน

4. ด้านการบริหารตนเอง ได้แก่ สถานศึกษาควรมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ สถานศึกษาควรมีอำนาจการจัดซื้อ จัดจ้างด้วยตนเอง และสถานศึกษาควรมีงบประมาณในการพัฒนาครูผู้สอนในด้านต่าง ๆ

5. ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล ได้แก่ สถานศึกษาควรจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนเพื่อรายงานความสำเร็จของการดำเนินงานด้านต่าง ๆ สถานศึกษาควรมีการปรับปรุงการบริหารจัดการ ตามผลการประเมินและการประกันคุณภาพภายใน และควรมีการพัฒนาการประเมินภายในอย่างจริงจังและชัดเจน

5.2 อภิปรายผล

จากผลการวิจัย ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

5.2.1 สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีนครินทร์ เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก บุคลากรในสถานศึกษามีการปฏิบัติตามการตรวจสอบและถ่วงดุล เกี่ยวกับรายงานผลการ

ดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพภายในและภายนอกต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบ มีการประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริง โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ การปรับปรุงการบริหารจัดการตามผลการประเมินและการประกันคุณภาพภายใน รวมทั้งการปฏิบัติในด้านการบริหารตนเองเกี่ยวกับเรื่อง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และนำวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติได้จัดกิจกรรมการพัฒนาครูหลากหลายรูปแบบและต่อเนื่องตลอดปี ดำเนินงานและมีการประเมินผลตามแผนอย่างต่อเนื่องชัดเจน ทั้งนี้เป็นเพราะนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาลที่เร่งรัดให้การปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ มุ่งมั่นที่จะขยายโอกาสทางการศึกษาเน้นการกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและท้องถิ่น ประกอบกับมาตรการกระทรวงศึกษาธิการให้มีการจัดระบบการกระจายอำนาจด้านวิชาการ งบประมาณ บุคคล และการบริหารทั่วไปสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การพัฒนาผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ และครูแกนนำของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นผู้ในการเปลี่ยนแปลงและสามารถขยายผลได้เต็มพื้นที่ นอกจากนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดกลยุทธ์ด้านการกระจายอำนาจ และส่งเสริมความเข้มแข็งให้สถานศึกษา รวมถึงให้มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชนและท้องถิ่นในการจัดการศึกษา โดยให้ทุกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาพัฒนาความร่วมมือขององค์กรบุคคลให้สามารถกำกับสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา และให้ทุกสถานศึกษาปรับและพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาของเครือข่ายผู้ปกครอง ชมรมครู สมาคมและองค์กรนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550 ก, หน้า 1-2) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมยศ วิเชียรนิทย์ (2547, หน้า 59) ศึกษาการรับรู้และความคาดหวังต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียน และครูในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้กรอบแนวคิดการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม การบริหารตนเอง และการตรวจสอบและถ่วงดุล พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับอดิศักดิ์ จันทะนาม (2549, หน้า 144-151) ศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร โดยใช้กรอบแนวคิดหลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักการบริหารตนเอง และหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน ปฏิบัติอยู่ในระดับมากขึ้นไป สอดคล้องกับงานวิจัยของวันชัย พงษา (2551, หน้า 83-86) ศึกษาการบริหารจัดการภารกิจ 4 งาน โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของแสนศักดิ์ มีสิทธิ์ (2548, หน้า 104-107) ศึกษาวิจัยความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนลิขิตประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรี-

ธรรมราช เขต 4 พบว่า โรงเรียนสีชลประชาสรรค์ มีความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานด้านการกระจายอำนาจและการบริหารจัดการตนเอง โดยโรงเรียนมีอิสระและศักยภาพในการบริหารจัดการด้านวิชาการ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน การประเมินผลการเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยี การเทียบโอนผลการเรียน การจัดการการเงิน งบประมาณทรัพย์สิน และรายได้ต่าง ๆ มีระบบการตรวจสอบภายในโดยเฉพาะ และโรงเรียนมีอำนาจในการตัดสินใจในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนเกี่ยวกับการวางแผน การสรรหาและการคัดเลือก การพัฒนา การประเมิน การให้ผลประโยชน์ตอบแทน การดำเนินการทางวินัย การบริหารงานธุรการ การเงิน และบัญชี การพัสดุ งานอาคารสถานที่ การประชาสัมพันธ์และการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ท้องถิ่น ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยโรงเรียนมีการบริหารโดยองค์คณะบุคคล มีระบบการบริหารจัดการแบบเครือข่ายบุคคล องค์กรและเทคโนโลยีทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารต่าง ๆ ของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ และตอบสนองต่อผู้ปกครองและชุมชน ในด้านการจัดการหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน การดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการให้การศึกษาอบรมแก่ผู้ปกครองและชุมชน และด้านการบริหารจัดการที่ดี โดยฝ่ายบริหารมีการบริหารโดยถือว่าผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด มีหลักการบริหารคุณภาพการศึกษาโดยมีการประกันคุณภาพภายในและภายนอกที่เป็นระบบครบวงจร และเป็นวัฒนธรรมองค์กร จัดให้มีและใช้ระบบสารสนเทศในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

5.2.2 ผลการวิจัยสภาพ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ด้านการกระจายอำนาจ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากสภาพมีการให้ความสำคัญกับคณะกรรมการสถานศึกษาในการกำหนดนโยบายการบริหารสถานศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีคณะกรรมการที่มาจากหลายฝ่ายในสถานศึกษาทำหน้าที่พิจารณาความดีความชอบของบุคลากร และ ส่งเสริมให้มีคณะกรรมการการบริหารงานวิชาการที่สามารถตัดสินใจพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษาได้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารจัดการในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน เพราะสถานศึกษาขนาดใหญ่มักจะมีการบริหารจัดการได้ดีกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก เพราะมีความพร้อมทางด้านบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ หรือแม้กระทั่งทางด้านการงบประมาณ ดังนั้น การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านการกระจายอำนาจ ซึ่งเป็นด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฤทัยวรรณ หาญกล้า (ออนไลน์, 2547, หน้า 149) ได้ทำการวิจัยการศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรีพบว่า สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในภาพรวมและรายด้านอยู่ใน

ระดับมากโดยเรียงลำดับ คือ หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล หลักการบริหารตนเอง หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมและหลักการกระจายอำนาจ ในด้านปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับน้อยเรียงลำดับคือ หลักการกระจายอำนาจ หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล หลักการบริหารตนเอง หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม ส่วนปัญหาจากคำถามปลายเปิด พบว่ามีปัญหามากที่สุดในแต่ละด้าน และเมื่อเปรียบเทียบสภาพปัญหาและการดำเนินการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ทั้ง 4 ด้าน ตามประสบการณ์การเป็นผู้บริหาร พบว่า มีสภาพและปัญหาการดำเนินการไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัญหาการดำเนินการด้านหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล คือ โรงเรียนขาดการเตรียมความพร้อมในการใช้องค์กรภายนอกมาสำรวจและตรวจสอบในโรงเรียนขาดความต่อเนื่องและจริงจังในการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีปัญหาการดำเนินงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัยของมานิตย์ สิทธิโสภาสกุล (2549, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 จำนวน 123 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร มีคุณลักษณะโดยรวมอยู่ในระดับมาก คุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรมมากที่สุด ส่วนคุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ วิสัยทัศน์ ภาวะผู้นำ และการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ในหลักการบริหารตนเองการมีส่วนร่วม การคืนอำนาจ การจัดการศึกษาให้ประชาชน การตรวจสอบและถ่วงดุล และการกระจายอำนาจ ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นไปในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในระดับปานกลาง คือ ด้านวิสัยทัศน์กับหลักการบริหารตนเอง และการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน ด้านคุณธรรมจริยธรรมกับหลักการบริหารตนเอง ส่วนคุณลักษณะของผู้บริหารกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานด้านอื่นๆ สัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างต่ำ

5.2.3 ผลการวิจัยเปรียบเทียบปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านพบว่า ด้านที่มีปัญหาต่ำที่สุด คือ ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล เมื่อพิจารณารายข้อมีปัญหอยู่ในระดับน้อยทุกข้อ ทั้งนี้เนื่องมาจาก สถานศึกษามีการปรับปรุงการบริหารจัดการตามผลการประเมินและการประกันคุณภาพภายใน การรายงานผลการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพ

ภายในและภายนอกต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบ การรายงานผลและเผยแพร่ผลการดำเนินงานแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องชุมชนและสาธารณชนอย่างกว้างขวางด้วยรูปแบบที่น่าสนใจหลากหลายวิธีการ ประชาสัมพันธ์มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาสู่สาธารณชน การจัดให้ครูและบุคลากรได้เผยแพร่ผลการพัฒนาการเรียนรู้หรือพัฒนาผู้เรียนต่อสาธารณชนทุกภาคเรียน การประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริง โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ การจัดการประชุมผู้ปกครองนักเรียนเพื่อรายงานความสำเร็จของการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา การได้รับคำยกย่องชมเชยการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาจากชุมชน ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานไปตามแผนกลยุทธ์และตอบสนองของความต้องการของชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของเจริญศักดิ์ ชำนาญง (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 13 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 13 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการบริหารตนเอง ด้านการกระจายอำนาจ ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล และด้านการคืนอำนาจและการจัดการศึกษาให้ประชาชน ตามลำดับ ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 13 โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านที่มีปัญหา มาก เรียงลำดับจากสูงไปต่ำ คือ ด้านการคืนอำนาจและการจัดการศึกษาให้ประชาชน ด้านการบริหารตนเอง ด้านการกระจายอำนาจ ด้านการมีส่วนร่วมและด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล ตามลำดับ

5.2.4 ผลการวิจัยเปรียบเทียบปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ด้านที่มีปัญหามากที่สุด คือ ด้านการกระจายอำนาจ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีปัญหาระดับน้อยทุกข้อ เกี่ยวกับ การกระจายอำนาจจากส่วนกลางมายังสถานศึกษาอย่างเต็มรูปแบบ การกระจายอำนาจการบริหารและการตัดสินใจไปยังผู้บริหารระดับล่าง การให้ความสำคัญกับคณะกรรมการสถานศึกษาในการกำหนดนโยบายการบริหารสถานศึกษา การประสานงานจากหน่วยงานที่กำกับดูแลอย่างมีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมในการจัดการทุกขั้นตอน ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย การส่งเสริมและสนับสนุนให้มีคณะกรรมการที่มาจากหลายฝ่ายในสถานศึกษาทำหน้าที่พิจารณาความดีความชอบของบุคลากร การส่งเสริมส่งเสริมให้มีคณะกรรมการการบริหารงานวิชาการที่สามารถตัดสินใจพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษาได้ รวมทั้งปัญหาในด้านการมีส่วนร่วม เรื่อง การมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์พันธกิจ เป้าหมายของสถานศึกษาจากคณะกรรมการสถานศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษา การมีส่วนร่วมในการจัดทำ

หลักสูตร กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน และติดตามประเมินผล จากคณะกรรมการสถานศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษา การไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารสถานศึกษา การไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องในการกำหนดรูปแบบและการยอมรับด้านการให้ขวัญกำลังใจ การยอมรับและเห็นชอบจากคณะกรรมการ และชุมชนในการประเมินการจัดการเรียนการสอน การประสานความร่วมมือและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและสถานศึกษา การกระจายอำนาจจากส่วนกลางมายังสถานศึกษาอย่างเต็มรูปแบบ ไม่กระจายอำนาจการบริหารและการตัดสินใจไปยังผู้บริหารระดับล่าง ทั้งนี้เนื่องมาจาก การกระจายอำนาจการบริหารและการตัดสินใจไปยังระดับล่างไม่มากพอ การประสานงานจากหน่วยงานจากหน่วยงานที่กำกับดูแลยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ขาดการมีส่วนร่วมในการจัดการทุกขั้นตอนของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและขาดการส่งเสริมให้มีคณะกรรมการบริหารงานวิชาการให้สามารถตัดสินใจพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษาได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฤทัยวรรณ หาญกล้า (ออนไลน์, 2547, หน้า 149) ได้ทำการวิจัยการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรีพบว่า สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในภาครวมและรายด้านอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับ คือ หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล หลักการบริหารตนเอง หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมและหลักการกระจายอำนาจ ในด้านปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในภาครวมและรายด้านอยู่ในระดับน้อยเรียงลำดับคือ หลักการกระจายอำนาจ หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล หลักการบริหารตนเอง หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม ส่วนปัญหาจากคำถามปลายเปิด พบว่ามีปัญหามากที่สุดในแต่ละด้าน และเมื่อเปรียบเทียบสภาพปัญหาและการดำเนินการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ทั้ง 4 ด้าน ตามประสบการณ์การเป็นผู้บริหาร พบว่า มีสภาพและปัญหาการดำเนินการไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัญหาการดำเนินการด้านหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล คือ โรงเรียนขาดการเตรียมความพร้อมในการใช้องค์รกายนอกมาสำรวจและตรวจสอบในโรงเรียน ขาดความต่อเนื่องและจริงจังในการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีปัญหาการดำเนินงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2.5 ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามสถานภาพ โดยภาพรวมและรายด้าน บุคลากรที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษากับบุคลากรที่เป็นครูผู้สอนมีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 1 ทั้งนี้เนื่องจาก ด้านการกระจายอำนาจ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านหลักการคืนอำนาจและการจัดการศึกษาให้กับประชาชน และด้านการบริหารตนเอง ผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติมากกว่าครูผู้สอน ส่วนด้านการตรวจ

สอบ และถ่วงดุล ผู้บริหารมีการปฏิบัติน้อยกว่าครูผู้สอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารได้รับนโยบายจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และเป็นผู้รับผิดชอบการบริหารจัดการภายในโรงเรียนโดยตรง นอกจากนี้ก็อาจเป็นเพราะสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดนโยบายและกลยุทธ์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชนและท้องถิ่นในการจัดการศึกษา โดยได้กำหนดบทบาทให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องตระหนักและดำเนินการในการนำแนวคิดในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไปใช้ในสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ และอาจเป็นไปตามที่ บัญญัติ แก้วกัญญา (2547, หน้า 8) กล่าวว่าปัจจัยเอื้อต่อการนำรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องกระจายอำนาจการศึกษาอย่างแท้จริง มีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง และต่อเนื่อง มีการอบรมและพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งครู คณะกรรมการโรงเรียน อาจรวมถึงผู้ปกครองและชุมชน และที่สำคัญผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีภาวะผู้นำและมีความภาคภูมิใจต่อความสำเร็จ นอกจากนี้ ธวิล มาตรเลียม (2545, หน้า 83) กล่าวถึงการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นการบริหารที่ให้ความอิสระในการบริหารจัดการโรงเรียน ส่งผลให้ผู้บริหารมีภารกิจและต้องรับผิดชอบต่อการพัฒนาโรงเรียนมากยิ่งขึ้น ความก้าวหน้าหรือความล้มเหลวของโรงเรียนผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีส่วนร่วมรับผิดชอบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผู้บริหารจะต้องเป็นทั้งผู้นำ (Leader) และผู้จัดการ (Manager) มีวิสัยทัศน์ (Vision) เป็นผู้นำทางวิชาการ เป็นนักพัฒนา กำนาน่า กล้าตัดสินใจ กล้าเปลี่ยนแปลงที่เชื่อมโยงสู่ความสำเร็จ จากเหตุผลดังกล่าวผู้บริหารจึงเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมากกว่าครู สอดคล้องกับงานวิจัยของไพศาล เลหาโชติ (2546, หน้า 144-151) ศึกษาการปฏิบัติจริงและความคาดหวังตามองค์ประกอบความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารและครูโรงเรียนมูลนิธิชาเลเซียนแห่งประเทศไทย พบว่า ผู้บริหารเห็นว่าการปฏิบัติจริงมากกว่าครู สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมยศ วิเชียรนิตย์ (2547, หน้า 59) ศึกษาการรับรู้และความคาดหวังในการบริหารโดยใช้โรงเรียน เป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ผู้บริหารมีการรับรู้มากกว่าครูทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน

5.2.6 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามสถานภาพ โดยภาพรวมและรายด้านบุคลากรที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษากับบุคลากรที่เป็นครูผู้สอน มีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 2 ทั้งนี้เนื่องมาจาก ผู้บริหารกับครุมีความคิดเห็นแตกต่างกัน เกี่ยวกับด้านการกระจายอำนาจ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านหลักการคืนอำนาจและการจัดการศึกษาให้กับประชาชน ด้านการบริหารตนเอง และด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นต่อปัญหาน้อยกว่าครูผู้สอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหาร

สถานศึกษากับครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของบุคลากร สอดคล้องกับงานวิจัยของ คารม ช่วยสุข (ออนไลน์, 2545, หน้า 5) ได้ศึกษางานวิจัยความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าข้าราชการครูมีความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อจำแนกรายด้านพบว่าการบริหารทั่วไปมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2.7 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 3 ทั้งนี้เนื่องจาก บุคลากรที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นต่อสภาพแตกต่างกัน เกี่ยวกับด้านการกระจายอำนาจ ด้านการมีส่วนร่วม การคืนอำนาจและการจัดการศึกษาให้กับประชาชน การบริหารตนเอง และการตรวจสอบและถ่วงดุล โดยบุคลากรในสถานศึกษาขนาดเล็กมีการปฏิบัติมากที่สุด รองลงมา คือสถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดใหญ่ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนอยู่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนได้ปฏิบัติงานในกรอบงานในเนื้อวาทที่เหมือนกัน แต่จะแตกต่างกันในด้านปริมาณงานมากน้อยตามขนาดของโรงเรียนต่างก็มีภาระหน้าที่ในการปฏิบัติงานที่ต่างกัน ลักษณะการบริหารงานแบ่งเป็นฝ่ายและกลุ่มสาระการเรียนรู้ บางสถานศึกษามีบุคลากรที่ตรงตามวุฒิการศึกษาที่เรียนมา แต่บางสถานศึกษาก็มีบุคลากรที่สอนไม่ตรงตามวุฒิการศึกษา งานที่ปฏิบัติก็แตกต่างกัน อาจทำให้การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายทำได้แตกต่างกันสถานศึกษาขนาดใหญ่ย่อมมีระบบการบริหารจัดการที่คล่องตัวในการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาของตนเอง รวมถึงการการได้รับการฝึกอบรม สัมมนาของบุคลากรที่แตกต่างกันเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ส่งผลให้สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาโดยภาพรวมแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของชวณะชัย เพชรพิรุณ (2549, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการดำเนินการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5.2.8 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพ

รวมและ รายด้านมีปัญหายุ่งยากในระดับน้อย และมีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4 โดยที่บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่มีความคิดเห็นต่อปัญหาแตกต่างกัน เกี่ยวกับด้านการกระจายอำนาจ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านหลักการคืนอำนาจและการจัดการศึกษาให้กับประชาชน การบริหารตนเอง การตรวจสอบและถ่วงดุล โดยบุคลากรในสถานศึกษาขนาดกลางมีปัญหามากที่สุด รองลงมา คือ สถานศึกษาขนาดใหญ่ และสถานศึกษาขนาดเล็กตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจาก สถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ต่างมีภาระงานในการปฏิบัติไม่เท่ากัน อาจทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติที่ไม่เหมือนกัน ส่งผลให้ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาแตกต่างกัน

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1. สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านการกระจายอำนาจ สถานศึกษาควรพัฒนาบุคลากรทางด้านการกระจายอำนาจ เช่น การจัดการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การกระจายอำนาจ เพื่อให้บุคลากรได้ร่วมบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ
2. สถานศึกษาควรดำเนินการกระจายอำนาจการตัดสินใจในการบริหารสถานศึกษาไปยังคณะกรรมการสถานศึกษาได้อย่างเต็มที่
3. ผู้บริหารควรมีการกระจายอำนาจการบริหารและการตัดสินใจไปยังผู้บริหารระดับล่าง
4. คณะกรรมการสถานศึกษาควรมีบทบาทในการแต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะกรรมการ เพื่อให้การบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษาดียิ่งขึ้น
5. สถานศึกษาควรมีความเป็นอิสระและคล่องตัวในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณและการจัดเก็บค่าเล่าเรียน
6. สถานศึกษาควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาสู่สาธารณชน
7. ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับน้อย ด้านที่มีปัญหาสูง

สุด คือ ด้านการกระจายอำนาจ บุคลากรในสถานศึกษาคณะกรรมการสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการทุกขั้นตอน และควรได้รับการฝึกอบรมหรือให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

8. ผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการกระจายอำนาจจากส่วนกลางมายังสถานศึกษาอย่างเต็มรูปแบบ เช่น การจัดซื้อ จัดจ้าง การสรรหาบุคลากร การบรรจุแต่งตั้ง และอำนาจในการตัดสินใจในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน

9. คณะกรรมการสถานศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของสถานศึกษา เพื่อให้เข้าใจในการปฏิบัติและมีทิศทางไปในทางเดียวกัน

10. คณะกรรมการสถานศึกษาควรมาจากตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ อย่างหลากหลาย และมีองค์ประกอบครบถ้วน

11. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถจัดกิจกรรมพัฒนาครูได้หลากหลายรูปแบบ และต่อเนื่องตลอดปี

12. สถานศึกษาควรมีการจัดให้ครูและบุคลากรได้เผยแพร่ผลการพัฒนาการเรียนรู้อหรือพัฒนาผู้เรียนต่อสาธารณชนทุกภาคเรียน

13. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีอำนาจ มีอิสระในการตัดสินใจในการบริหาร และจัดการศึกษาด้วยตนเองในรูปแบบของคณะกรรมการ เช่น คณะกรรมการบริหารงานวิชาการ กรรมการบริหารงบประมาณ คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา เป็นต้น

14. บุคลากรในสถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจช่วยเหลือและบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา เช่น คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการบริหารสถานศึกษา

15. สถานศึกษาควรมีกิจกรรมพัฒนาครูที่หลากหลายรูปแบบ และต่อเนื่องตลอดปี สามารถนำวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติได้

16. สถานศึกษาควรรับฟังคำแนะนำในการบริหารงบประมาณการเงินของคณะกรรมการสถานศึกษา และสถานศึกษาควรชี้แจงให้คณะกรรมการสถานศึกษามีความเข้าใจในเป้าหมายการดำเนินงานที่ชัดเจน ตรงกัน เพื่อทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี

17. ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับหลักสูตรการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยสร้างความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษาและกรรมการสถานศึกษา ในการกำหนดนโยบายต่าง ๆ รวมถึงการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา

18. ผู้บริหารและครูควรมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในการจัดการศึกษา

19. คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนควรระดมทรัพยากร และทุนจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา

20. ผู้บริหารควรสร้างศรัทธาและการยอมรับ และเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนในการประเมินการจัดการเรียนการสอน

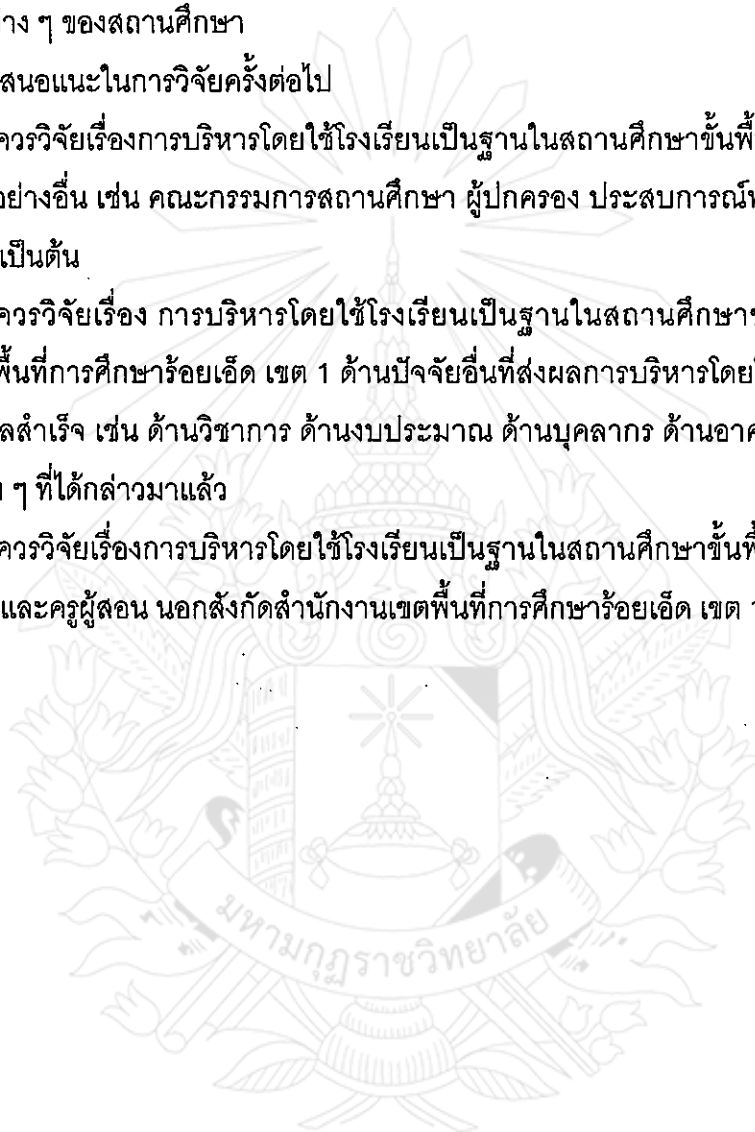
21. สถานศึกษาควรจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนเพื่อรายงานความสำเร็จของการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยเรื่องการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยศึกษากับตัวแปรต้นอย่างอื่น เช่น คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ประสิทธิภาพทำงาน คุณภาพการศึกษา อายุ เพศ เป็นต้น

2. ควรวิจัยเรื่อง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านปัจจัยอื่นที่ส่งผลการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานให้ประสบผลสำเร็จ เช่น ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่เพิ่มเติมจากด้านต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาแล้ว

3. ควรวิจัยเรื่องการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน นอกสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

บรรณานุกรม

1. ภาษาไทย

สามัญศึกษา, กรม. (2545). "แนวทางสู่ SBM การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของกรมสามัญศึกษา".

[ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <http://www.ge.go.th> 15 สิงหาคม 2545

กุหลาบ ปุริสาร.(2547). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น : พหุกรณีศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต. สาขาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น.

คารม ช้วยสุข.(2545). ความเป็นไปได้ในกรนำรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.

[ออนไลน์] แหล่งที่มา: <http://www.thaiedresearch.org/result/info2.php?id=5533>

จันทร์ธานี สงวนนาม. (2545). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย.

จิณณภัทร สัยศรี. การเปรียบเทียบความต้องการที่จะได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะการบริหาร

โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีสถานภาพต่างกัน.

วิทยานิพนธ์ ค.ม. พระนครศรีอยุธยา : สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2546

[ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://www.thaiedresearch.org/result/info2.php?id=7003>

เจริญศักดิ์ ชำนาญง. (2551). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 13 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สกลนคร เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยบัณฑิตธุรกิจ.

ชมรมพัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมายและชมรมพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู. (2545). การพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา ตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ. ชัยนาท : ชัยนาทโมเดิร์นโฮม.

- ชวนะชัย เพชรพิรุณ. (2549). สภาพการดำเนินการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1. *ปริญญาานิพนธ์การศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา*.
- ชวลี คณะสุวรรณ. (2546). ความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา สหวิทยาเขตสวี่ จังหวัดชุมพร. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต*.
- ดิเรก วรรณเคียร. (2545). การพัฒนาแบบจำลองแบบสมบูรณในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.
- ดิเรก สายศิริวิทย์. (2545). บทบาทของผู้บริหารในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6. *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. การบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*.
- ถวิล มาตรเลี่ยม. (2545). การปฏิรูปการศึกษา : โรงเรียนเป็นฐานการบริหารจัดการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เสมาธรรม.
- ธนพร มาใหม่. (2549). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนเอกชน อำเภอเมืองจังหวัดลำพูน. *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*.
- ธเนศ ข้าเกิด. (2545). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. *วารสารส่งเสริมเทคโนโลยี*.
- ธีระ รุญเจริญ. (2545). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2545). *หลักการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ : พิศารพิมพ์.
- นันทริก เทียงพนม. (2548). รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนวัดเขาฆ้องชัย อำเภอลานสัก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอุทัยธานี. *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา. นครสวรรค์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*.
- นฤด เช่งดี. (2551). ยุทธศาสตร์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษหนองคาย. *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : สุริยาสาน.
- ประสิทธิ์ เขียวศรี. (2545). *ความแตกต่างระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับการบริหารโดยควบคุมจากภายนอก*. วารสารวิชาการ.
- ปัญญา แก้วกียูร. (2547). *การบริหารจัดการศึกษาในรูปแบบการใช้โรงเรียนหรือเขตพื้นที่การศึกษาเป็นฐาน*. กรุงเทพฯ : จุดทอง.
- ไพศาล เลหาะโชติ. (2546). *การปฏิบัติจริงและความคาดหวังตามองค์ประกอบความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารและครูในโรงเรียนมูลนิธิวิชาเลเซียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- ภควัด ตลับเพชร. (2548). *ความพร้อมของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา.*
- มังกร ทศวงษา. (2548). *ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานและความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.*
- มานิตย์ สิทธิโสภาสกุล. (2549). *ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา. จะเชิงเทรา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.*
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2547). *การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม : ประชาชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและราชการ*. กรุงเทพฯ : บัคพอยท์.
- รณชัย ปัญญาพอ. (2545). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารรับรู้ของผู้บริหารและครูผู้สอนกับความคาดหวังต่อผลสำเร็จเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมุกดาหาร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏสกลนคร.*
- รุ่ง แก้วแดง. *School – Based Management*. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก http://www.gened.moe.go.th/article_sbm/sbm3.pdf [15 พฤษภาคม 2545]

รุ่ง แก้วแดง. รวมบทความทางวิชาการ. [ออนไลน์] แหล่งที่มา :

http://www.gened.moe.go.th/article_sbm/sbm.htm 22 มิถุนายน 2548

- โรงเรียนปลายพระยาวิทยาคม. (2550). รายงานการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนปลายพระยาวิทยาคม. ระเบียบ : โรงเรียนปลายพระยาวิทยาคม.
- ฤทัยวรรณ หาญกล้า. (2547). การศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- วันชัย พงษา. (2551). การศึกษาการปฏิบัติงานบริหารจัดการภารกิจ 4 งาน ตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้ง เขต 1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้ง เขต 1.
- วิจารณ์ พานิชย์. (2546). การปฏิรูปการศึกษาโรงเรียนเป็นฐานการบริหารจัดการ. กรุงเทพฯ : เสมาธรรม.
- ศรีนวล กล้าหาญ. (2549). การปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- สมชาย รักญาติ. (2546). รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 และ เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สมศักดิ์ รอบคอบ. (2548). ประสิทธิภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สมหมาย สร้อยนาคพงษ์. (2545). การบริหารและจัดการศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. ฉะเชิงเทรา : สถาบันราชภัฏราชชนรินทร์.
- สมยศ วิเชียรนิติย์. (2547). การรับรู้และความคาดหวังต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- สมุทร ชำนาญ. (2549). การพัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. *วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต*. สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สฤชดี คำหอม. (2546). การรับรู้และความคาดหวังในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของบุคลากรโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดยโสธร. *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- แสนศักดิ์ มีสิทธิ์. (2548). ความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนสหลประชาสรรค์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4. *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต*. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1, สำนักงาน. (2555). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2555 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1*.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2547). *เอกสารประกอบการศึกษาด้วยตนเอง หลักสูตรผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน สำนักราชมนตรี. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*.
- เลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. *ทรัพยากรเพื่อการศึกษา [ออนไลน์]*
แหล่งที่มา : <http://www.go.th/publication/401300/appendix.htm>. [31/8/2547]
- สุชน กันจ. (2548). การศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามทัศนะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนที่จัดการศึกษาภาคบังคับ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1. *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต*. สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- สุทธิพงษ์ จุฑาเทียบ. (2545). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานรูปแบบครูและชุมชนมีบทบาทเป็นหลักตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*. สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี, 2545.

- สุนิจจา ทักษาศาสตร์. (2546). การศึกษาความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- สุรศักดิ์ หนูพยนต์. (2545). ความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เสริมศักดิ์ วิศาลภรณ์. (2545). การกระจายอำนาจทางการศึกษา [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http://www.gened.moe.go.th/article_sbm/sbm2.pdf [15 พฤษภาคม 2545]
- เสาร์ วงศ์กระจ่าง. (2549). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สกลนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1. (2545). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http://www.supervisory.ge.go.th/region1/reform_sbm.htm [21 ตุลาคม 2545]
- อนันต์ เพียรพานิชย์. (2545). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานรูปแบบที่ครูและชุมชนมีบทบาทเป็นหลักตามความคิดเห็นของครูและผู้นำชุมชนกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่พัฒนา จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://www.thaiedresearch.org/result/info2.php?id=5497>. [22 มิถุนายน 2548]
- อดิศักดิ์ จันทะนาม. (2549). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อรทัย ริมศิริ. (2547). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.

อัศรนาถ เผือกใจแก้ว. (2548). การศึกษาสภาพและปัญหาในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามทฤษฎีของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนแกนนำปฏิรูป กระบวนการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

อาชวี บุตรวงศ์. (2550). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

อุทัย บุญประเสริฐ. (2549). การบริหารและการจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://www.lib/pru.ac.th/be/SBM/sbm1.pdf>. 14 กรกฎาคม 2550.

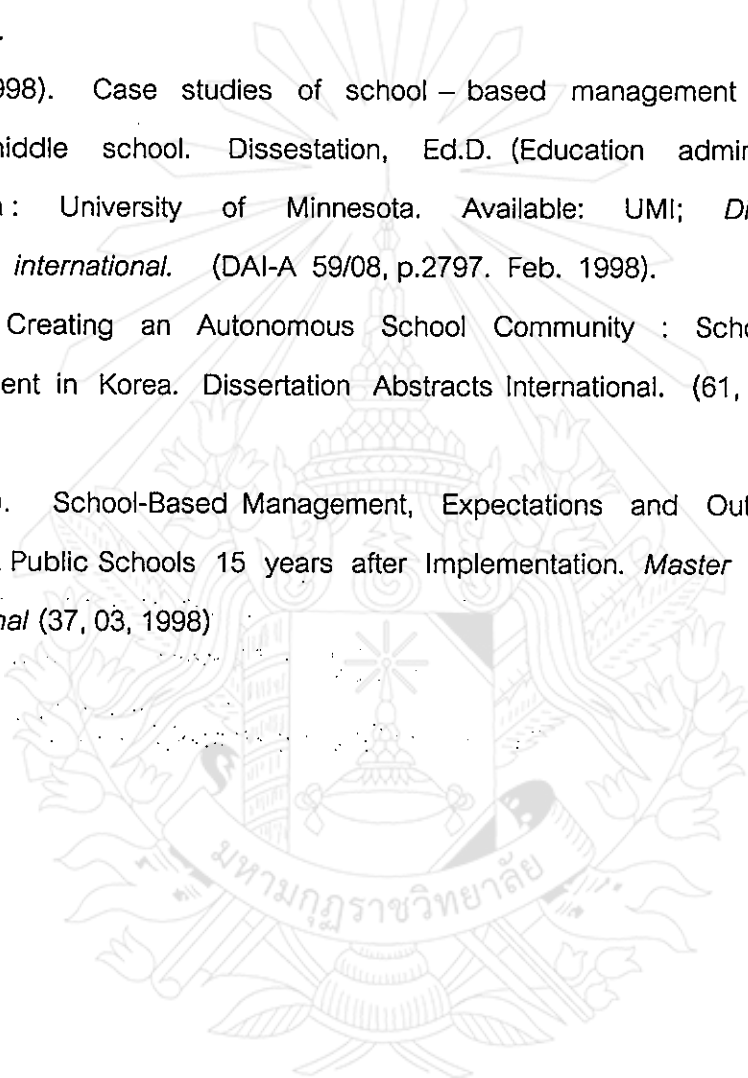
2. ภาษาอังกฤษ

Bernard, Helga Esther. (1997). Evolution of educational change and the impact on school-based management : A historical study (education reform). [CD-ROM]. Abstract from : *Dissertation Abstract Ondisc* (January 1997-June1998) Item: AAC9705717.

Brown, B.R. (1999). An analysis of the perceived effectiveness of school – based management by school and community stakeholders. *Dissertation, Ed.D.*(Education administration). Illinois: Northern Illinois University. Available: UMI ; *Dissertation Abstracts International*. (DAI-A 59/09, p.3296. Mar. 1999).

Brown, J. A. (1999). An evaluation of the effects of school – based management on perceived principal and school effectiveness at a public middle school. *Dissertation, Ed.D.* (Education administration). Morgan : Morgan state University. Available: UMI; *Dissertation Abstracts International*. (DAI-A 59/10, p. 3700. Apr. 1999).

- Flores, J.M.A. (1994). Study of Teachers' Involvement in School-based Management and Their Perception of the Impact of School-based Management on School Improvement. [CD-ROM]. *Abstract for Dissertation Abstracts* Item : 19426453.
- Kim, H. (1998). Structure, Leadership, and Culture in School-Based Management Schools. *Doctoral Dissertation*, Graduate School, University of Southern University.
- McCollor, F. M. (1998). Case studies of school – based management in three urban middle school. Dissestation, Ed.D. (Education administration). Minnesota: University of Minnesota. Available: UMI; *Dissertation Abstracts international*. (DAI-A 59/08, p.2797. Feb. 1998).
- Park, J.P. (2000). Creating an Autonomous School Community : School-Based Management in Korea. *Dissertation Abstracts International*. (61, 11, 2000: 239)
- Phillips, L.J. (1998). School-Based Management, Expectations and Outcomes : Edmonton Public Schools 15 years after Implementation. *Master Abstracts International* (37, 03, 1998)

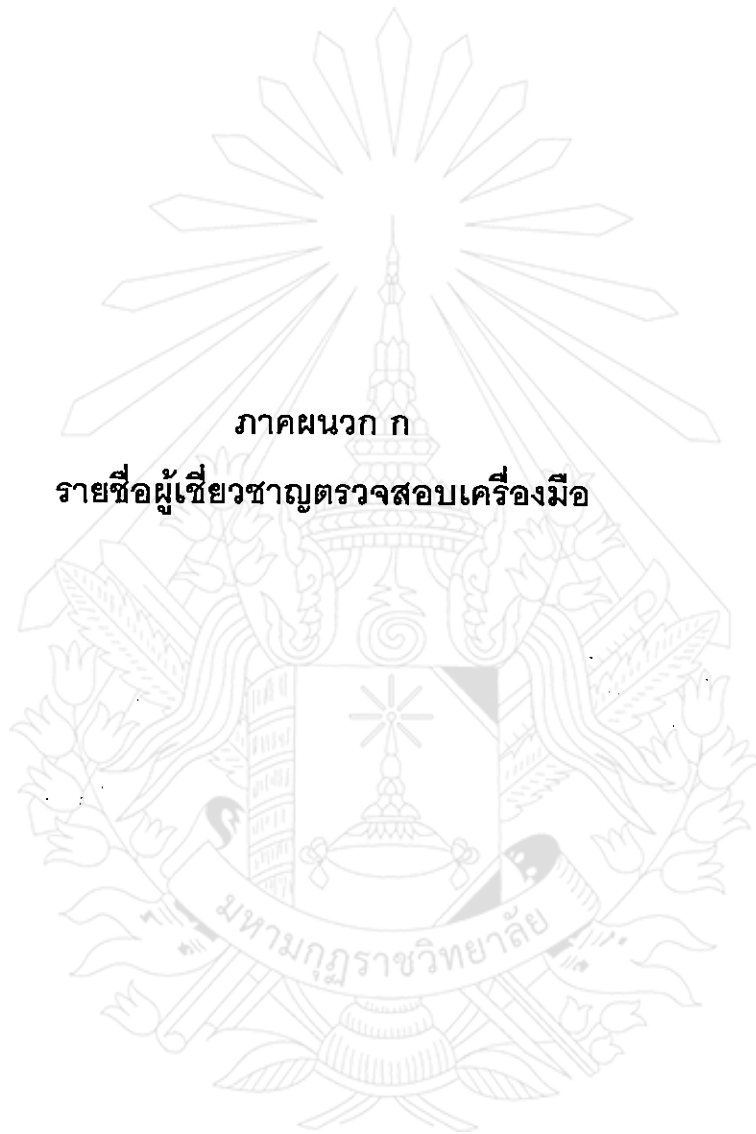

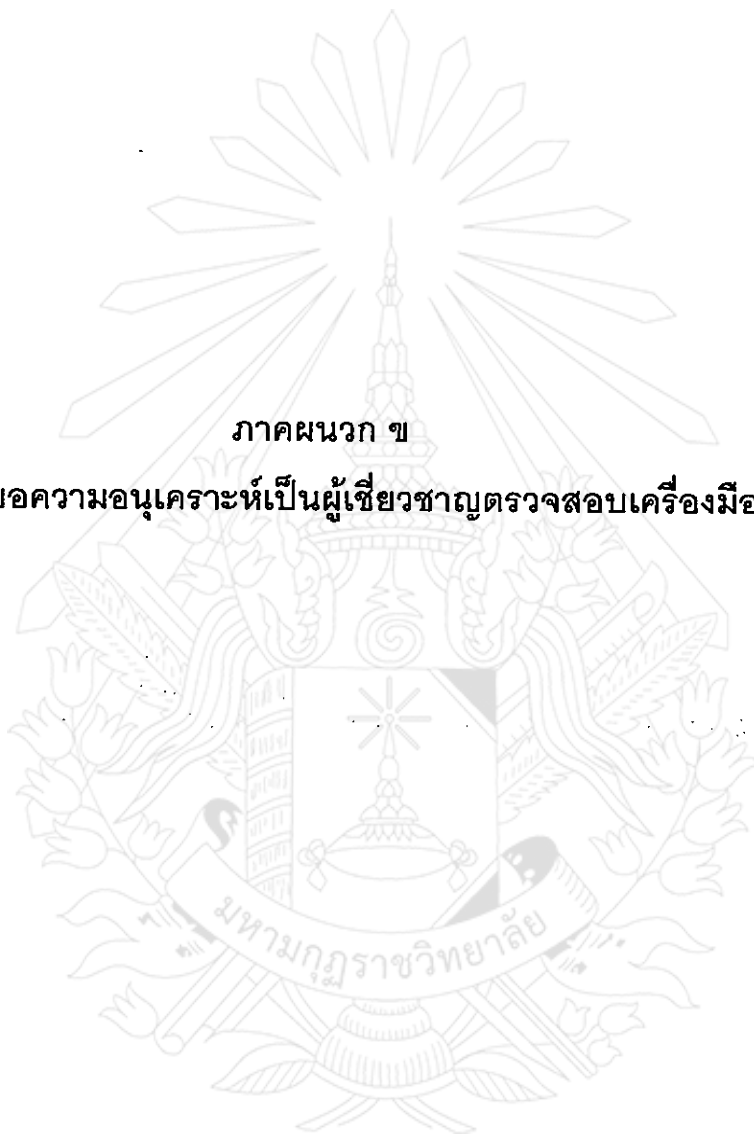
ภาคผนวก

มหามกุฏราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

ที่ ศธ 6015/ว 281

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลี้ยวเมือง
ตำบลดงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

1 สิงหาคม 2556

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร ดร.ประพิศ ไบราณมูล

ด้วย กนกวรรณ บุญเอนก นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์เรื่อง "การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1" เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดทราบ และพิจารณา วิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระราชปริยัติวิมล)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย

ศูนย์การศึกษาวิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร.0-4351-8364,0-4351-6076

โทรสาร. 0-4351-4618

[Http:// www.rec.mbu.ac.th](http://www.rec.mbu.ac.th)

ที่ ศธ 6015/ว 281

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลียงเมือง
ตำบลดงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

1 สิงหาคม 2556

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายอดุลย์ศักดิ์ บุญเอนก

ด้วย กนกวรรณ บุญเอนก นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์เรื่อง "การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1" เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดทราบ และพิจารณา วิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระราชปรีดีวิมล)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย

ศูนย์การศึกษาวิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร.0-4351-8364,0-4351-6076

โทรสาร. 0-4351-4618

Http:// www.rec.mbu.ac.th

ที่ ศธ 6015/ว 281

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลียงเมือง
ตำบลดงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

1 สิงหาคม 2556

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายสุกิจ กลางสุข

ด้วย กนกวรรณ บุญเอนก นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์เรื่อง "การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1" เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดทราบ และพิจารณา วิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระราชปรีดีวิมล)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย

ศูนย์การศึกษาวิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร.0-4351-8364,0-4351-6076

โทรสาร. 0-4351-4618

[Http:// www.rec.mbu.ac.th](http://www.rec.mbu.ac.th)

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

ที่ ศธ 6015/ว 282

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลียงเมือง
ตำบลดงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

1 สิงหาคม 2556

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

เจริญพร

ด้วย กนกวรรณ บุญเอนก นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์เรื่อง "การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1" เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาดังกล่าว ได้เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลในหน่วยงานของท่าน ส่วนวัน เวลานั้น นักศึกษาจะมาติดต่อประสานงานกับท่านโดยตรง

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดทราบ และพิจารณา วิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระราชปริยัติวิมล)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย

ศูนย์การศึกษาวิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร.0-3251-8364,0-4351-6076

โทรสาร. 0-4351-4618

Http:// www.rec.mbu.ac.th

ภาคผนวก ง
แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

2. แบบสอบถามนี้ใช้เก็บข้อมูลจากผู้บริหารและครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 เท่านั้น

3. แบบสอบถามมีทั้งหมด 4 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

ขอความกรุณาท่านได้โปรดให้ข้อมูลตามความเป็นจริงให้ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกข้อทั้ง 4 ตอน เพื่อช่วยให้การวิจัยมีความถูกต้อง เชื่อถือได้ และมีคุณค่าทางวิชาการต่อไป ข้อมูลในแบบสอบถามนี้จะไม่มีการปฏิบัติงานของท่านและหน่วยงานของท่านแต่อย่างใด ทั้งนี้ผู้วิจัย จะใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น

ขอขอบคุณ ในความอนุเคราะห์ในครั้งนี้เป็นอย่างสูง

นางกนกวรรณ บุญเอนก

นักศึกษานิเทศศาสตร์ สาขาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาสารคามวิทยาเขตร้อยเอ็ด

ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

1. สถานภาพ

() ผู้บริหารสถานศึกษา

() ครูผู้สอน

2. ขนาดของสถานศึกษาที่ท่านปฏิบัติอยู่

() ขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียน 1 - 120 คน)

() ขนาดกลาง (จำนวนนักเรียน 121 - 300 คน)

() ขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียน 301 คนขึ้นไป)

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ตรงกับการปฏิบัติงานจริงในโรงเรียนของท่าน

โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนระดับการปฏิบัติเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีความหมายดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

ข้อ ที่	รายการ	ระดับปฏิบัติ				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
ด้านการกระจายอำนาจ						
1.	ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการกระจายอำนาจจากส่วนกลางมายังสถานศึกษาอย่างเต็มรูปแบบ					
2.	ผู้บริหารมีการกระจายอำนาจการบริหารและการตัดสินใจไปยังผู้บริหารระดับล่าง					
3.	ผู้บริหารให้ความสำคัญกับคณะกรรมการสถานศึกษาในการกำหนดนโยบายการบริหารสถานศึกษา					

ข้อ ที่	รายการ	ระดับปฏิบัติ				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
4.	ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการประสานงานจากหน่วยงานที่กำกับดูแลอย่างมีประสิทธิภาพ					
5.	ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการทุกขั้นตอน					
6.	การส่งเสริม และสนับสนุนให้มีคณะกรรมการที่มาจากหลายฝ่ายในสถานศึกษาทำหน้าที่พิจารณาความดีความชอบของบุคลากร					
7.	การส่งเสริมให้มีคณะกรรมการการบริหารงานวิชาการที่สามารถตัดสินใจพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษาได้					
8.	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถดำเนินการกระจายอำนาจการตัดสินใจในการบริหารสถานศึกษาไปยังคณะกรรมการสถานศึกษาได้อย่างเต็มที่					
ด้านการมีส่วนร่วม						
9.	คณะกรรมการสถานศึกษาและบุคลากรในโรงเรียน มีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของโรงเรียน					
10.	คณะกรรมการสถานศึกษาและบุคลากรในโรงเรียน มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน และติดตามประเมินผล					
11.	ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารสถานศึกษา					
12.	ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องในการกำหนดรูปแบบและการยอมรับด้านการให้ขวัญกำลังใจ					
13.	ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการยอมรับ และเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชนในการประเมินการจัดการเรียนการสอน					

ข้อ ที่	รายการ	ระดับปฏิบัติ				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
14.	เป็นผู้นำในการประสานความร่วมมือ และสร้างควมสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและสถานศึกษา					
15.	ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการกระจายอำนาจจากส่วนกลางมายังสถานศึกษาอย่างเต็มรูปแบบ					
16.	ผู้บริหารมีการกระจายอำนาจการบริหาร และการตัดสินใจไปยังผู้บริหารระดับล่าง					
หลักการคืนอำนาจและการจัดการศึกษาให้กับประชาชน						
17.	คณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทในการแต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะอนุกรรมการเพื่อบริหาร และจัดการศึกษาของสถานศึกษา					
18.	คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนระดมทรัพยากร และทุนจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา					
19.	คณะกรรมการสถานศึกษามาจากตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ อย่างหลากหลายและมีองค์ประกอบครบถ้วน					
20.	สถานศึกษารับฟังคำแนะนำในการบริหารงบประมาณการเงิน ของคณะกรรมการสถานศึกษา					
21.	คณะกรรมการสถานศึกษามีความเข้าใจในเป้าหมายการดำเนินงานที่ชัดเจนตรงกัน และมีความสามัคคีในการทำงานร่วมกัน					
ด้านการบริหารตนเอง						
22.	สถานศึกษามีอิสระและคล่องตัวในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณและการจัดเก็บค่าเล่าเรียน					
23.	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถจัดองค์กรในโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม					
24.	สถานศึกษามีอำนาจในการจัดซื้อ จัดจ้างด้วยตัวเองตามระเบียบข้อปฏิบัติ					
25.	ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และนำวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติได้					

ข้อ ที่	รายการ	ระดับปฏิบัติ				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
26.	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถดำเนินงาน และมีการประเมินผลตามแผนอย่างชัดเจน					
27.	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถจัดกิจกรรมการพัฒนาครูหลากหลายรูปแบบและต่อเนื่องตลอดปี					
ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล						
28.	สถานศึกษามีการปรับปรุงการบริหารจัดการตามผลการประเมิน และการประกันคุณภาพภายใน					
29.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการรายงานผลการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพภายใน และภายนอกต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบ					
30.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการรายงานผล และเผยแพร่ผลการดำเนินงานแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องชุมชน และสาธารณชนอย่างกว้างขวางด้วยรูปแบบที่น่าสนใจหลากหลายวิธี					
31.	สถานศึกษาจัดให้มีการประชาสัมพันธ์มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาสู่สาธารณชน					
32.	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถจัดให้ครู และบุคลากรได้เผยแพร่ผลการพัฒนาการเรียนรู้หรือพัฒนาผู้เรียนต่อสาธารณชนทุกภาคเรียน					
33.	สถานศึกษามีการประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริง โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้					
34.	สถานศึกษาจัดการประชุมผู้ปกครองนักเรียนเพื่อรายงานความสำเร็จของการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา					
35.	ชุมชนพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา					
36.	ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ตอบสนองความต้องการของชุมชน					

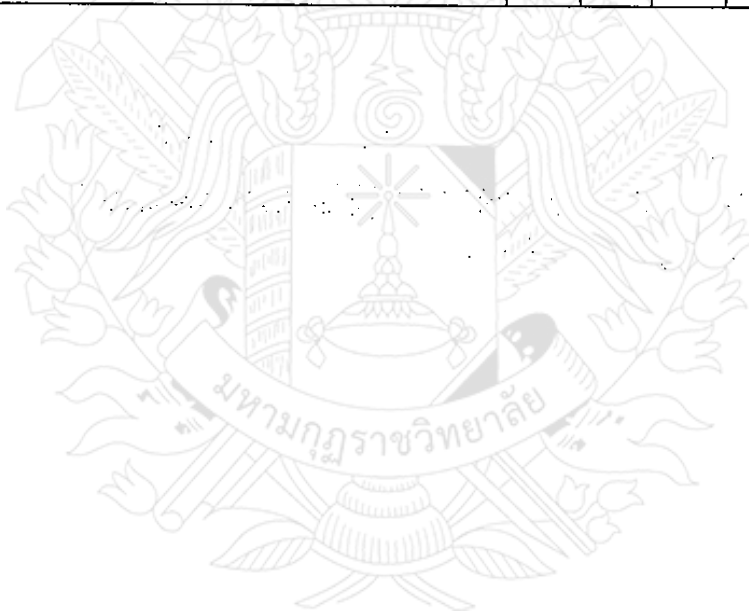
ตอนที่ 3 ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

ข้อ ที่	รายการ	ระดับปัญหา				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
ด้านการกระจายอำนาจ						
1.	ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการกระจายอำนาจจากส่วนกลางมายังสถานศึกษาอย่างเต็มรูปแบบ					
2.	ผู้บริหารมีการกระจายอำนาจการบริหารและการตัดสินใจไปยังผู้บริหารระดับล่าง					
3.	ผู้บริหารให้ความสำคัญกับคณะกรรมการสถานศึกษาในการกำหนดนโยบายการบริหารสถานศึกษา					
4.	ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการประสานงานจากหน่วยงานที่กำกับดูแลอย่างมีประสิทธิภาพ					
5.	ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการทุกขั้นตอน					
6.	การส่งเสริม และสนับสนุนให้มีคณะกรรมการที่มาจากหลายฝ่ายในสถานศึกษาทำหน้าที่พิจารณาความดีความชอบของบุคลากร					
7.	การส่งเสริมให้มีคณะกรรมการการบริหารงานวิชาการที่สามารถตัดสินใจพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษาได้					
8.	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถดำเนินการกระจายอำนาจการตัดสินใจในการบริหารสถานศึกษาไปยังคณะกรรมการสถานศึกษาได้อย่างเต็มที่					
ด้านการมีส่วนร่วม						
9.	คณะกรรมการสถานศึกษาและบุคลากรในโรงเรียน มีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของโรงเรียน					

ข้อ ที่	รายการ	ระดับปัญหา				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
10.	คณะกรรมการสถานศึกษาและบุคลากรในโรงเรียน มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน และติดตามประเมินผล					
11.	ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารสถานศึกษา					
12.	ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องในการกำหนดรูปแบบและการยอมรับด้านการให้ขวัญกำลังใจ					
13.	ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการยอมรับ และเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนในการประเมินการจัดการเรียนการสอน					
14.	เป็นผู้นำในการประสานความร่วมมือ และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและสถานศึกษา					
15.	ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการกระจายอำนาจจากส่วนกลางมายังสถานศึกษาอย่างเต็มรูปแบบ					
16.	ผู้บริหารมีการกระจายอำนาจการบริหาร และการตัดสินใจไปยังผู้บริหารระดับล่าง					
หลักการคืนอำนาจและการจัดการศึกษาให้กับประชาชน						
17.	คณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทในการแต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะอนุกรรมการเพื่อบริหาร และจัดการศึกษาของสถานศึกษา					
18.	คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนระดมทรัพยากร และทุนจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา					
19.	คณะกรรมการสถานศึกษามาจากตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ อย่างหลากหลายและมีองค์ประกอบครบถ้วน					
20.	สถานศึกษารับฟังคำแนะนำในการบริหารงบประมาณการเงิน ของคณะกรรมการสถานศึกษา					

ข้อ ที่	รายการ	ระดับปัญหา				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
21.	คณะกรรมการสถานศึกษามีความเข้าใจในเป้าหมายการดำเนินงานที่ชัดเจนตรงกัน และมีความสามัคคีในการทำงานร่วมกัน					
ด้านการบริหารตนเอง						
22.	สถานศึกษามีอิสระและคล่องตัวในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณและการจัดเก็บค่าเล่าเรียน					
23.	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถจัดองค์กรในโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม					
24.	สถานศึกษามีอำนาจในการจัดซื้อ จัดจ้างด้วยตัวเองตามระเบียบข้อปฏิบัติ					
25.	ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และนำวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติได้					
26.	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถดำเนินงาน และมีการประเมินผลตามแผนอย่างชัดเจน					
27.	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถจัดกิจกรรมการพัฒนาคูหลากหลายรูปแบบและต่อเนื่องตลอดปี					
ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล						
28.	สถานศึกษามีการปรับปรุงการบริหารจัดการตามผลการประเมิน และการประกันคุณภาพภายใน					
29.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการรายงานผลการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพภายใน และภายนอกต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบ					
30.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการรายงานผล และเผยแพร่ผลการดำเนินงานแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องชุมชน และสาธารณชนอย่างกว้างขวางด้วยรูปแบบที่น่าสนใจหลากหลายวิธี					
31.	สถานศึกษาจัดให้มีการประชาสัมพันธ์มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาสู่สาธารณชน					

ข้อ ที่	รายการ	ระดับปัญหา				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
32.	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถจัดให้ครู และบุคลากรได้ เผยแพร่ผลการพัฒนาการเรียนรู้หรือพัฒนาผู้เรียนต่อ สาธารณชนทุกภาคเรียน					
33.	สถานศึกษามีการประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพ จริง โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้					
34.	สถานศึกษาจัดการประชุมผู้ปกครองนักเรียนเพื่อรายงาน ความสำเร็จของการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา					
35.	ชุมชนพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถาน ศึกษา					
36.	ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ตอบสนอง ความต้องการของชุมชน					

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง () ตามความเป็นจริงเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาการบริหารโรงเรียนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น และถ้ามีแนวทางพัฒนานอกเหนือจากที่ให้ไว้ กรุณาให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในที่ว่างท้ายข้อ

1. ด้านการกระจายอำนาจ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () ผู้บริหารควรกระจายอำนาจการบริหารจากส่วนกลางมายังสถานศึกษาอย่างเต็มรูปแบบ
- () ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ผู้บริหารระดับล่างช่วยตัดสินใจ
- () ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับหลักสูตรการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- () ผู้บริหารควรส่งเสริมและสนับสนุนให้คณะกรรมการที่มาจากหลายฝ่ายในสถานศึกษา ทำหน้าที่พิจารณาความดีความชอบของบุคลากร
- () ผู้บริหารควรกระจายอำนาจตัดสินใจในการบริหารสถานศึกษาไปยังคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างเต็มที่
- () ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (ถ้ามี)

.....

.....

.....

2. ด้านการมีส่วนร่วม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () คณะกรรมการสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายสถานศึกษา
- () บุคลากรในสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของสถานศึกษา
- () คณะกรรมการสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน และติดตามประเมินผล
- () บุคลากรในสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน และติดตามประเมินผล
- () ผู้บริหารและครูควรมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในการจัดการศึกษา

() ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (ถ้ามี)

.....

.....

.....

3. การคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้กับประชาชน

- () ผู้บริหารควรยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหาร
- () ผู้บริหารควรมีความเป็นประชาธิปไตย รับฟังความคิดเห็น มีเหตุผล และให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย
- () ผู้บริหารควรส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องตามความต้องการของท้องถิ่น
- () คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนควรระดมทรัพยากรและทุนจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา
- () คณะกรรมการสถานศึกษาควรมีบทบาทในการแต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะอนุกรรมการเพื่อบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษา
- () ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (ถ้ามี)

.....

.....

.....

4. ด้านการบริหารตนเอง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () สถานศึกษาควรมีอิสระและคล่องตัวในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณ
- () สถานศึกษาควรมีอิสระและคล่องตัวในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดเก็บค่าเล่าเรียน
- () สถานศึกษาควรมีอิสระในการสรรหาบุคลากร
- () สถานศึกษาควรมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ
- () สถานศึกษาควรมีอำนาจการจัดซื้อ จัดจ้างด้วยตนเอง
- () ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (ถ้ามี)

.....

.....

.....

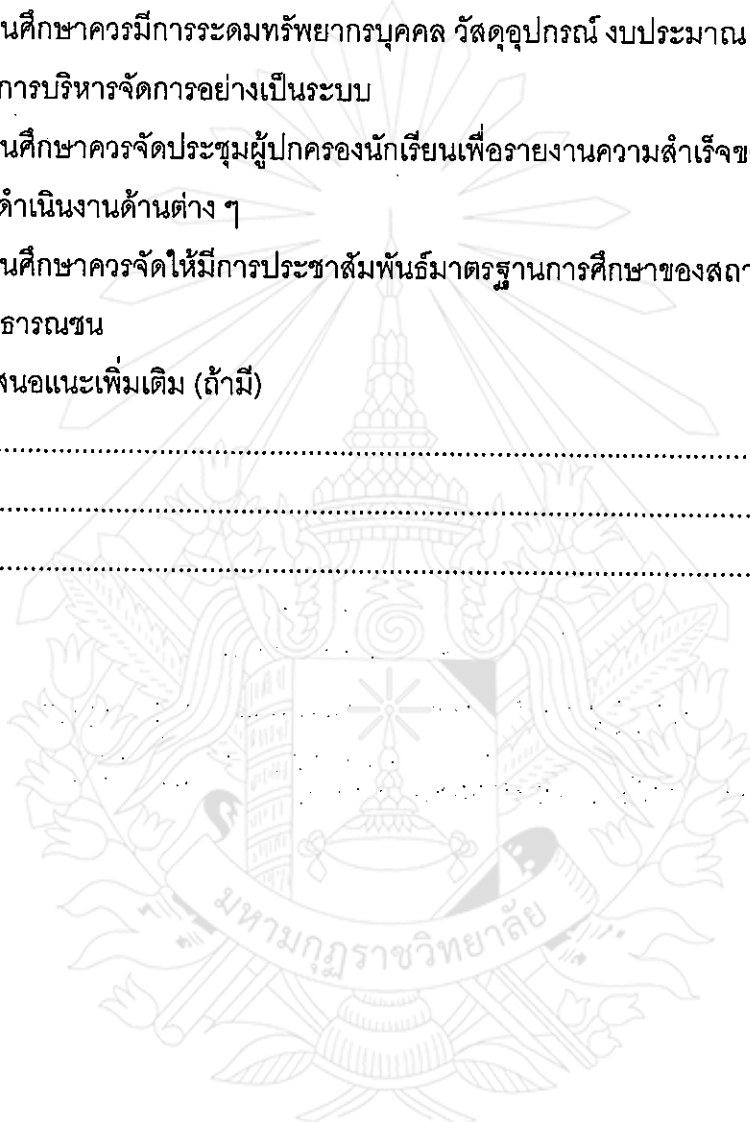
5. ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () สถานศึกษาควรมีการปรับปรุงการบริหารจัดการ ตามผลการประเมิน และการประกัน คุณภาพภายใน
- () สถานศึกษาควรมีการประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริง มีความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้
- () สถานศึกษาควรมีการระดมทรัพยากรบุคคล วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ เพื่อการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ
- () สถานศึกษาควรจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนเพื่อรายงานความสำเร็จของการดำเนินงานด้านต่าง ๆ
- () สถานศึกษาควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาสู่สาธารณชน
- () ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (ถ้ามี)

.....

.....

.....

ภาคผนวก จ
แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม

แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

เรื่อง

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

ขอความกรุณาผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับ
วัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence Index = IOC) และช่วยพิจารณาให้ครบทุกข้อด้วย
ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ข้อ ที่	รายการ	ค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญ ระดับปฏิบัติ				
		1	2	3	IOC	แปลผล
ด้านการกระจายอำนาจ						
1.	ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการกระจายอำนาจจากส่วน กลางมายังสถานศึกษาอย่างเต็มรูปแบบ	1	1	0	0.67	สอดคล้อง
2.	ผู้บริหารมีการกระจายอำนาจการบริหารและการ ตัดสินใจ ไปยังผู้บริหารระดับล่าง	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
3.	ผู้บริหารให้ความสำคัญกับคณะกรรมการสถานศึกษาใน การกำหนดนโยบายการบริหารสถานศึกษา	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
4.	ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการประสานงานจากหน่วย งานที่กำกับดูแลอย่างมีประสิทธิภาพ	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
5.	ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการทุกชั้น ตอน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
6.	การส่งเสริมและสนับสนุนให้มีคณะกรรมการที่มาจาก หลายฝ่ายในสถานศึกษา ทำหน้าที่พิจารณาความดี ความชอบของบุคลากร	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
7.	การส่งเสริมให้มีคณะกรรมการการบริหารงานวิชาการที่ สามารถตัดสินใจพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษาได้	1	1	1	1.00	สอดคล้อง

ข้อ ที่	รายการ	ค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญ ระดับปฏิบัติ				
		1	2	3	IOC	แปลผล
8.	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถดำเนินการกระจายอำนาจ การตัดสินใจในการบริหารสถานศึกษาไปยังคณะกรรมการ การสถานศึกษาได้อย่างเต็มที่	0	1	1	0.67	สอดคล้อง
ด้านการมีส่วนร่วม						
9.	คณะกรรมการสถานศึกษาและบุคลากรในโรงเรียน มี ส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของโรงเรียน	0	1	1	0.67	สอดคล้อง
10.	คณะกรรมการสถานศึกษาและบุคลากรในโรงเรียน มี ส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร กำหนดกิจกรรมการเรียน การสอน และติดตามประเมินผล	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
11.	ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยว ข้องในการบริหารสถานศึกษา	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
12.	ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง ในการกำหนดรูปแบบ และการยอมรับด้านการให้ขวัญ กำลังใจ	0	1	1	0.67	สอดคล้อง
13.	ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการยอมรับและเห็นชอบจาก คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนในการประเมินการ จัดการเรียนการสอน	1	1	0	0.67	สอดคล้อง
14.	เป็นผู้นำในการประสานความร่วมมือ และสร้าง สัมพันธภาพระหว่างชุมชนและสถานศึกษา	1	1	0	0.67	สอดคล้อง
15.	ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการกระจายอำนาจจากส่วน กลางมายังสถานศึกษาอย่างเต็มรูปแบบ	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
16.	ผู้บริหารมีการกระจายอำนาจการบริหาร และการตัดสินใจ ไปยังผู้บริหารระดับล่าง	1	1	1	1.00	สอดคล้อง

ข้อ ที่	รายการ	ค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญ ระดับปฏิบัติ				
		1	2	3	IOC	แปลผล
หลักการคินอำนาจและการจัดการศึกษาให้กับประชาชน						
17.	คณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทในการแต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะกรรมการ เพื่อบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษา	0	1	1	0.67	สอดคล้อง
18.	คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนระดมทรัพยากรและทุนจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
19.	คณะกรรมการสถานศึกษามาจากตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ อย่างหลากหลายและมีองค์ประกอบครบถ้วน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
20.	สถานศึกษารับฟังคำแนะนำในการบริหารงบประมาณการเงิน ของคณะกรรมการสถานศึกษา	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
21.	คณะกรรมการสถานศึกษามีความเข้าใจในเป้าหมายการดำเนินงานที่ชัดเจน ตรงกันและมีความสามัคคีในการทำงานร่วมกัน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
ด้านการบริหารตนเอง						
22.	สถานศึกษามีอิสระและคล่องตัวในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณและการจัดเก็บค่าเล่าเรียน	1	1	0	0.67	สอดคล้อง
23.	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถจัดองค์กรในโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
24.	สถานศึกษามีอำนาจในการจัดซื้อ จัดจ้างด้วยตัวเองตามระเบียบข้อปฏิบัติ	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
25.	ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และนำวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติได้	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
26.	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถดำเนินงาน และมีผลการประเมินผลตามแผนอย่างชัดเจน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง

ข้อ ที่	รายการ	ค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญ ระดับปฏิบัติ				
		1	2	3	IOC	แปลผล
27.	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถจัดกิจกรรมการพัฒนาครู หลากหลายรูปแบบและต่อเนื่องตลอดปี	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล						
28.	สถานศึกษามีการปรับปรุงการบริหารจัดการตามผลการ ประเมินและการประกันคุณภาพภายใน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
29.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการรายงานผลการดำเนินงาน ด้านการประกันคุณภาพภายในและภายนอกต่อ หน่วยงานที่รับผิดชอบ	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
30.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการรายงานผลและเผยแพร่ผล การดำเนินงานแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องชุมชนและ สาธารณชนอย่างกว้างขวางด้วยรูปแบบที่น่าสนใจ หลากหลายวิธี	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
31.	สถานศึกษาจัดให้มีการประชาสัมพันธ์มาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษาสู่สาธารณชน	0	1	1	0.67	สอดคล้อง
32.	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถจัดให้ครู และบุคลากรได้ เผยแพร่ผลการพัฒนาการเรียนรู้หรือพัฒนาผู้เรียนต่อ สาธารณชนทุกภาคเรียน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
33.	สถานศึกษามีการประเมินผลการเรียนการสอนตาม สภาพจริง โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
34.	สถานศึกษาจัดการประชุมผู้ปกครองนักเรียนเพื่อรายงาน ความสำเร็จของการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถาน ศึกษา	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
35.	ชุมชนพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถาน ศึกษา	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
36.	ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ ตอบสนองความต้องการของชุมชน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง

ข้อ ที่	รายการ	ค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญ ระดับปัญหา				
		1	2	3	IOC	แปลผล
ด้านการกระจายอำนาจ						
1.	ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการกระจายอำนาจจากส่วนกลางมายังสถานศึกษาอย่างเต็มรูปแบบ	1	1	0	0.67	สอดคล้อง
2.	ผู้บริหารมีการกระจายอำนาจการบริหารและการตัดสินใจไปยังผู้บริหารระดับล่าง	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
3.	ผู้บริหารให้ความสำคัญกับคณะกรรมการสถานศึกษาในการกำหนดนโยบายการบริหารสถานศึกษา	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
4.	ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการประสานงานจากหน่วยงานที่กำกับดูแลอย่างมีประสิทธิภาพ	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
5.	ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการทุกขั้นตอน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
6.	การส่งเสริมและสนับสนุนให้มีคณะกรรมการที่มาจากหลายฝ่ายในสถานศึกษา ทำหน้าที่พิจารณาความดีความชอบของบุคลากร	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
7.	การส่งเสริมให้มีคณะกรรมการการบริหารงานวิชาการที่สามารถตัดสินใจพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษาได้	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
8.	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถดำเนินการกระจายอำนาจการตัดสินใจในการบริหารสถานศึกษาไปยังคณะกรรมการสถานศึกษาได้อย่างเต็มที่	0	1	1	0.67	สอดคล้อง
ด้านการมีส่วนร่วม						
9.	คณะกรรมการสถานศึกษาและบุคลากรในโรงเรียน มีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของโรงเรียน	1	1	0	0.67	สอดคล้อง

ข้อ ที่	รายการ	ค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญ ระดับปัญหา				
		1	2	3	IOC	แปลผล
10.	คณะกรรมการสถานศึกษาและบุคลากรในโรงเรียน มี ส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร กำหนดกิจกรรมการเรียน การสอน และติดตามประเมินผล	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
11.	ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยว ข้องในการบริหารสถานศึกษา	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
12.	ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องใน การกำหนดรูปแบบและการยอมรับด้านการให้ขวัญ กำลังใจ	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
13.	ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการยอมรับและเห็นชอบจาก คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนในการประเมิน การจัดการเรียนการสอน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
14.	เป็นผู้นำในการประสานความร่วมมือ และสร้างความ สัมพันธ์ระหว่างชุมชนและสถานศึกษา	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
15.	ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการกระจายอำนาจจากส่วน กลางมายังสถานศึกษาอย่างเต็มรูปแบบ	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
16.	ผู้บริหารมีการกระจายอำนาจการบริหาร และการ ตัดสินใจ ไปยังผู้บริหารระดับล่าง	0	1	1	0.67	สอดคล้อง
หลักการคืนอำนาจและการจัดการศึกษาให้กับประชาชน						
17.	คณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทในการแต่งตั้งที่ ปรึกษาหรือคณะอนุกรรมการ เพื่อบริหารและจัด การศึกษาของสถานศึกษา	1	1	0	0.67	สอดคล้อง
18.	คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชนระดมทรัพยากร และทุนจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัด การศึกษา	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
19.	คณะกรรมการสถานศึกษามาจากตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ อย่างหลากหลายและมีองค์ประกอบครบถ้วน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง

ข้อ ที่	รายการ	ค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญ ระดับปัญหา				
		1	2	3	IOC	แปลผล
20.	สถานศึกษารับฟังคำแนะนำในการบริหารงบประมาณการเงิน ของคณะกรรมการสถานศึกษา	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
21.	คณะกรรมการสถานศึกษามีความเข้าใจในเป้าหมายการดำเนินงานที่ชัดเจน ตรงกันและมีความสามัคคีในการทำงานร่วมกัน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
ด้านการบริหารตนเอง						
22.	สถานศึกษามีอิสระและคล่องตัวในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณและการจัดเก็บค่าเล่าเรียน	1	1	0	0.67	สอดคล้อง
23.	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถจัดองค์กรในโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
24.	สถานศึกษามีอำนาจในการจัดซื้อ จัดจ้างด้วยตัวเองตามระเบียบข้อปฏิบัติ	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
25.	ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และนำวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติได้	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
26.	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถดำเนินงาน และมีการประเมินผลตามแผนอย่างชัดเจน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
27.	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถจัดกิจกรรมการพัฒนาครูหลากหลายรูปแบบและต่อเนื่องตลอดปี	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล						
28.	สถานศึกษามีการปรับปรุงการบริหารจัดการตามผลการประเมินและการประกันคุณภาพภายใน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
29.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการรายงานผลการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพภายในและภายนอกต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบ	1	1	1	1.00	สอดคล้อง

ข้อ ที่	รายการ	ค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญ ระดับปัญหา				
		1	2	3	IOC	แปลผล
30.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการรายงานผล และเผยแพร่ผลการดำเนินงานแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องชุมชนและสาธารณชนอย่างกว้างขวางด้วยรูปแบบที่น่าสนใจหลากหลายวิธี	0	1	1	0.67	สอดคล้อง
31.	สถานศึกษาจัดให้มีการประชาสัมพันธ์มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาสู่สาธารณชน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
32.	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถจัดให้ครู และบุคลากรได้เผยแพร่ผลการพัฒนาการเรียนรู้หรือพัฒนาผู้เรียนต่อสาธารณชนทุกภาคเรียน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
33.	การประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริง โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
34.	การจัดการประชุมผู้ปกครองนักเรียนเพื่อรายงานความสำเร็จของการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
35.	ชุมชนพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
36.	ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานเป็นไปตามแผนกลยุทธ์ และตอบสนองความต้องการของชุมชน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ		0.87	1.00	0.83	0.90	สอดคล้อง

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล

นางกนกวรรณ บุญเอนก

วัน เดือน ปีเกิด

19 มิถุนายน 2515

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

เลขที่ 47 หมู่ที่ 6 ตำบลมะอึ อำเภอรวัชบุรี
จังหวัดร้อยเอ็ด 45170

ตำแหน่งและประวัติการทำงาน

ครู

วิทยฐานะ : ชำนาญการ

โรงเรียนอนุบาลร้อยเอ็ด เลขที่ 274 ถนนเทวาภิบาล
ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

ประวัติการศึกษา

ปริญญาตรี (ค.บ. การประถมศึกษา)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

